

245 10

ระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับ การพัฒนาการปกครองท้องถิ่น = ๗๖

(Election System of Sub-district , Head Village
Officials and Local Administration Development) ๗๖/๑๐๐

๑๐๐ ๑๖ ๗๖ สุพาลักษณ์ พัฒนศักดิ์ภิญโญ

สนับสนุนโดย

๗๑๐ ๒๖/๑๐ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Order Key.....16462
BIB Key.....148812

๐๕๐ ๗๓๐
เลขที่ ๖๕๕๒๐๗.๓/๗๕ ๒๕๓๑
เลขทะเบียน ๐๐-๑
๗๖/๑๐๐ ๒๕๓๑

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น” นี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น รวมทั้งศึกษาถึง ผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี โดยมีการศึกษาว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันจะมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้อง ผลดี และผลเสียแตกต่างกันหรือไม่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามี 3 กลุ่มคือ กลุ่มประชาชนจำนวน 390 คน จากจังหวัดสงขลาและจังหวัดนราธิวาส ใช้วิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) กลุ่มข้าราชการตำแหน่งปลัด อำเภอและพัฒนากรจากอำเภอที่ได้รับการสุ่มของตัวอย่างกลุ่มแรกคือ อำเภอนาทวี จะนะ และ ควนเนียงจากจังหวัดสงขลา อำเภอตากใบและเมืองนราธิวาสจากจังหวัดนราธิวาส กลุ่มที่ สามคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านจากตำบลที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรก เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 2 ชุด ชุดแรกสำหรับกลุ่มประชาชน และอีกชุดหนึ่งสำหรับข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิง พรรณนาได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานได้แก่ สถิติการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรสองกลุ่ม (T-Test) การทดสอบ ความแปรปรวน (Analysis of Variance, ANOVA) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) โดยวิธีการทดสอบ Student-Newman-Keuls Test

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20-30 ปีและ 30-40 ปี มีการศึกษาก่อนข้างต่ำคือส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ ส่วนกลุ่มที่เป็นข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชายเช่นกัน มีอายุระหว่าง 41-50 ปี สำหรับข้าราชการส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมศึกษา และดำรง ตำแหน่งมานานกว่า 5 ปี

ผลการวิจัยในส่วนของความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรง ตำแหน่งตามวาระ 5 ปี กับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น พบว่าทั้งสองกลุ่ม ตัวอย่างเห็นว่ามี ความสอดคล้องระดับสูง กลุ่มประชาชนที่มาจากจังหวัดสงขลาและนราธิวาส จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางการ

เมืองและด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ที่มาจากอำเภอจะนะ และอำเภอเมืองนราธิวาสจะมีความความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความสอดคล้องโดยรวม และอีกสองด้านดังกล่าวข้างต้น และประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันก็จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความสอดคล้องโดยรวมและด้านการเรียนรู้ประชาธิปไตยโดยการเลือกตัวแทน ส่วนกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านพบว่าเพศหญิงและเพศชายมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความสอดคล้องโดยรวมและด้านการเรียนรู้ประชาธิปไตยโดยการเลือกตัวแทนและด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมือง นอกจากนี้ยังพบว่าข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากอำเภอต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตย และที่มีอายุต่างกันก็มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับการไม่สามารถใช้อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่น

ในแง่ของผลดีที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปีนั้น พบว่าทั้งสองกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นผลดีมากทุกด้าน โดยประชาชนที่ไปใช้สิทธิและไม่ไปใช้สิทธิเลือกกำนันเห็นว่ามีผลดีด้านการมีคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการทำงานแตกต่างกัน นอกจากนี้ที่มีการศึกษาต่างกันยังมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับผลดีโดยรวมและผลดีด้านที่จะไม่ก่อให้เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวก สำหรับอีกกลุ่มหนึ่งนั้นพบว่าเพศชายกับเพศหญิงและข้าราชการกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับผลดีด้านที่จะก่อให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้าน

สำหรับผลเสียที่เกิดขึ้นนั้นพบว่าทั้งสองกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นผลเสียระดับปานกลางทุกด้าน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนจากจังหวัดสงขลาและนราธิวาสกับที่ไปใช้สิทธิและไม่ไปใช้สิทธิเลือกกำนันมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับผลเสียโดยรวมและผลเสียทุกด้าน

ต่างกันก็จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับผลเสียโดยรวมและผลเสียด้านที่อิทธิพลทางการเมืองระดับชาติจะเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยกขึ้น ส่วนที่มีอายุต่างกันก็จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันดังเช่นที่มาจากอำเภอต่างกันและยังมีผลเสียด้านอื่นอีกคือด้านผู้ที่เข้ามาใหม่ต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบ จนอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงานได้ และด้านที่ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยนี้คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาและกำหนดฐานะของตำบล หมู่บ้านให้ชัดเจนว่าจะยังคงเป็นลักษณะการปกครองท้องถิ่นหรือเป็นลักษณะราชการบริหารส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังควรกำหนดบทบาทและฐานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ชัดเจนเนื่องจากปัจจุบันมีหลายฐานะอันอาจทำให้เกิดความสับสนในการทำงานซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียได้ และที่สำคัญก็คือควรทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเอาใจใส่ดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม และปลูกฝังให้ประชาชนพิจารณาเลือกคนที่จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตนในระดับล่างโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ไม่คำนึงถึงอำมีส สินจ้างหรือความสนิทสนมส่วนตัวใดๆ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
คำนำ	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
สารบัญตาราง	(8)
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
สมมติฐานของการวิจัย	8
นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิจัย	9
2. ทฤษฎี แนวความคิด ระเบียบ กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจรัฐ	10
ทฤษฎี และแนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	12
ระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	18
แนวความคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการดำรงตำแหน่งตามวาระ	27
บทบาท อำนาจ หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	30
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
3. ระเบียบวิธีวิจัย	58
ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	58
ประชากรเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง	59
ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร	61
เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ผลการวิจัย	65
ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง	65
การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	69
ความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่ง ตามวาระคราวละ 5 ปีกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น	72
ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มประชาชนกับ ความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น	78
ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ในท้องถิ่น	88
ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระ คราวละ 5 ปี	91
ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มประชาชนกับ ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่ง ตามวาระคราวละ 5 ปี	95
ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตาม วาระคราวละ 5 ปี	102
ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่ง ตามวาระคราวละ 5 ปี	106
ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มประชาชนกับผลเสียของ การกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่ง ตามวาระคราวละ 5 ปี	112
ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่ง ตามวาระคราวละ 5 ปี	124
5. สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	131
สรุป	131
การอภิปรายผล	137
ข้อเสนอแนะ	141

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มประชาชน	66
2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	67
3 การใช้สิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านครั้งหลังสุด	69
4 สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างไปใช้สิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	70
5 สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างไม่ไปใช้สิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	71
6 ความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามความคิดเห็นของกลุ่มประชาชน	72
7 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น จำแนกตามจังหวัด เพศ อาชีพ การไปใช้สิทธิเลือกกำนันผู้ใหญ่บ้านของประชาชน	79
8 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน	80
9 ความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามความคิดเห็นของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	83
10 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น จำแนกตามจังหวัด เพศ ตำแหน่งของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	88
11 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น จำแนกตามอำเภอและอายุของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	89
12 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษาของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	90
13 ผลดีของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีตามความคิดเห็นของประชาชน	92
14 ผลดีของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีจำแนกตามจังหวัด เพศ อาชีพ การไปใช้สิทธิเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านของประชาชน	96
15 ผลดีของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีจำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน	97
16 ผลดีของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีตามความคิดเห็นของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	99
17 ผลดีของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีจำแนกตามจังหวัด เพศและตำแหน่งของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	102

สารบัญญัตราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
18	ผลดีของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามอำเภอ และอายุของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	103
19	ผลดีของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามระดับการศึกษาของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	105
20	ผลเสียของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ตามความคิดเห็นของประชาชน	106
21	ผลเสียของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามจังหวัด เพศ อาชีพ การไปใช้สิทธิเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ของประชาชน	112
22	ผลเสียของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน	114
23	ผลเสียของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ตามความคิดเห็นของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	119
24	ผลเสียของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามจังหวัด เพศและตำแหน่งของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	124
25	ผลเสียของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามอำเภอ และอายุของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	126
26	ผลเสียของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามระดับการศึกษาของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	129

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองของไทยในสมัยโบราณนั้นมีลักษณะเป็นการปกครองโดยถือกลุ่มชน และหัวหน้าเป็นหลักในการปกครอง ไม่ยึดถืออาณาเขตการปกครองเป็นสำคัญ ถึงแม้ไทยจะเป็นชนชาติที่มีอาชีพทางการเกษตรกรรมมาแต่เดิม แต่ก็มี การอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่เพื่อหา ที่ทำกินใหม่ที่อุดมสมบูรณ์กว่าและปลอดภัยจากศัตรูอยู่เสมอ

ชุมชนหมู่บ้านเป็นสถาบันที่เก่าแก่ที่สุดในสังคมไทย คำว่าหมู่บ้านหรือบ้านใน ภาษาไทยนั้นมีมาตั้งแต่ยุคไทยอาหม มีจารึกย้อนหลังไปได้ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 13 ในจารึก ดังก้าวได้แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างบ้านและเมืองเอาไว้ชัดเจน กล่าวคือบ้านเป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ส่วนเมืองนั้นมีการตั้งขึ้นมาในลักษณะเป็นการจงใจของเจ้าฟ้าผู้ครอง นครหรือข้าราชการของรัฐ บ้านหรือหมู่บ้านจะเกิดจากการขยายตัวเกินขนาดของหมู่บ้านที่มี อยู่ก่อนแล้ว เมื่อมีประชากรในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านส่วนหนึ่งของหมู่บ้านก็จะอพยพ ออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในพื้นที่ที่ยังไม่มีใครจับจอง หลังจากนั้นญาติพี่น้องในหมู่บ้านก็จะอพยพ ติดตามมา ชุมชนใหม่จะมีลักษณะเหมือนกันกับชุมชนเดิมทุกประการ ในหลายกรณีอาจจะ มีการเรียกชื่อชุมชนใหม่อย่างเดียวกับชื่อของชุมชนเดิม หรืออาจจะเปลี่ยนชื่อชุมชนหรือหมู่บ้าน ไปตามลักษณะภูมิประเทศที่อาศัย (อภิชาติ พันธเสน , 2539 : 57)

หมู่บ้านนับได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดของการปกครองท้องที่ของไทย เป็นหน่วยการปกครองพื้นฐานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด แม้จะไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด ว่ามีการจัดรูปแบบการปกครองท้องที่มาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย แต่ก็เชื่อกันว่ามีมาตั้งแต่ในสมัยนั้น ต่อมาเมื่อถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาไทยรับเอาขนบธรรมเนียมประเพณีขอมมากขึ้น พระมหากษัตริย์ ในสมัยนั้นจึงกลายเป็นสมมติเทพ อำนาจบริหารราชการบ้านเมืองทุกสาขาขึ้นอยู่กับพระมหา กษัตริย์โดยเด็ดขาด หรือที่เรียกกันว่าระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) ส่วนในแง่ของการปกครองท้องที่อาจจะค้นหาหลักฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาได้ โดยมี คำว่าบ้านอยู่ในบทกวีหลายบท เช่น ในพระราชกำหนดเก่าเป็นต้น เริ่มตั้งแต่การปกครอง "หมู่บ้าน" มีผู้ใหญ่บ้านซึ่งผู้ว่าราชการเมืองเลือกตั้งเป็นหัวหน้า หลายบ้านรวมกันเป็น "ตำบล" มีกำนันเป็นหัวหน้าซึ่งกำนันมีบรรดาศักดิ์เป็น "พัน" หลายตำบลรวมกันเป็น "แขวง" (เทียบ เท่าอำเภอ) มีหมื่นแขวงเป็นพนักงานปกครอง หลายแขวงรวมกันเป็น "เมือง" มีผู้รั้งหรือ พระยามหานครเป็นผู้ปกครอง (สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี, 2470 : 25) รูปแบบการ

ปกครองท้องที่อันมีตำบล หมู่บ้าน เป็นหน่วยย่อยนี้ยังคงใช้ต่อมาจนกระทั่งสิ้นยุคกรุงศรีอยุธยา และได้ใช้ปกครองประเทศมาจนถึงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เพิ่งจะได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 นี้เอง ซึ่งนับได้ว่าระบบกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนี้มีประวัติความเป็นมานับร้อยปี

เมื่อตอนแรกให้กำเนิดการปกครองท้องที่ ร.ศ.111 (พ.ศ.2435) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงเรียกพระยามหาอำมาตยาธิบดีซึ่งขณะนั้นมีบรรดาศักดิ์เป็นหลวงเทศาจิตรวิจารณ์ (เส็ง วิริยศิริ) ไปเฝ้าปรึกษาหารือถึงการจะจัดการปกครองท้องที่ตามหัวเมือง ซึ่งตามรายงานที่หลวงเทศาจิตรวิจารณ์ได้บันทึกไว้ดังนี้

“...เรามีหลักมาแต่โบราณแล้วว่ามีเจ้าบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน พัน (กำนัน) แขวง ตามบ้านนอกหรือหัวเมืองเวลานี้เป็นบ้านๆ กำนัน แขวงอะไรอยู่บ้างแล้ว การที่เราจะจัดใหม่ต่อไปนั้นเห็นว่าเราควรจะอนุโลมจัดท้องที่ให้คล้ายคลึงกับที่เราจัดให้มีอยู่บ้างแล้วบางเมือง ถือกำเนิดหลายๆเจ้าบ้านที่อยู่ใกล้ชิดติดต่อกันเป็นกลุ่มๆหนึ่งเข้าเป็นหมู่บ้าน ในกลุ่มนี้เรียกว่า “หมู่บ้าน” แล้วให้ผู้ใหญ่บ้านปกครองคนหนึ่ง หลายๆหมู่บ้านที่อยู่ในระยะใกล้เคียงกันมากน้อยพอสมควรตั้งขึ้นเป็น “ตำบล” ให้มีกำนันเป็นหัวหน้าตำบล หลายๆตำบลรวมเป็นแขวงหรืออำเภออันหนึ่ง การรวบรวมขึ้นเป็นหมู่บ้าน เป็นตำบล เป็นอำเภอเช่นนี้อาจจะมีเล็บบ้างใหญ่บ้างต้องถือเอาภูมิประเทศท้องที่เป็นหลัก...” (กรมการปกครอง, 2531 : 1)

จากนั้นจึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้หลวงเทศาจิตรวิจารณ์ (เส็ง วิริยศิริ) ไปทดลองจัดตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนันแขวงบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2435 ในขั้นต้นได้จัดให้มีบัญชีสำมะโนครัวก่อนที่จะจัดเป็นหมู่บ้านและตำบล เสร็จแล้วก็จัดตั้งผู้ใหญ่บ้านต่อไป โดยรวมเจ้าของบ้านในละแวกเดียวกันมีบ้านเรือนตั้งอยู่ใกล้ๆกันประมาณ 10 เจ้าของ รวมเข้าเป็นหมู่บ้านหนึ่ง และขอให้เจ้าบ้านเลือกคนในหมู่บ้านเป็น “ผู้ใหญ่บ้าน” หน้าที่หลักของผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้นมีอยู่ๆคือ รักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันโจรผู้ร้าย เปรียบเทียบคดีเล็กๆ น้อยๆ เช่น การทะเลาะวิวาทกัน (เพิ่งอ้าง : 1)

ส่วนการเลือกกำนันให้เลือกจากผู้ใหญ่บ้านโดยขอให้ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกเข้ามาจากหมู่บ้านต่างๆซึ่งจำนวนหมู่บ้านกำหนดขึ้นโดยลักษณะตามธรรมชาติของท้องที่นั้นๆ เลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งขึ้นเป็นกำนัน หน้าที่โดยทั่วไปก็เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน กำนันได้รับค่าตอบแทนในการบริหารงานตำบล บริหารงานต่างๆตามหน้าที่ โดยปูนบำเหน็จประมาณ 3 บาทต่อปี และได้รับอนุญาตให้เก็บค่าธรรมเนียมการลงทะเบียน ค่าธรรมเนียมศาลด้วย (อ้างแล้ว : 1)

การริเริ่มจัดตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่แขวงบางปะอินโดยอาศัยเค้าเดิมที่เป็นมาแต่โบราณกาลเป็นแนวทางในการจัดตั้ง ทำให้ราษฎรได้เข้าใจและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการบริหาร ซึ่งเป็นพระราชดำริที่สำคัญมากในทางการปกครองของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการจัดหาผู้ปกครองระดับหมู่บ้านและตำบลที่มีฝีมือดีในหมู่บ้านนั้นขึ้นมาทำการปกครองดูแลชาวบ้านให้ได้รับความสุขสบายมากที่สุด และการนั้นควรจะสำเร็จด้วยดีถ้ามอบให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจกันเอาเอง เพราะ

" ใครเป็นคนดีในหมู่บ้าน ราษฎรซึ่งอยู่ในหมู่บ้านนั้นย่อมจะรู้จักดีกว่าผู้อยู่ที่อื่น อีกประการหนึ่งที่ยอมให้ราษฎรเลือกสรรผู้ใหญ่บ้านตามใจสมัครเช่นนี้ ราษฎรจะต้องเลือกคนที่ดีจริงๆ เพราะผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจที่จะควบคุมบังคับราษฎรซึ่งเป็นลูกบ้านได้โดยตำแหน่ง ถ้าราษฎรไม่เลือกคนดีราษฎรก็ย่อมจะไม่ได้ได้รับความอุปการะตามควรหรือจะต้องได้รับความเดือดร้อนเพราะเลือกคนผิด ฝ่ายข้างผู้ที่จะเป็นผู้ใหญ่บ้านนั้นเล่าเมื่อเห็นได้ว่าราษฎรในหมู่บ้านพากันเลือกสรรให้เป็นผู้บังคับบัญชาว่ากล่าวด้วยความนิยมนับถือ ก็ย่อมจะยินดีเต็มใจอุปการะแก่ราษฎร ถ้าหากว่าราษฎรโดยมากเลือกสรรให้ผู้ใดเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว ผู้ใหญ่บ้านคนนั้นประพฤติกการทุจริตไม่ชอบธรรมประการใด ราษฎรก็มีอำนาจที่จะร้องขอเลือกสรรผู้ใหญ่บ้านใหม่ได้ "

(พระพิศาลสงคราม , 2493 : 95-96)

หลังจากที่ได้จัดระเบียบการปกครองที่เป็นการเริ่มต้นที่แขวงบางปะอินแล้ว ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงปรึกษาราชการกับบรรดาเสนาบดีที่เกี่ยวข้องในการจัดการปกครองหัวเมืองอื่นๆ ในการนี้ได้ศึกษาแบบแผนการจัดการปกครองส่วนภูมิภาคของประเทศใกล้เคียงซึ่งได้แก่ประเทศพม่าและมลายู โดยทรงให้หลวงเทศาจิตรวิจารณ์ (เส็งวิริยศิริ) ไปดูงานที่ประเทศพม่าและมลายูในปี ร.ศ.112 (พ.ศ. 2436) แล้วนำผลของการศึกษามาทูลเกล้าถวายในเดือนมิถุนายน ร.ศ.113 (พ.ศ. 2437) ซึ่งเหตุผลที่สนับสนุนพระราชดำริที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ไปศึกษาดูงานการปกครองท้องถิ่นที่ประเทศพม่าและมลายูก็คือ

" ในขณะนั้นเราได้ทราบที่อยู่ด้วยกันแล้วว่าเมื่ออังกฤษเข้าพม่าตอนเหนือ เขากำลังจัดการปกครองท้องถิ่นอย่างเดียวกับพม่าตอนใต้อยู่แล้วอย่างหนึ่ง ถ้ากระทรวงมหาดไทยรับหัวเมืองทั้งหมดมาจัดการปกครองเราควรทราบถึงวิธีที่เขาจัดหัวเมืองประเทศพม่าอย่างไร และทั้งควรทราบถึงวิธีการที่อังกฤษได้จัดการปกครองท้องถิ่นในสเตรทส์เซ็ทเทอเมนต์ซึ่งเขาปกครองกันมานานแล้วและในสหพันธรัฐมลายูที่เขาเพิ่งลงมือจัดการ " (กระทรวงมหาดไทย, 2495 : 128)

ต่อจากนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงใช้เป็นแนวทางประกอบการปรับปรุงการปกครอง ตำบล หมู่บ้านก็ได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั่วราชอาณาจักรเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกัน และได้ทรงโปรดให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 (พ.ศ. 2440) เพื่อวางหลักการปกครองตำบลและหมู่บ้านรวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้อย่างละเอียดและได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่อยมา ต่อมาใน พ.ศ.2457 ได้ทรงโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นใหม่ และได้ยกเลิกพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 จึงได้มีการใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 เป็นหลักในการปกครองตำบล หมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมเป็นบางมาตรารวม 13 ครั้ง และยังได้มีการประกาศใช้ประกาศคณะปฏิวัติ เมื่อปี พ.ศ.2515 ด้วย นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2534 ยังได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาใช้บังคับกำหนดรูปแบบการปกครองส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและการปกครองท้องที่ไว้ด้วย โดยมีลำดับการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมดังนี้ (อ้างแล้ว : 3)

1. พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457
2. พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2486
3. พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2489
4. พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2510
5. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 112 ลงวันที่ 3 เมษายน 2515
6. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515
7. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 324 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515
8. พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2516
9. พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2525
10. พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2527
11. พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 8) พุทธศักราช 2532
12. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534
13. พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2535

แม้ว่าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 จะถูกแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งก็ตาม แต่เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในเรื่องปลีกย่อยเท่านั้นสาระสำคัญของการปกครองท้องที่มิได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากนัก ยังคงโครงสร้างหลักของการปกครองท้องที่เป็นตำบล หมู่บ้านเหมือนเดิม โดยเฉพาะอำนาจ หน้าที่ และการนํานโยบายของราชการไปปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลยังคงมีอยู่เหมือนเดิมและมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น แต่ที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีการ

วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางจากทุกฝ่ายในช่วงก่อนที่เกิดกระแสว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงคือ การเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2535 ที่กำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านให้มีวาระ คราวละ 5 ปี โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2535 แทนการดำรงตำแหน่งจนกระทั่งอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ดังเช่นเดิม

การแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ในปี พ.ศ. 2535 นั้นมีสาระสำคัญที่มีการแก้ไขหลายประการ กล่าวคือ

1. การแก้ไขวาระการดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากที่เคยเปิดกว้างไว้ว่าให้เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่วันที่ได้รับเลือกตั้ง จนถึงอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ มาเป็นดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี

2. การแก้ไขคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ต้องมีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามดังนี้

2.1 กรณีเกี่ยวกับภูมิลำเนาถิ่นที่อยู่ เดิมกำหนดให้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน แก้ไขเป็นให้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือก และจะต้องเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน

2.2 เพิ่มคุณสมบัติในการไม่เป็นลูกจ้างของส่วนราชการหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจหรือลูกจ้างของเอกชน รวมทั้งจะต้องไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพาล ทุจริตหรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม

2.3 กำหนด ผู้ใหญ่บ้านที่ลาออกจากตำแหน่งแล้ว จะมารับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ จะต้องพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ลาออก

2.4 กรณีที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเคยถูกให้ออกเพราะราษฎรร้องขอให้ออก หรือออกเพราะผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกกรณีบกพร่องในความประพฤติหรือความสามารถ รวมทั้งถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนซึ่งก็คือด้วยเหตุวินัย จะต้องพ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ลาออก หรือปลดออกนั้น

2.5 สำหรับผู้ที่ได้กระทำความผิดต้องโทษจำคุกอันมิใช่เหตุกระทำโดยประมาทหรือความผิดหุโทษ ซึ่งเดิมกำหนดเวลาว่าจะต้องพ้นกำหนดเวลาสามปีได้เพิ่มกำหนดให้นานขึ้นเป็นสิบปี

2. จะต้องมีไม่เคยเป็นผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายที่ดินในฐานความผิดเกี่ยวกับสาธารณะประโยชน์ กฎหมายเลือกตั้งและกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก

3. การแก้ไขภูมิสำเนาผู้มีสิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการปรับปรุงแก้ไขจากเดิมที่กำหนดให้มีภูมิสำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน ได้มีการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมเป็น ให้มีภูมิสำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก

อาจกล่าวได้ว่า วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2535 เป็นวันประวัติศาสตร์สำคัญทางการเมือง การปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินของไทย เพราะวันดังกล่าวสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้อนุมัติผ่านพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535 โดยให้เหตุผลของการแก้ไขกฎหมายนี้ไว้ดังนี้

" เนื่องจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน กำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไว้ว่า ต้องมีอายุตั้งแต่ยี่สิบห้าปีบริบูรณ์แต่ไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์ ซึ่งมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนานที่สุดถึงสามสิบห้าปี ประกอบกับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สมควรกำหนดระยะเวลาการอยู่ในตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านเป็นวาระคราวละห้าปี และกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเพิ่มขึ้นอีก จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ "

ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2535 นั้น ได้มีแนวความคิดเกิดขึ้นในหมู่นักวิชาการ นักการเมือง หรือข้าราชการบางกลุ่ม ที่จะให้มีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและกำนันพร้อมทั้งให้มีการเลือกตำแหน่งดังกล่าวแบบเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป โดยให้เหตุผลว่าเพื่อให้รูปแบบการเมืองแบบประชาธิปไตยเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงานพัฒนา เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน รวมทั้งเหตุผลที่ว่า การอยู่ในตำแหน่งเป็นเวลานานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะทำให้กลายเป็นผู้มีอิทธิพล ในขณะที่เดียวกันก็มีกระแส

ความคิดเชิงคัดค้านว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นต้องเป็นผู้นำท้องที่ ทำหน้าที่และบทบาท 2 ฐานะ ในเวลาเดียวกันคือเป็นตัวแทนของประชาชนและเป็นตัวแทนข้าราชการส่วนภูมิภาค บุคคลดังกล่าวจะต้องปฏิบัติภารกิจหลายด้านทั้งด้านการพัฒนา การปกครอง ดูแลทุกข์สุขของประชาชน ในพื้นที่ตนเอง รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พร้อมทั้งต้องเป็นที่พึ่งทั้งทางจิตใจและทางวัตถุให้แก่ประชาชน และในขณะเดียวกันต้องปฏิบัติภารกิจในฐานะตัวแทนของข้าราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เช่น เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา เป็นเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน ตำบลตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ หรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอื่น (นักปกครอง , 2528 : 17-18) และนอกจากนั้นยังอาจจะนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ ดังเช่น ปัญหาความขัดแย้งในการแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือปัญหาความต่อเนื่องในการทำงานและประสิทธิภาพของผู้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งจะต้องมีการแบ่งเวลาการทำงานทั่วไปมาเป็นเวลาสำหรับการหาเสียง หรือสร้างกลุ่มสร้างพวก

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นวาระคราวละ 5 ปี ก็ได้เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2535 และยังคงใช้สืบเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้เป็นเวลานานประมาณ 5-6 ปีแล้ว จากกระแสการโต้เถียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2535 ในแง่มุมที่จะเป็นการสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยทำให้รูปแบบการเมืองแบบประชาธิปไตยเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล เพราะจะสามารถป้องกันการผูกขาด ยึดติดกับตำแหน่ง เกิดการสร้างอิทธิพลในพื้นที่ได้ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาว่าระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่กำลังใช้กันอยู่นี้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นเพียงใด และมีผลดีและผลเสียอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปีต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาถึงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
3. เพื่อศึกษาแนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาระบบการปกครองท้องถิ่นของไทย

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น นี้ ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชาชนเห็นว่าการดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น

2. ประชาชนเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีนั้นมีผลดีมาก

3. ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีนั้นมีผลดีมาก

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ที่แก้ไขเพิ่มเติม เฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบันของจังหวัดสงขลาและ จังหวัดนราธิวาส

ข้าราชการ หมายถึง ข้าราชการที่สังกัด กระทรวงมหาดไทยเฉพาะกรมการปกครองและกรมพัฒนาชุมชนระดับอำเภอคือปลัดอำเภอและพัฒนากร ซึ่งปฏิบัติงานใกล้ชิดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านโดยตลอด และดำรงตำแหน่งอยู่ในจังหวัดสงขลา และจังหวัดนราธิวาส

การดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี หมายถึง การกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกจากประชาชนนับตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นไป ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี และเมื่อครบวาระแล้วจะต้องมีการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นใหม่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535

การเลือกตั้ง หมายถึง การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยประชาชนผู้มีสิทธิในตำบล หมู่บ้าน ตามคุณสมบัติที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมต่างๆได้กำหนดไว้

ประชาชน หมายถึงประชาชนในจังหวัดสงขลา และนราธิวาสผู้มีสิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามคุณสมบัติที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมต่างๆได้กำหนดไว้

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้กำหนดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. การวิจัยเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น มุ่งเน้นเฉพาะกรณีที่กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกเข้ามาสามารถดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีแทนการดำรงตำแหน่งจนอายุครบ 60 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงความคิดเห็นของข้าราชการผู้ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเองต่อการดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
2. ได้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
3. ได้ทราบว่า การดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น มีความสอดคล้องกับการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่
4. ได้ทราบถึงผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นจริงจากการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกเข้ามานับตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา สามารถดำรงตำแหน่งได้คราวละ 5 ปี
5. เพื่อเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวความคิด ระเบียบ กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทฤษฎี แนวความคิด ระเบียบ กฎหมายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่องระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาในหัวข้อต่างๆที่จะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจรัฐ
2. ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
3. ระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
4. แนวความคิดเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อการดำรงตำแหน่งตามวาระ
5. บทบาท อำนาจ หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจรัฐ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2527) กล่าวว่าไว้ว่าหมู่บ้านเป็นหน่วยทางสังคมที่ทางราชการให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ตั้งแต่แรกเริ่มที่ได้มีการปฏิรูประบบบริหารราชการในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 การจัดตั้งหมู่บ้านซึ่งเป็นหน่วยทางสังคมขั้นพื้นฐานและมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดนั้นให้เป็นหน่วยทางการปกครองที่มีขนาดเล็กที่สุด ได้จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยหลักการของระบอบประชาธิปไตยที่ต้องการให้เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น กล่าวคือให้ผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกตั้งของราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

การยอมให้ราษฎรในหมู่บ้านหรือตำบลเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันได้เองก็เพื่อจะได้เลือกสรรคนดีในหมู่บ้านนั้นๆ ใครเป็นคนดีในหมู่บ้านใดราษฎรซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้นย่อมจะรู้จักว่าผู้ที่อาศัยอยู่ที่อื่น ราษฎรคงจะต้องเลือกแต่คนดีจริงๆเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ที่จะควบคุมดูแลราษฎรซึ่งเป็นลูกบ้านได้โดยตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นถ้าราษฎรไม่เลือกคนดีราษฎรย่อมจะไม่ได้รับความอุปการะตามสมควรหรืออาจจะต้องได้รับความเดือดร้อนเพราะเลือกคนผิด

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นนับได้ว่าเป็นจุดเชื่อมหรือเป็นผู้ประสานระหว่างตัวแทนของรัฐบาลจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค กับประชาชนในชนบท และเพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้บุคคลที่สามารถดูแล

ควบคุมในหมู่บ้าน ตำบลนั้นต้องเป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความยอมรับ นับถือ เชื่อฟัง เลื่อมใสศรัทธา และสามารถขอความร่วมมือจากประชาชนในการทำงานต่างๆให้สำเร็จลุล่วงได้

การมีผู้ใหญ่บ้านเป็นจุดเริ่มต้นของการปรากฏอำนาจรัฐที่เป็นรูปธรรมในระดับล่างสุด เพราะผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่เป็นทางการที่รัฐกำหนดให้สอดคล้องกับภาวะผู้นำตามธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนต่าง ๆ มาเป็นเวลาช้านานแล้ว และรัฐได้อาศัยผู้นำตามธรรมชาตินี้เป็นจุดเชื่อมโยงหรือเป็นหนทางในการเข้าถึงประชาชนซึ่งอาศัยกระจัดกระจายทั่วไปในชนบทควบคู่ไปกับการแผ่ขยายของระบบและกระบวนการศึกษา อันมีส่วนสำคัญในการทำหน้าที่สอนและกล่อมเกล้าให้เด็กที่ผ่านระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสเรียนรู้นับขนบธรรมเนียมของทางราชการนอกเหนือไปจากความรู้ที่ได้รับจากวิชาต่างๆที่เรียน ตลอดจนรัฐสัญลักษณ์ของรัฐและตัวแทนอำนาจรัฐอีกด้วย

การกำหนดให้มีตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านภายใต้พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ นับตั้งแต่ พ.ศ. 2457 เป็นต้นมา จึงเป็นการผลักดันให้ผู้นำตามธรรมชาติเข้าไปผูกพันกับอำนาจของรัฐ ซึ่งทำให้ผู้นำตามธรรมชาติมีบทบาทใหม่ที่มีลักษณะของบทบาทแตกต่างไปจากบทบาทเดิมที่สำคัญคือ แต่เดิมบทบาทของผู้นำตามธรรมชาติจะผูกพันอยู่แต่เฉพาะกิจกรรมภายในชุมชน และความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการระหว่างผู้นำตามธรรมชาติกับคนในหมู่บ้านอันเป็นความสัมพันธ์ด้านลึก เมื่อมีการผูกพันกับอำนาจรัฐ ความสัมพันธ์ด้านลึกกับคนในหมู่บ้านจึงเกิดลักษณะความสัมพันธ์ขึ้นใหม่อีกลักษณะหนึ่ง คือ ความสัมพันธ์แบบเป็นทางการ

ความสัมพันธ์แบบเป็นทางการอันเกิดจากการมีบทบาทใหม่ตามตำแหน่งที่ได้รับจากทางราชการนี้ คือ " การได้อำนาจจากรัฐที่เป็นรูปธรรม " ซึ่งได้แก่อำนาจรัฐที่มีอยู่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ อันถือได้ว่าเป็นการให้อำนาจอย่างเป็นทางการแก่ผู้นำตามธรรมชาติ และเป็นการนำลักษณะของอำนาจรัฐที่เป็นทางการไปครอบซ้อนลักษณะของอำนาจตามธรรมชาติที่ไม่เป็นทางการของชุมชน

ความเป็นทางการของอำนาจรัฐในระดับหมู่บ้านในระยะแรกของการมีการปกครองท้องที่ยังมีน้อยเพราะ

1. ตัวแทนของอำนาจรัฐในระดับหมู่บ้านตำบล ยังมีน้อยและยังไม่มีลักษณะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเต็มตัว

2. รัฐยังไม่ได้เข้าไปจัดระบบวิถีชีวิตของชุมชนมากนัก เพียงแต่อาศัยผู้นำตามธรรมชาติของชุมชนในระดับหมู่บ้าน ตำบล ทำหน้าที่เป็นหูเป็นตา เป็นตัวเชื่อมระหว่างตัวแทนอำนาจรัฐในระดับจังหวัดและอำเภอ และทั้งข้าราชการระดับจังหวัด อำเภอและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่างมีบทบาทหน้าที่ค่อนข้างจำกัด

3. ประชาชนในระดับล่างสุด ผู้มีหน้าที่ค่อนข้างจำกัดในการปฏิบัติตามกฎหมาย คำสั่ง และสนองตอบต่อข้อเรียกร้องทางนโยบายจากรัฐ

อาจกล่าวได้ว่าเมื่อเริ่มมีพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น ด้วยข้อจำกัดทางด้านบุคลากรและลักษณะนโยบายของผู้ปกครองที่จำกัดขอบเขตเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแทนของรัฐกับประชาชนมีลักษณะเรียบง่ายไม่สลับซับซ้อน แต่ในช่วงต่อ ๆ มาในยุคสมัยของการพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแทนของรัฐกับประชาชนในระดับล่างเริ่มมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ความเกี่ยวข้องระหว่างข้าราชการกับประชาชนในระดับหมู่บ้านที่เกิดจากการพัฒนาโดยการระดมสรรพกำลังภายในชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่“พัฒนา”ได้นำไปสู่การที่คนในชุมชนบางส่วนมีบทบาทเพิ่มขึ้น คนเหล่านี้คือผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่าคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน ตำบล

ชัยอนันต์ สมุทวณิช ยังได้ชี้ให้เห็นว่าหมู่บ้านไม่ใช่จะเป็นเพียง “ หน่วยการปกครอง ” เท่านั้น แต่ยังเป็น “ หน่วยทางสังคมและเศรษฐกิจ ” ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของตนเองด้วย หมู่บ้านทุกหมู่บ้านมีลักษณะไม่เหมือนกันแต่รัฐมักจะมองว่าหมู่บ้านทุกหมู่บ้านเหมือนกัน คือเป็นการมองหมู่บ้านในฐานะเป็นหน่วยการปกครองเท่านั้น

ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

1. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมายแต่ส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างก็คือสำนวนและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

เดเนียล วิท (Daniel Wit ,1967 : 14-21 อ้างใน ประทาน คงฤทธิศึกษากร , 2526 : 7) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นผลจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐบาลไปให้กับองค์การหนึ่ง ซึ่งองค์การนั้นต้องไม่เป็นองค์การในสายการบังคับบัญชาของ

ส่วนกลาง และองค์การนั้นต้องมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ และดำเนินการใด ภายในท้องถิ่นของตนเท่านั้น

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway , 1951 : 398 อ้างในประธาน คงฤทธิศึกษากร , 2526 : 7) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้ง ขึ้นและให้มีอำนาจการปกครอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal rights) และต้องมี องค์การที่จำเป็นในการปกครอง (necessary organization) เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่ง หมายของการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

จอห์น เจ. คลาร์ก (John J. Clark , 1957 : 87-89 อ้างใน ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539 : 12) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึงหน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้ จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

แฮริส จี. มอนตาญู (Haris G. Montagu , 1984 : 8-574 อ้างใน ประหยัด หงษ์ทองคำ , 2526 : 10) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึงการปกครองโดยวิธีการซึ่ง หน่วยการปกครองในท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งสำหรับผู้ที่มิหน้าที่ปกครองโดยอิสระ และได้รับ อำนาจอิสระตลอดจนความรับผิดชอบ ซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุม ของหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง แต่ทั้งนี้การปกครองท้องถิ่นยังอยู่ ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศอยู่ มิใช่ว่าได้กลายเป็นรัฐอธิปไตยไป

อีไมล์ เจ. ซัดดี (Emile J. Sady) (อุทัย หิรัญโต , 2523 : 4) นิยามว่า การปก ครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองทางการเมืองที่อยู่ในระดับต่ำจากรัฐ ซึ่งก่อตั้งโดย กฎหมาย และมีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะทำกิจการในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองรวมทั้งอำนาจจัดเก็บ ภาษี เจ้าหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวอาจได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งโดย ท้องถิ่นก็ได้

วิลเลียม เอ. ร็อบสัน (William A. Robson , 1953 : 574 อ้างในประหยัด หงษ์ ทองคำ , 2526 : 10) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้ง ขึ้นและให้มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และต้อง มีองค์การที่จำเป็นในการปกครองเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่น นั้นๆ

อุทัย หิรัญโต (2523 : 2) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นคือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อปำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

จากนิยามต่างๆ ข้างต้นสามารถสรุปหลักการปกครองท้องถิ่นได้ในสาระสำคัญ ดังนี้ (ประหยัด หงษ์ทองคำ , 2526 : 10-12)

1. การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยาตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมกล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็กลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นมีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นในการปกครองตนเองของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่ายคือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือกรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนาารมย์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นนั้น สามารถจำแนกได้ดังนี้ (ประทาน คงฤทธิศึกษากร , 2526 : 13-14)

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัดภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่างๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็สามารมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรรับบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวยังไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้นจึงจะสามารถสนองความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงจำเป็นโดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้

กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้าง แต่ก็มิเงินไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการศึกษาการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

3. ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากแนวความคิดในการปกครองท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครองและเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจึงสามารถสรุปได้ดังนี้ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร , 2539 : 14-16)

1. การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และห่วงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นจะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารงานท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคยมีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่งก็คือการปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเองคือการที่ประชาชนมีส่วนร่วม

ในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิธีทางประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงลงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน

นอกจากนี้ การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงคือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุดคือ รากหญ้า (Grass roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบหนึ่งก็คือการขาดรากฐานในท้องถิ่น

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเนื่องจากความจำเป็นบางประการดังนี้

3.1 การกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

3.2 รัฐบาลมีอาจจะดำเนินการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาหรือการจัดการบริการโครงการในท้องถิ่นโดยรูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

3.3 กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง

ดังนั้น หากไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่าง และไม่แน่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นถูกจุดหรือไม่ รวมทั้งจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น หากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่นเพื่อดำเนินการเองแล้ว ภาระของรัฐบาลก็จะผ่อนคลายเป็นไป รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุมดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่างๆ ที่รวมอยู่ส่วนกลางจะลดน้อยลง ความคล่องตัวในการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้น

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหา ย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั้นเองไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองของตน และยังมีฝึกฝนทักษะทางการเมืองบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

ระบบการเลือกตั้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน

ตามที่ได้กล่าวในบทที่ 1 แล้วว่ากำหนด ผู้ใหญ่บ้านนั้นถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการปกครองส่วนภูมิภาครวมทั้งในระดับท้องถิ่น เพราะเป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากประชาชนในตำบล หมู่บ้านให้เป็นตัวแทนของตน เพื่อทำหน้าที่ผู้นำในการปกครองและพัฒนาสร้างความเจริญเป็นตัวแทนของราษฎรเป็นสื่อกลางระหว่างราชการกับประชาชน เป็นสื่อกลางในทางสังคม ศาสนา พิธีการและอื่น ๆ ดังนั้นกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ที่ประชาชนเลือกขึ้นมา นั้นย่อมสมควรจะต้องมีพันธะทั้งทางกฎหมาย ทางศีลธรรม และทางจิตใจ ตำบล หมู่บ้านจะเจริญก้าวหน้าและประชาชนมีความร่มเย็นเป็นสุขได้นั้นสาเหตุสำคัญก็มาจากตัวกำหนดผู้ใหญ่บ้านเป็นสำคัญ ถ้ากำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีคุณธรรมมีความรู้ความสามารถและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วก็ย่อมที่จะนำตำบล หมู่บ้านไปสู่เป้าหมายคือความเจริญก้าวหน้าได้

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก 8 ฉบับ รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติมตามประกาศคณะปฏิวัติ 3 ฉบับ นอกจากนั้นยังมีการแก้ไขตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ตลอดจนระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกกำนัน พ.ศ. 2524 และข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2535 ได้มีการกำหนดการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในแง่ของวิธีการเลือก คุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิเลือก คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งการพ้นจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไว้ดังนี้

1. การเลือกผู้ใหญ่บ้าน

หลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้นตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า ผู้ใดจะเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ก็โดยราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งเท่านั้น เป็นหลักเกณฑ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ราษฎรได้เรียนรู้วิถีทางของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วยการปฏิบัติโดยการเลือกบุคคลในท้องถิ่นนั้น ๆ ขึ้นมาเป็นผู้ปกครอง ดังนั้นเท่ากับเป็นการแสดงให้เห็นว่า ได้มีความตั้งใจหรือมีเจตจำนงที่จะให้ตำบลและหมู่บ้านมีการปกครองตนเองมาตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์แล้ว และยังได้ยึดถือสืบเนื่องติดต่อกันมาจนทุกวันนี้ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 9 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 , (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2510 และข้อ 1 แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 112 พ.ศ. 2515 ดังนี้

"ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งและมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหมู่บ้านละสองคน เว้นแต่หมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่าสองคนให้ขออนุมัติกระทรวงมหาดไทย

ในหมู่บ้านใด ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ก็ให้มีได้ตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยจะเห็นสมควร

ผู้ใหญ่บ้านจะได้รับเงินเดือน แต่มิใช่จากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน ส่วนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง จะได้รับค่าตอบแทนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด "

นอกจากนี้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 มาตรา 4 ได้บัญญัติถึงการที่จะต้องเลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นมาใหม่นั้นว่า อาศัยเหตุ 2 ประการ คือ

ข้อ 1. ถ้าลูกบ้านในหมู่บ้านใดทวิขึ้น จะเป็นด้วยผู้คนเกิดก็ตามหรืออพยพมาแต่ที่อื่นก็ตาม เมื่อกำนันนายตำบลและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่า จำนวนคนในหมู่บ้าน

ใดเกินความสามารถในผู้ใหญบ้านคนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำนันนำความแจ้งต่อกรรมการอำเภอให้พิจารณาด้วยอีกชั้นหนึ่ง แล้วให้กรรมการอำเภอบอกเข้าไปยังผู้ว่าราชการเมือง เมื่อผู้ว่าราชการเมืองเห็นสมควรแล้วก็ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และเลือกผู้ใหญบ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

ข้อ 2. ถ้าผู้ใหญบ้านหมู่บ้านใดว่างลง ให้คัดเลือกผู้ใหญบ้านขึ้นใหม่ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบการว่างนั้น

2. วิธีการเลือกผู้ใหญบ้าน

สำหรับวิธีการเลือกผู้ใหญบ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 13 , (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 , (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2489 มาตรา 3 และเพิ่มเติมวรรค 5 โดยมาตรา 5 (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดวิธีการเลือกผู้ใหญบ้านไว้ว่า

“ การเลือกนั้นให้กรรมการอำเภอเป็นประธาน (ปัจจุบันอำนาจหน้าที่ของกรรมการอำเภอได้โอนมาเป็นของนายอำเภอแล้ว ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 มาตรา 40) พร้อมด้วยกำนันหรือผู้ใหญบ้านในตำบลนั้นอย่างน้อยหนึ่งคน

วิธีเลือกจะกระทำโดยลับหรือเปิดเผยก็ได้

เมื่อราษฎรส่วนมากที่มาประชุมเลือกผู้ใดแล้วให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญบ้าน แล้วให้กรรมการอำเภอรายงานไปยังข้าหลวงประจำจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีผู้ได้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้จับสลาก

ผู้ใหญบ้านอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี นับแต่วันที่ราษฎรเลือก (กรณีผู้ใหญบ้านที่ได้รับเลือกก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา 5 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2535 สามารถดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนอายุครบ 60 ปี) ”

ตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการเลือกตั้งผู้ใหญบ้านนั้น จะต้องดำเนินการเป็นขั้นๆ ดังนี้ (ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญบ้าน พ.ศ. 2535)

(1) ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการเลือกผู้ใหญบ้าน ประกอบด้วยเจ้าพนักงานดำเนินการเลือกผู้ใหญบ้าน ได้แก่ ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล กรรมการตรวจคะแนน ได้แก่ ผู้ซึ่งนายอำเภอเห็นสมควรจำนวนไม่เกินเจ็ดคน และเจ้าหน้าที่คะแนนซึ่งเป็นข้าราชการ โดยมีนายอำเภอหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นประธานเพื่อดำเนินการเลือก

(2) ให้นายอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน โดยมีคุณสมบัติดังที่จะกล่าวไว้ต่อไป

(3) ให้นายอำเภอประกาศวันเลือกตั้งสถานที่เลือก เวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการลงคะแนน และระยะเวลาการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ให้ราษฎรในหมู่บ้านที่จะทำการเลือกผู้ใหญ่บ้านทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันทำการเลือก

(4) ให้นายอำเภอกำหนดที่เลือกผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นสถานที่สาธารณะ เช่น โรงเรียน หรือ ศาลาวัด ถ้าหาสถานที่ดังกล่าวไม่ได้ จะกำหนดบ้านหรือสถานที่อื่นที่ประชาชนไม่รังเกียจ หรือไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านคนใดคนหนึ่งในการเลือกนั้นเป็นที่เลือกผู้ใหญ่บ้านก็ได้ ที่เลือกผู้ใหญ่บ้านจะต้องเป็นสถานที่ที่อยู่ในเขตท้องที่หมู่บ้านนั้น

(5) ในวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้มีการประชุมราษฎรเพื่อชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอน และวิธีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน วิธีการเลือกโดยปกติให้กระทำโดยวิธีลับ เว้นแต่ผู้มีสิทธิเลือกที่มาประชุมฝ่ายข้างมากร้องขอให้กระทำโดยวิธีเปิดเผย

การเลือกโดยวิธีลับ ให้ประธานคณะกรรมการเลือกประกาศให้ผู้มีสิทธิเลือกซึ่งอยู่ในที่เลือกผู้ใหญ่บ้านเสนอบุคคลผู้มีสิทธิเลือก และเป็นที่เคารพเชื่อถือของราษฎรในหมู่บ้านนั้น อย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนเพื่อดูแลการดำเนินการเลือกอย่างใกล้ชิด แต่ผู้นั้นจะต้องไม่ใช่ผู้สมัครเข้ารับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

เมื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านได้รับบัตรเลือก ไปยังคูหาลงคะแนนที่วางคราวละหนึ่งคนเพื่อลงคะแนน การลงคะแนนเลือกให้ผู้มีสิทธิเลือกทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายให้ตรงกับเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครที่ตนต้องการเลือก ลงในบัตรด้านในและทำเพียงหนึ่งเครื่องหมาย แล้วพับบัตรเลือกนั้น และนำบัตรนั้นไปมอบแก่กรรมการใส่หีบบัตรต่อหน้าตน แล้วออกไปจากที่เลือกผู้ใหญ่บ้าน

การเลือกโดยวิธีเปิดเผย การออกเสียงกระทำโดยจัดแบ่งสถานที่ประชุมราษฎรในหมู่บ้านออกเป็นส่วนๆ ให้มีจำนวนเท่ากับจำนวนผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน โดยให้มีป้ายชื่อและเลขหมายผู้สมัครแต่ละคนไว้ประจำทุกส่วนอย่างเห็นได้ชัด แล้วให้ผู้มีสิทธิเลือกที่ประสงค์จะเลือกผู้สมัครคนใดก็ให้ไปประจำอยู่ในส่วนที่มีชื่อของผู้ที่ตนประสงค์จะเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน แล้วให้นับคะแนน

(6) เมื่อเสร็จการเลือกตั้ง ให้ประธานกรรมการประกาศผลการเลือกปิดไว้ ณ ที่เลือก และที่ว่าการอำเภอเพื่อให้ราษฎรทั่วไปทราบ และให้นายอำเภอรายงานผลการเลือกผู้ใหญ่บ้านไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมด้วยสำเนาหลักฐานการเลือกผู้ใหญ่บ้าน เพื่อพิจารณาออกหนังสือสำคัญให้ต่อไป

(7) เมื่อประกาศผลการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้ว ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกผู้ใดเห็นว่าการเลือกเป็นไปโดยมิชอบ ให้มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภายในสิบห้า

วันนับแต่วันเลือกเพื่อให้มีการเลือกใหม่ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดคำร้องคัดค้านและมีอำนาจสั่งการยกเลิกการเลือกได้ แล้วมีคำสั่งให้อำเภอดำเนินการเลือกใหม่ภายในสิบห้าวัน

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งให้เลือกใหม่ ให้ถือว่าผู้ใหญ่บ้านซึ่งถูกคัดค้านนั้นขาดจากการเป็นผู้ใหญ่บ้านนับแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่ง

3. คุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 , แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 , (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2489 และ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535 มาตรา 3 ดังนี้

- (1) มีสัญชาติไทยและบรรลุนิติภาวะแล้ว
- (2) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (3) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(4) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก

4. คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จะต้องมียุทธศาสตร์และไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 , แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 4 (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535 ไว้ดังนี้

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์ในวันรับเลือก
- (3) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่า

ด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือก และเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน

- (4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญโดยความบริสุทธิ์ใจ
- (5) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (6) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ วิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ติดยาเสพติด

ให้โทษหรือเป็นโรคตามที่คณะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา

(7) ไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ข้าราชการการเมือง พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือลูกจ้างของเอกชน

(8) ไม่เป็นผู้มีอิทธิพล หรือเสียชื่อในทางพาล หรือทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม

(9) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออก ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยาและยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกไล่ออกหรือปลดออก

(10) ไม่เคยเป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษและยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันพ้นโทษ

(11) ไม่เคยเป็นผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุด กระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่ออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดินในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนันในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก

(12) ไม่เป็นผู้ที่ลาออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และยังไม่พ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ลาออก

(13) ไม่เคยเป็นผู้ที่เคยถูกให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา 14 (6) (7) และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

(14) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

(15) มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับหรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ เว้นแต่ในท้องที่ใดไม่อาจเลือกผู้มีพื้นความรู้ดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นหรือผ่อนผันได้

5. การพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 , แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2532 และเพิ่มเติม (1ทวิ) โดยมาตรา 6 (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติไว้ว่าผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) .ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 12

(1ทวิ) ถึงคราวออกตามวาระ

(2) .ตาย

(3) .ได้รับอนุญาตให้ลาออก

(4) .หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ

(5) .ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองเกินสามเดือน

(6) .ราษฎรมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนั้น มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนร้องขอให้ออกจากตำแหน่ง

(7) .ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่งเมื่อได้สอบสวนเห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติ หรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

จะเห็นได้ว่าผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกและได้รับหนังสือสำคัญเป็นหลักฐานจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว ก็สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ใหญ่บ้านได้อย่างสมบูรณ์โดยมีกำหนดเวลาที่จะต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระ 5 ปี แต่ทางราชการก็ได้บังคับหรือผูกมัดว่าจะต้องอยู่จนกระทั่งครบวาระ หากไม่สมัครใจหรือมีความจำเป็นไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ได้ก็อนุญาตให้ลาออกได้ ขณะเดียวกันเมื่อเข้ามารับตำแหน่งก็ต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ถ้าประพฤติชั่วหรือไม่มีความสามารถก็อาจจะถูกให้พ้นจากตำแหน่งไปได้ดังกล่าวข้างต้น

6. การเลือกกำนัน

กำนันเป็นเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตตำบล โดยที่ผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งเป็นกำนันจะต้องเป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่ในขณะนั้น และได้รับเลือกจากราษฎรมีสิทธิเลือกตั้งให้เป็นกำนัน

7. วิธีการเลือกกำนัน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาตรา 30 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 และมาตรา 32 แก้ไขเพิ่มเติมตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 364 ข้อ 4 รวมทั้งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกกำนัน พ.ศ. 2524 กำหนดสาระสำคัญและวิธีการเลือกกำนันไว้ดังนี้

1. ถ้าตำแหน่งกำนันว่างลง ให้เลือกกำนันขึ้นใหม่ภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบการว่างนั้น

2. ให้นายอำเภอจัดให้มีการเลือกกำนัน โดยรับสมัครจากผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น

3. ให้นายอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกกำนัน โดยผู้มีสิทธิเลือกต้องเป็นราษฎรที่มีคุณลักษณะและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามเหมือนกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

4. ให้นายอำเภอกำหนดที่เลือกกำนัน ซึ่งเป็นสถานที่สาธารณะเช่น โรงเรียน หรือ ศาลาวัด ถ้าหาสถานที่ดังกล่าวไม่ได้จะกำหนดบ้านหรือสถานที่อื่นซึ่งประชาชนไม่รังเกียจ หรือไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้สมัครรับเลือกเป็นกำนันคนหนึ่งคนใดในการเลือกนั้นเป็นที่เลือกกำนันก็ได้

5. การเลือกกำนัน ให้กระทำโดยวิธีลับ โดยมีนายอำเภอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้อำนวยการเลือก และให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการเลือกประจำทุกหน่วยเลือกกำนัน เพื่อดำเนินการเลือก และให้เชิญกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านตำบลอื่นในเขตอำเภอนั้นอย่างน้อยสองคนเป็นพยานรู้เห็นในการลงคะแนน และตรวจนับคะแนน

เวลาเลือกกำนัน ให้เริ่มตั้งแต่เวลา 8.00 นาฬิกา ถึง 15.00 นาฬิกา

6. ก่อนเวลาเลือกกำนัน ให้นายอำเภอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายประกาศให้ผู้มีสิทธิเลือกซึ่งอยู่ในที่เลือกกำนัน เสนอชื่อบุคคลผู้มีสิทธิเลือกและเป็นที่เคารพเชื่อถือของราษฎรในตำบลนั้นอย่างน้อยสองคนเป็นผู้แทน เพื่อดูแลการดำเนินงานเลือกตั้งอย่างใกล้ชิด แต่ผู้นั้นจะต้องไม่ใช่ผู้สมัครรับการเลือกเป็นกำนัน

7. เมื่อผู้มีสิทธิเลือกกำนันได้รับบัตรเลือกกำนันแล้ว ให้ไปยังคูหาลงคะแนนที่ว่างผู้มีสิทธิเลือกจะต้องทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายให้ตรงกับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ตนต้องการเลือกลงในบัตรเลือกตั้งนั้น แล้วพับบัตรเลือกนั้น และนำบัตรนั้นไปมอบแก่กรรมการใส่หีบบัตรต่อหน้าตนแล้วออกไปจากที่เลือกกำนัน

8. เมื่อราษฎรที่มาลงคะแนนเสียงส่วนมากเลือกผู้ใดแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกำนัน โดยนำประกาศผลการเลือกกำนันปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอให้ราษฎรทราบโดยทั่วกัน และให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

9. ในการลงคะแนนเสียง ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ใช้วิธีการจับสลาก ถ้าผู้ใดจับสลากได้ก็ถือว่าได้รับเลือกเป็นกำนัน

8. คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นกำนัน

คุณสมบัติของผู้ที่สมควรจะได้รับเลือกเป็นกำนันก็เช่นเดียวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน เพราะผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกำนันนั้นจะต้องเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ใดหมู่หนึ่งในเขตตำบลนั้น

9. คุณสมบัติของผู้ที่จะเลือกกำนัน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 30 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 ได้กำหนดไว้ดังนี้ "ให้นายอำเภอจัดให้มีการเลือกกำนัน โดยรับสมัครจากผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ผู้มีสิทธิเลือกกำนันต้องมีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11..." ซึ่งคุณสมบัติของราษฎรตามมาตรา 11 นั้นเป็นคุณสมบัติของราษฎรที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านนั่นเอง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าคุณสมบัติของผู้ที่จะเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านนั้นเป็นคุณสมบัติเดียวกัน

10. การพ้นจากตำแหน่งกำนัน

ตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 มาตรา 10 ได้สรุปไว้ว่า กำนันจะต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อต้องออกจากผู้ใหญ่บ้าน
- (2) ได้รับอนุญาตให้ลาออก
- (3) ยุบตำบลที่ปกครอง
- (4) เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เพราะพิจารณาเห็นว่าบกพร่องทางความประพฤติหรือความสามารถไม่พอแก่ตำแหน่ง

(5) ต้องถูกปลดหรือไล่ออกจากตำแหน่ง

การออกจากตำแหน่งกำนันนั้น ให้ออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านด้วย เว้นแต่การออกตามมาตรา (2) (3) และ (4) ไม่จำเป็นต้องออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

เมื่อพิจารณาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น จะเห็นได้ว่าโดยหลักการแล้วมุ่งที่จะให้ตำแหน่งทั้งสองเป็นทั้งหัวหน้าราษฎรในตำบล หมู่บ้าน และเป็นเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตตำบล หมู่บ้าน เพียงแต่ไม่ใช่ข้าราชการเพราะไม่ได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน ซึ่งตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนอกจากจะเป็นตำแหน่งที่มีบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกฎหมายต่างๆแล้ว ยังเป็นตำแหน่งที่เป็นผู้นำทางสังคมในหมู่บ้าน เช่น เป็นผู้นำในงานทำบุญ งานศพ งานบวชนาค งานประเพณีต่างๆ ตลอดจนทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่ราษฎรในตำบล หมู่บ้านนั้นๆ อีกด้วย ดังนั้นฐานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงมีลักษณะกึ่งราชการ

แนวความคิดเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อการดำรงตำแหน่งตามวาระ

ก่อนที่จะมีการปรับแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ เกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากที่ให้ดำรงตำแหน่งจนอายุครบ 60 ปี เป็นดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี ได้มีแนวความคิดและกระแสวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในเชิงสนับสนุนและคัดค้านต่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลง มีการพยายามศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนมีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ข้าราชการที่ทำงานใกล้ชิดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบล ประชาชน ตลอดจนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเองว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อการดำรงตำแหน่งตามวาระ

ในแง่มุมมองที่สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวาระการดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พหุจะสรุปเป็นเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงไว้ดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้คนดี มีฝีมือได้เข้ามาทำงานเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
2. เป็นการป้องกันระบบการผูกขาด หรือการสร้างอิทธิพลในท้องถิ่น
3. เป็นการส่งเสริมให้เกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้นในระดับตำบลหมู่บ้าน
4. เป็นการส่งเสริมให้ผู้ที่ได้รับเลือกมุ่งที่จะกระทำแต่ความดี มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เพื่อหวังผลในการเลือกตั้งครั้งต่อไป
5. เพื่อที่จะสามารถกำจัดคนไม่ดีออกจากตำแหน่งได้ง่าย โดยเมื่อครบวาระ 5 ปี ราษฎรก็จะไม่เลือกผู้นั้นเข้ามาดำรงตำแหน่งอีก มิฉะนั้นต้องให้ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งร้องขอให้ออกจากตำแหน่ง ซึ่งโอกาสที่จะขจัดคนไม่ดีออกไปค่อนข้างยาก เพราะในทางปฏิบัติแล้วประชาชนมักจะไม่ค่อยใช้สิทธิดังกล่าวและก็มีได้รับการกระตุ้น

หรือหนูลหลังจากนายอำเภอให้กระทำเช่นนั้น นอกจากนี้อาจเป็นเพราะราษฎรเกรงว่าจะเกิดอันตรายแก่ตนเองและครอบครัวนั่นเอง และก็เป็นกรยากที่จะรวบรวมเสียงให้ได้ร้อยละ 50 ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งหมด ดังนั้นแนวทางปฏิบัติในอดีตที่ผ่านมา กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนมากจะอยู่ในตำแหน่งตลอดไปจนกว่าจะลาออกหรือถึงแก่ความตาย ในกรณีที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกและต่อมาประพฤติปฏิบัติโดยมิชอบก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชน ซึ่งกรณีเช่นว่านี้เคยมีปรากฏอยู่เสมอ ฝ่ายบริหารอันได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอซึ่งถึงแม้มีกฎหมายที่ให้อำนาจที่จะสั่งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านออกจากตำแหน่งได้ แต่จากการศึกษาในทางปฏิบัติมักจะมีแนวโน้มไปในทางช่วยเหลือกันมากกว่า (ถวัลย์ วรเทพพุมิพงษ์ , 2510)

ในทางตรงกันข้าม กระแสของการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นก็ได้มีการคัดค้านกันอย่างกว้างขวาง ดังที่กรมการปกครองได้เคยมีบันทึกข้อความด่วนที่สุดสรุปถึงผลกระทบที่มีต่อการที่จะให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (กองปกครองท้องที่ กรมการปกครอง , 2534)

1. จะเป็นผลเสียแก่เอกภาพในการบังคับบัญชา เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเกิดแนวความคิดที่ว่า จำเป็นต้องสนองตอบความต้องการและผลประโยชน์ของผู้สนับสนุนตนเพื่อรักษาตำแหน่งของตนในการเลือกเป็นวาระเอาไว้ให้ได้ทุกครั้ง

2. เป็นผลเสียแก่เสถียรภาพของรัฐบาล หากปรากฏว่าผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ที่มีพรรคการเมืองฝ่ายค้านสนับสนุน ซึ่งจะทำให้นโยบายของรัฐอาจจะไม่ได้รับการสนองตอบเท่าที่ควร

3. การแข่งขันชิงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้เกิดระบบหัวคะแนนขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ทำให้ราษฎรแยกเป็นฝักฝ่าย

4. การเลือกตั้งบ่อยๆ จะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เปลี่ยนสถานะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ที่มุ่งหวังให้เป็นตัวแทนของทางราชการและเป็นตัวแทนของประชาชน

5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่หลายอย่างตามกฎหมายหลายฉบับจำเป็นต้องวางตัวเป็นกลาง หากฝักใฝ่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองซึ่งสนับสนุนตนอาจจะทำให้เสียความยุติธรรมและเกิดปัญหาการร้องเรียนไม่มีที่สิ้นสุด

6. บางท้องที่อาจเป็นปัญหาให้คนตีมีความรู้ ความสามารถเกิดความเบื่อหน่ายไม่สมัครรับเลือกตั้งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้ผู้ที่ไม่เหมาะสมหรือขาดความรู้ความสามารถได้รับเลือกให้เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแทน

7. การเปลี่ยนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบ่อยๆ ทำให้การพัฒนาตำบล หมู่บ้านขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งงานประจำบางอย่างเช่น งานทะเบียนราษฎรอาจจะเสียหายได้

8. ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกมาก เนื่องจากกำหนด ผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศมีจำนวนมาก

นอกจากนี้ จากผลการประชุมเชิงสัมมนาของนักศึกษาหลักสูตรนายอำเภอ รุ่นที่ 31 ได้สรุปถึงผลกระทบจากการเลือกตั้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้านตามวาระ ในส่วนที่เป็นผลกระทบด้านการปกครอง การบริหาร ไว้ดังนี้ (วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง , 2534)

1. จะมีปัญหาเกิดขึ้นแก่นายอำเภอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอกภาพการบังคับบัญชา กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากกำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะไปยึดเกาะนักการเมือง

2. สิ้นเปลืองงบประมาณในการเลือก เนื่องจากกำหนด ผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศมีจำนวนมาก

3. การปฏิบัติงานของกำหนด ผู้ใหญ่บ้านขาดความคล่องตัว เนื่องจากเกรงว่าจะเสียคะแนนสำหรับการเลือกตั้งครั้งต่อไป

4. การปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆขาดความต่อเนื่อง

5. ขาดประสมการณ์ และขาดความรู้ในเรื่องระเบียบ กฎหมายต่างๆ

6. มีแนวโน้มที่จะเกิดการคอร์รัปชันมากขึ้น เนื่องจากจำเป็นที่จะต้องสมทบทุนทรัพย์ไว้ใช้จ่ายในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

7. จะทำให้ราษฎรขาดความเชื่อถือ ศรัทธา ใ่วางใจในตัวกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน

8. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน จะไม่สนใจและละเลยต่ออำนาจหน้าที่ของตนเองในส่วนที่จะก่อให้เกิดผลกระทบในแง่ลบต่อคะแนนนิยมของตนเอง

9. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านไม่จำเป็นต้องถือระเบียบวินัยเหมือนเช่นเดิมที่มีอยู่

10. อำนาจหน้าที่ของกำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นไปตามกฎหมายหลายฉบับ หากกำหนด ผู้ใหญ่บ้านสังกัดพรรคการเมืองหรือเป็นนักการเมืองส่วนท้องถิ่น อาจทำให้เสียความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน

11. เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างการปกครองส่วนภูมิภาค หรือการปกครองท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ตำบล หมู่บ้านกลายเป็นรูปการปกครองท้องถิ่น

12. เป็นการล้มล้างวัฒนธรรมการปกครองในลักษณะตัวแทนต่างพระเนตร พระกรรณ

จะเห็นได้ว่าแนวความคิดในเชิงคัดค้านการเปลี่ยนแปลงให้กำหนด ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระนั้น เป็นเพราะเห็นว่าตำแหน่งกำหนด ผู้ใหญ่บ้านมิใช่ตำแหน่งทางการเมือง แต่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หากให้ดำรงตำแหน่งตามวาระแล้วก็จะเปลี่ยนเป็นฝ่ายการเมืองไป ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ประสิทธิภาพใน

การทำงานตลอด อีกทั้งยังเป็นการสร้างความแตกแยกแก่ราษฎรขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งยังเป็นการทำให้เสียการปกครอง บังคับบัญชาที่ทางอำเภอโดยเฉพาะที่นายอำเภอและปลัดอำเภอมีต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ฉัตรชัย พรหมเลิศ , 2534 และ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ , 2535 : 20)

บทบาท อำนาจ หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำในการปกครองท้องที่ชนบท ซึ่งต้องปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างกว้างขวาง เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การพัฒนาชนบท การส่งเสริมอาชีพ งานเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล งานของทุกกระทรวงทบวงกรม ที่สั่งการไปยังส่วนภูมิภาคและงานอื่นๆ อีกมาก การที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างกว้างขวาง ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติและเสริมสร้างความบทบาทกฎหมายหลายอย่าง มิใช่เฉพาะแต่ที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เท่านั้น ในปัจจุบันนี้มีกฎหมายที่ออกใหม่มากมายหลายฉบับกำหนดอำนาจ หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านขึ้นไว้ อาจกล่าวได้ว่า แต่เดิมนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่เฉพาะแต่งานของกระทรวงมหาดไทยเท่านั้น แต่ในปัจจุบันนี้มีอำนาจหน้าที่ในงานของทุกกระทรวงทบวงกรมดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้คำสั่ง และนโยบายใดๆ ที่จะให้ไปสู่ประชาชน หรือให้ประชาชนรับทราบและปฏิบัติตาม ก็ย่อมที่จะไม่พ้นจากหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเท่ากับเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประชาชนนั่นเอง

นับได้ว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและเป็นกำลังอันสำคัญของประเทศชาติอย่างแท้จริง ดังจะชี้ให้เห็นถึงบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ในตัวบทกฎหมายดังนี้

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่

ผู้ใหญ่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 27 ได้บัญญัติไว้ว่า ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตนตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่และอำนาจในการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1). ที่จะรักษาความสงบและความสุขสำราญ ช่วยป้องกันความทุกข์ภัยของลูกบ้านตามสมควรและที่สามารถจะกระทำได้ การที่กล่าวนี้ถ้าสมควรจะต้องปรึกษาหารือหรือช่วยกันกับเพื่อนผู้ใหญ่บ้านกิติ กับกำนันนายตำบลกิติ ก็เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องปฏิบัติให้สมควรแก่การที่จะรักษาประโยชน์และความสุขของลูกบ้าน ซึ่งได้มอบไว้ให้เป็นธุระในพระราชบัญญัตินี้

(2). ถ้าความทุกข์ภัยเกิดแก่ลูกบ้าน ซึ่งจะต้องขอความป้องกันจากรัฐบาล เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะรับข้อความอันนั้นไปแจ้งแก่ลูกบ้านของตนให้ทราบ

(3). ถ้ารัฐบาลจะประกาศ หรือจะสั่งราชการใดให้ราษฎรทราบ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะรับข้อความอันนั้นไปแจ้งแก่ลูกบ้านของตนให้ทราบ

(4). เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะทำบัญชีสามะโนคริว (ทะเบียนบ้าน) ในหมู่บ้านของตน และคอยแก้ไขบัญชี (ทะเบียน) นั้นให้ถูกต้องอยู่เสมอ

(5). ถ้าผู้ใหญ่บ้านรู้เห็นเหตุการณ์อันแปลกประหลาดอันใดที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนหรือในลูกบ้านของตน ซึ่งอาจจะเป็นคุณหรือโทษแก่ราชการบ้านเมืองกิติ แก่ประชาชนในที่นั้นกิติ ยกตัวอย่าง ช่างฝ่ายโทษตั้งรู้เห็นว่าผู้คนมีทรัพย์สินซึ่งที่แปลกประหลาดอันน่าสงสัยว่าจะเป็นของที่ได้มาโดยทางโจรกรรมกิติ หรือว่าถ้าเห็นผู้คนล้มตาย หรือมีบาดเจ็บอันควรสงสัยว่าจะมีผู้อื่นกระทำเอาโดยทุจริต หรือไปกระทำทุจริตต่อผู้อื่นแล้วจึงเกิดเหตุขึ้นกิติ เหล่านี้เป็นต้น ให้รับนำความแจ้งแก่นายตำบลของตนทันที

(6). ถ้ามีคนจรแปลกหน้านอกสามะโรคริว (ทะเบียนบ้าน) ในหมู่บ้านนั้นเข้ามาอาศัย เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องไต่ถามให้รู้จักตัวและรู้เหตุการณ์ที่มาอาศัย ถ้าเห็นว่าไม่ได้มาโดยสุจริต ให้เอาตัวบุคคลนั้นส่งกำนันนายตำบลของตน

(7). ถ้าเกิดเหตุจลาจลกิติ ฆ่ากันตายกิติ ปล้นทรัพย์กิติ หรือไฟไหม้กิติ หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใดๆ ในหมู่บ้านของตน หรือในหมู่บ้านที่ใกล้เคียง อันสมควรจะช่วยเหลือ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องเรียกลูกบ้านของตนออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นที่สมควรโดยเต็มกำลัง

(8). ผู้ใหญ่บ้านเห็นลูกบ้านของตนคนใด แสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นกิติ หรือเป็นคนจรจัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามรถจะชี้แจงให้เห็นความบริสุทธิ์ของตนได้กิติ ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจที่จะเรียกลูกบ้านคนนั้นมาไต่ถาม และว่ากล่าวสั่งสอน ถ้าไม่ฟังให้เอาตัวส่งกำนันจัดการตามความในมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัตินี้

(9). ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(10). ฝึกหัดอบรมคนไทยให้รู้จักหน้าที่และกระทำการในเวลา

(11). ทำการอบรมสั่งสอนหรือชี้แจงข้อราชการแก่ราษฎร ในการนี้ให้เรียกราษฎร มาประชุมได้ตามครั้งคราวที่สมควร

(12). บำรุงและส่งเสริมการอาชีพของราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรมและ อุตสาหกรรม

(13). ตรวจตราและรักษาประโยชน์ในการอาชีพของราษฎร

(14). สั่งให้ราษฎรช่วยเหลือในการสาธารณประโยชน์ เพื่อบำบัดป้องกันภัยอันตราย ซึ่งมีมาเป็นสาธารณะโดยฉุกเฉิน และให้ทำการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ราษฎรที่ประสบ สาธารณภัย

(15). จัดการป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาด ซึ่งเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อมิให้ติดต่อลุกลามมากไป

(16). จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องด้วยสัญลักษณ์

(17). จัดให้มีการประชุมกรรมการหมู่บ้าน

(18). ปฏิบัติการตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการ และรายงานเหตุการณ์ซึ่ง เกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ เพื่อให้กำนันรายงานต่อนายอำเภอ

(19). กระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญาอีก กล่าวคือ ตาม มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ใหญ่บ้านมี หน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวกับความอาญาดังต่อไปนี้ คือ

(1). เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน ต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

(2). เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านที่ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านนั้นให้ทราบ

(3). เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้ที่กระทำความผิดกฎหมายมีอยู่กิติ หรือสิ่งของที่สงสัยว่า ได้มาโดยการกระทำความผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายกิติ ให้จับสิ่งของนั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

(4). เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายกิติ หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้ กระทำความผิดกฎหมายกิติ ให้จับตัวผู้นั้นไว้ และรีบส่งต่อกำนันนายตำบล

(5). ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้นเป็นหน้าที่ ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้น และรีบส่งต่อกำนันหรือนายอำเภอตามสมควร

(6). เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมายนั้น

กำหนด

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 34 ได้บัญญัติไว้ว่า "บรรดาการที่จะตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบล คือ การที่จะว่ากล่าวราษฎรในตำบลนั้น หรือการที่จะป้องกันภัยอันตราย และรักษาความสุขสำราญของตำบลนั้นก็ดี หรือการที่จะรับกิจสุบทุภย์ของราษฎรในตำบลนั้นขึ้นร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และจะรับข้อราชการมาประกาศแก่ราษฎรในตำบลนั้นก็ดี หรือที่จะจัดการตามพระราชกำหนดกฎหมาย เช่น การตรวจแนะนำการเก็บภาษีอากร การตั้งนอญในหน้าที่ของกำนันผู้เป็นนายตำบลผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงในตำบลนั้น และแพทย์ประจำตำบลจะต้องช่วยกันเอาเป็นธุระจัดการให้เรียบร้อยได้ตามสมควรแก่หน้าที่ "

มาตรา 34 ทวิ ได้กำหนดว่า "นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวโดยเฉพาะ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกำนัน ให้กำนันมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านด้วย"

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กำนันมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 พอที่จะจำแนกได้เป็นส่วนใหญ่ๆ ไว้ 7 ประการ คือ

1. อำนาจและหน้าที่ในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งกำนันมีอำนาจและหน้าที่ในกรณีดัง

1.1 ว่ากล่าวราษฎรในตำบลนั้นให้ประพฤติปฏิบัติตามพระราชกำหนดกฎหมาย

1.2 ป้องกันภัยอันตรายและรักษาความสุขสำราญของราษฎรในตำบลนั้น

1.3 รับกิจธุระตลอดทั้งความสุขและความทุกข์ของราษฎรในตำบลนั้น ขึ้นร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ

1.4 รับข้อราชการมาประกาศแก่ราษฎร

1.5 ช่วยจัดการตามพระราชกำหนดกฎหมาย เช่น การตรวจแนะนำเก็บภาษีอากรในตำบลนั้น

1.6 ถ้ามีเหตุทุกข์ร้อนของราษฎรหรือการแปลกประหลาดเกิดขึ้นในตำบล เมื่อกำนันรู้เห็นก็ต้องรายงานให้นายอำเภอทราบ

1.7 ถ้าเกิดจลาจลก่อกวน ชกกันตายก่อกวน ชิงทรัพย์ก่อกวน ไฟไหม้ก่อกวน หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใดๆ ในตำบลของตน หรือในตำบลที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยได้ก่อกวน หรือมีผู้ร้ายจากที่อื่นมาฆ่านักในตำบลนั้นก่อกวน หรือมีเหตุควรสงสัยว่าลูกบ้านในตำบลนั้น บางคนจะเกี่ยวข้องเป็นโจรผู้ร้ายก่อกวน เป็นหน้าที่ของกำนันจะต้องเรียกผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายหรือติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟหรือช่วยอย่างอื่นตามสมควรแก่การโดยเต็มกำลัง

2. อำนาจหน้าที่ในการประชุมผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบล

กำนันมีอำนาจเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบล เพื่อปรึกษาหารือการที่จะรักษาหน้าที่ในตำบลนั้นให้เรียบร้อยไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง ในกรณีดังนี้

2.1 เมื่อเห็นว่ามีกรณีอันใดเนื่องในการรักษาความปกติเรียบร้อยในตำบล อันสมควรจะปรึกษาหารือกันในระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้งปวง และแพทย์ประจำตำบล

2.2 ถ้ามีเหตุสงสัยว่า ผู้ใดในตำบลนั้นแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่น หรือเป็นจรรจัด ไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพและไม่สามารถจะชี้แจงแสดงความบริสุทธิ์ของตนได้ก่อกวน ให้กำนันเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านสืบสวน ถ้ามีหลักฐานเชื่อว่าเป็นความจริงก็ให้อำต้าวผู้นั้นส่งนายอำเภอเพื่อดำเนินการต่อไป

2.3 เมื่อผู้ใหญ่บ้านนำคนจรแปลกหน้านอกสามะโนคริว (ทะเบียนบ้าน) มาส่งกำนัน ให้กำนันปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเห็นสมควรจะขับไล่บุคคลผู้นั้นออกไปเสียจากท้องที่ตำบลนั้นก็ได้

2.4 ถ้าลูกบ้านไปตั้งกระท่อมหรือโรงเรือนอยู่ที่เปลี่ยวในตำบลนั้น ซึ่งน่ากลัวว่าจะเป็นอันตรายด้วยโจรผู้ร้าย หรือนำสงสัยว่าจะเป็นสำนักโจรผู้ร้าย การอย่างนี้ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นประชุมปรึกษากันดู เมื่อเห็นว่าเป็นการสมควรแล้ว จะบังคับให้ลูกบ้านคนนั้นย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านราษฎรก็ได้ และให้นำความแจ้งต่อนายอำเภอทราบด้วย

2.5 ถ้าลูกบ้านผู้ใดทิ้งบ้านเรือนให้ชำรุดรุงรัง หรือปล่อยให้โลโครกโสมม อาจเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้ที่อยู่ในที่นั้น หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียง หรือผู้ที่ไปมา หรือให้เกิดอัคคีภัย หรือโรคภัย ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลปรึกษากัน ถ้าเห็นสมควรจะบังคับให้ผู้ที่อยู่นั้นแก้ไขเสียให้ดีก็ได้ ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามบังคับ ให้กำนันนำความร้องเรียนต่อนายอำเภอ

2.6 ในเวลาใดจะมีอันตรายแก่การทำมาหากินของลูกบ้านในตำบลนั้น เช่น มีเหตุโรคภัยไข้เจ็บติดต่อก่อเกิดขึ้น หรือน้ำมาก หรือน้ำน้อย เป็นต้น ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลปรึกษาหารือกัน ในการป้องกันแก้ไขเยียวยาภัยอันตรายด้วยอาการที่แนะนำลูกบ้าน

ให้ทั้งท้ออย่างไร หรือลงแรงช่วยกันได้ประการใด กำนันมีอำนาจที่จะบังคับการได้ ถ้าเห็นเป็นการเหลือกำลังให้โรงเรียนต่อนายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดขอกำลังรัฐบาลมาช่วย

2.7 ในการที่จะสำรวจสำมะโนครัวและทะเบียนตามบัญชีต่างๆ เพื่อประโยชน์ในราชการ เช่น การที่จะสำรวจสำมะโนครัว (ทะเบียนราษฎร) และทำบัญชีไรนา และสิ่งของต้องพิกัตภาษีอากรในตำบลนั้น กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงมาประชุมกันตรวจบัญชีให้ถูกต้อง และลงชื่อพร้อมกันเป็นพยานในรายงานนั้นก็ได้

2.8 ในการที่จะทำรายงานประจำ หรือรายงานการจรอย่างใดๆ ยื่นต่อนายอำเภอ กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลพร้อมกัน ตรวจสอบก่อนและจะให้ลงชื่อเป็นพยานในรายงานนั้นก็ได้

2.9 ในเวลาที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมีหมายให้ประกาศข้อราชการอันใดแก่ราษฎร กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นพร้อมกับชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจข้อราชการนั้น แล้วให้รับข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรอีกชั้นหนึ่งก็ได้

2.10 ในเวลาใดมีงานนักขัตฤกษ์ หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ในตำบลนั้น กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลพร้อมกันมาช่วยพิทักษ์รักษาความสงบเรียบร้อยในสถานที่นั้น ถ้าเห็นเป็นการจำเป็นจะขอแรงราษฎรมาช่วยด้วยก็ได้

2.11 เวลาข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หรือผู้บังคับบัญชาโดยตรง มาตรวจราชการในท้องที่ กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลมาประชุมพร้อมกัน เพื่อชี้แจงข้อราชการหรือฟังข้อราชการก็ได้

3. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับคนเดินทาง

กำนันมีอำนาจในการนี้ คือ

3.1 ดูแลคนเดินทางซึ่งไม่มีเหตุสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้ายให้ไต่มีที่พักอาศัยตามสมควร เป็นหน้าที่อันแสดงอหิยาตย์ไมตรีระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เมื่อปรากฏว่าผู้เดินทางไม่มีที่พักก็ควรจะได้จัดหาที่พักให้ตามสมควร แต่ถ้าสงสัยว่าคนเดินทางนั้นจะเป็นคนร้ายหลบหนีมาก็ควรจะได้ทำการจับกุมและนำตัวส่งนายอำเภอเพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงต่อไป

3.2 ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการจะต้องการคนนำทาง หรือขาดแคลนพาหนะ เสบียงอาหารลงในระหว่างทาง และขอร้องต่อกำนันให้ช่วยสงเคราะห์ กำนันจะต้องช่วยจัดหาให้ตามที่จะทำได้ ถ้าการที่จะช่วยเหลือนั้นจะต้องออกราคาค่าจ้างเพียงใดให้กำนันเรียกเอาแก่ผู้เดินทางนั้นได้

4. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งสาธารณประโยชน์

กำหนดต้องรักษาและตรวจตราดูแลสิ่งของซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อันอยู่ในตำบลนั้น เช่น สระน้ำ ศาลาอาศัย ที่เลี้ยงปศุสัตว์ เป็นต้น สิ่งสาธารณประโยชน์ซึ่งกำหนดจะต้องดูแลรักษา นั้น นอกจากที่ได้ระบุไว้ตามตัวอย่างในกฎหมายก็มี ห้วย หนอง คลอง บึง ถนนหนทาง ทาง เกวียนต่างๆ อีกด้วย กำหนดจะต้องเอาใจใส่ระมัดระวังดูแลรักษาให้คงสภาพเดิม ป้องกันมิให้ผู้ใดรุกล้ำ หรือใช้ประโยชน์แต่ผู้เดียว หากชำรุดทรุดโทรมก็ควรขอแรงลูกบ้านช่วยกันจัดการ ซ่อมแซมบูรณะให้ใช้ได้

5. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาบัญชีสำมะโนครัวและทะเบียน บัญชีของรัฐบาล

กำหนดต้องรักษาบัญชีสำมะโนครัว และทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตรงกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้านด้วย ส่วนทรัพย์สินของรัฐบาลที่มี อยู่ในเขตตำบลนั้น กำหนดต้องทำบัญชีขึ้นไว้เป็นหลักฐาน เช่น ที่ดินราชพัสดุ และสิ่งปลูก สร้างอื่นๆ ที่ดินหวงห้าม และที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นต้น

6. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับภาษีอากร

กำหนดต้องทำบัญชีสิ่งของซึ่งจะต้องเสียภาษีในตำบลนั้นยื่นต่อนายอำเภอ และนำ ราษฎรไปเสียภาษีอากรตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรด้วย

7. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา

กำหนดมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญาดังนี้

7.1 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลของตน ต้องแจ้งความต่อนายอำเภอให้ทราบ

7.2 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าเกิดขึ้นในตำบล ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อกำนันท้องที่นั้นให้ทราบ

7.3 เมื่อปรากฏว่า ผู้ใดกำลังกระทำผิดกฎหมายก็ตี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้ กระทำผิดกฎหมายก็ตี ให้จับผู้นั้นไว้แล้วรีบส่งต่อนายอำเภอเพื่อดำเนินการต่อไป

7.4 เมื่อมีหมาย หรือคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในตำบลนั้น เป็นหน้าที่ของกำนันที่จะจับกุมผู้นั้น แล้วรีบส่งต่อนายอำเภอ

7.5 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึด กำนันจะต้องจัดการให้เป็นไปตามกฎหมาย

7.6 ถ้ามีผู้ขออายัดตัวคนหรือสิ่งของก็ดี หรือผู้ต้องโจรกรรมจะทำหมายตราสิน หรือมีผู้จะขอทำชั้นสูตรবাদแผลกิติ ให้กำนันสืบสวนฟังข้อความ แล้วรีบนำตัวผู้ขอและผู้ต้องอายัด และทรัพย์สินของบรรดาที่จะพาไปด้วยนั้นส่งนายอำเภอ ถ้าสิ่งของอย่างใดจะพาไปด้วยไม่ได้ ก็ให้กำนันชั้นสูตรให้เห็น แล้วนำความไปแจ้งต่อนายอำเภอในขณะนั้น

อำนาจหน้าที่ของกำนันนอกจากจะมีอยู่ดังกล่าวแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านอีกด้วย ทั้งนี้เป็นผลให้กำนันใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านได้ทั้งตำบลที่ตนปกครอง ไม่เฉพาะแต่หมู่บ้านที่ตนเป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่ด้วยเท่านั้น เพราะกำนันเป็นนายตำบลก็ย่อมมีอำนาจปกครองได้ทั่วตำบล

อำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ๆ

นอกจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ๆ อีก ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ได้กำหนดสำหรับการแต่งตั้งนายทะเบียน ผู้รับแจ้ง ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง กล่าวโดยส่วนใหญ่มิมีหน้าที่ดังนี้

- (1). รับแจ้งคนเกิดทั้งที่เกิดภายในบ้าน และนอกบ้านตามที่กฎหมายกำหนดไว้
- (2). รับแจ้งคนตายทั้งในและนอกบ้าน
- (3). รับแจ้งการย้ายที่อยู่
- (4). รับแจ้งการสร้างบ้านใหม่
- (5). การรื้อบ้าน และ
- (6). การกำหนดเลขประจำบ้าน

2. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการทหาร

ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับอยู่ คือ ในเดือนกันยายนของทุกปี นายอำเภอจะประกาศให้ผู้ที่มิอายุถึงเกณฑ์ที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกิน โดยปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามเขตชุมชนในท้องที่นั้น กับส่งประกาศให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรับไปแจ้งให้ราษฎรในตำบลของตนทราบด้วย (มาตรา 17) หรือในเมื่อกรณีจำเป็น และนายอำเภอออกประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้วไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ ก็จะออกประกาศปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่เปิดเผยตามชุมชนในท้องที่นั้น และส่งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรับไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่หมู่บ้าน ตำบลของตนทราบได้ทำนองเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว

3. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการชลประทานราษฎร

ตามพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร พ.ศ. 2482 มาตรา 4 วรรคท้าย กำหนดว่า " เจ้าพนักงาน หมายความว่า คณะกรรมการจังหวัด คณะกรรมการอำเภอ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้า หรือผู้ช่วยหัวหน้าการชลประทาน และเจ้าพนักงานผู้ควบคุมการชลประทาน " ซึ่งจะเห็นได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎรนี้ด้วย

นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร พ.ศ. 2482 มาตรา 14 มาตรา 17 และ มาตรา 21 ยังได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไว้อีก ดังนี้คือ

มาตรา 14 กำหนดว่า " การเกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปโภคภัณฑ์การชลประทานส่วนราษฎรในเวลาปกติ ให้นายอำเภอเป็นผู้ส่งเกณฑ์ ในเวลาฉุกเฉินให้กรมการอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือหัวหน้าการชลประทานเป็นผู้ส่งเกณฑ์จากผู้ที่ได้รับประโยชน์ในเขตการชลประทานนั้น "

มาตรา 17 กำหนดว่า " ในการแบ่งปันการงาน และเครื่องอุปโภคภัณฑ์การชลประทานส่วนราษฎร ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าการชลประทาน หรือผู้ช่วยในเขตการชลประทานนั้น เป็นผู้แบ่งและควบคุมงานจนกว่าจะแล้วเสร็จ "

มาตรา 21 กำหนดว่า " การแบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วนราษฎร ให้เป็นหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าการชลประทานหรือผู้ช่วยเป็นผู้แบ่งปันตามส่วนของเนื้อที่ที่ทำการเพาะปลูก เว้นแต่ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้จึงให้นายอำเภอหรือผู้แทน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและ

หัวหน้าการชลประทานในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้นไม่น้อยกว่าสามนายเป็นผู้พิจารณาซึ่งขาดตามเสียงข้างมาก

ในเวลาจำเป็นพอแจกจ่ายให้เป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกได้ทั่วถึงกัน ให้นายอำเภอหรือผู้แทน ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าการชลประทานนั้นพิจารณาซึ่งขาดตามเสียงข้างมาก "

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาในเรื่องน้ำของชนบทเกี่ยวกับการเพาะปลูกนั้นเป็นเรื่องสำคัญมากที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องเข้าไปมีบทบาทดำเนินการอยู่เสมอ และมีบ่อยครั้งที่ปัญหาในเรื่องน้ำตกลงกันไม่ได้จนกลายเป็นเรื่องฟ้องร้องกันยังคงศาลเป็นประจำ อย่างไรก็ตาม จากอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้งสามมาตราดังกล่าวแล้ว พอจะอธิบายได้ว่าในเวลาปกติ นายอำเภอมีอำนาจสั่งเกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานราษฎร ในเวลาฉุกเฉินให้กรมการอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือหัวหน้าการชลประทานเป็นผู้สั่งเกณฑ์จากผู้ที่ได้รับประโยชน์ในเขตการชลประทานนั้น การแบ่งปันน้ำในเขตการชลประทานส่วนราษฎรให้เป็นหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าการชลประทานหรือผู้ช่วย เป็นผู้แบ่งปันตามส่วนของเนื้อที่ที่ทำกรเพาะปลูก เว้นแต่กรณีที่ตกลงกันไม่ได้จึงให้นายอำเภอหรือผู้แทน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าการชลประทานในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้นไม่น้อยกว่าสามนายเป็นผู้พิจารณาซึ่งขาดตามเสียงข้างมาก ในเวลาจำเป็นพอแจกจ่ายให้เป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกได้ทั่วถึง ก็ให้นายอำเภอหรือผู้แทนประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าการชลประทานในเขตการชลประทานนั้นพิจารณาซึ่งขาดตามเสียงข้างมาก (มาตรา 21)

4. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการชลประทานหลวง

ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2486 มาตรา 17 กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ดูแลรักษาคันคลองและทางน้ำให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและสามารถใช้งานได้อยู่เสมอ

5. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการทะเบียนครอบครัว

ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 มิได้กำหนดให้กำนันเป็นนายทะเบียนโดยตรง แต่ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2482 มาตรา 3 ซึ่งให้เพิ่มความในมาตรา 6 เป็นวรรค 3 วรรค 4 และวรรค 5 ก็ได้กำหนดให้กำนันมีหน้าที่

เกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสไว้ คือ ถ้าในท้องที่ใด ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรที่ทางราชการจะมอบหน้าที่ให้กำนันทำหน้าที่รับคำร้องขอจดทะเบียนสมรสก็ให้พิจารณาโดยถือหลักเกณฑ์ดังนี้

5.1 การคมนาคมจากท้องที่ตำบลนั้นถึงสำนักงานทะเบียนเป็นทางลำบาก กั้นดงหรือหนทางไกล ไม่อาจไปกลับในวันเดียวได้

5.2 ปริมาณการจดทะเบียนสมรสในท้องที่ตำบลนั้น ๆ น้อยกว่าที่ควรกับความเป็นจริง

5.3 กำนันในตำบลนั้นเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยไม่เกิดการเสียหาย กล่าวคือ เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพอสมควร

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้พิจารณาครบตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ก็ให้รายงานกระทรวงมหาดไทยเพื่อประกาศให้ราษฎรทราบ และให้ยื่นคำร้องจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ที่ชายหญิงฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีถิ่นที่อยู่ ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นกำนันจะเป็นเพียงผู้รับแบบคำร้องขอจดทะเบียนสมรส(ค.ร.1)จากผู้ขอจดทะเบียน แล้วส่งคำร้องนี้ไปยังนายทะเบียนประจำสำนักงานทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอที่กำนันนั้นขึ้นอยู่ เมื่อนายทะเบียนออกใบสำคัญแสดงการสมรสให้แล้วก็จะนำไปมอบให้แก่คู่สมรสต่อไป ซึ่งก็ถือว่าเป็นการสมบูรณ์ตามกฎหมายตั้งแต่วันที่ยื่นคำร้องกับกำนัน

6. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับสัตว์พาหนะ

ตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 มาตรา 4 ได้ให้คำวิเคราะห้ศัพท์คำว่า "เจ้าพนักงาน" ไว้ว่า หมายความว่าถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและนายทะเบียน ฉะนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตามความในมาตรา 2(1) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะด้วย และได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยมีอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ดังนี้

6.1 เมื่อสงสัยว่ามีผู้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ ย่อมมีอำนาจตรวจสัตว์และเรียกเจ้าของสัตว์ให้นำตัวพิมพ์รูปพรรณหรือหลักฐานใด มาตรวจสอบกับตัวสัตว์ได้

6.2 เมื่อมีผู้ใดนำสัตว์พาหนะที่จับได้เนื่องจากการผลิตเพลิด หรือถูกละทิ้งมาส่งต้องนำส่งต่อพนักงานสอบสวนเพื่อโฆษณาหาเจ้าของหรือดำเนินการตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา

6.3 เมื่อพบผู้ใดครอบครองสัตว์โดยไม่มีตัวรูปพรรณ หรือมีแต่ไม่ถูกต้องตรงกับตัวสัตว์ ก็มีอำนาจที่จะยึดสัตว์พาหนะนั้นได้ และนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป

7. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับโรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ

ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2474 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของกำนันไว้ ได้แก่การป้องกันโรคระบาดของสัตว์ต่างๆรวมทั้งสัตว์พาหนะและปศุสัตว์บางจำพวก เช่น ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ แกะ แพะ สุกร และสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ซึ่งรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้จะได้ประกาศเป็นคราวๆ ไป โรคระบาดที่กำหนดไว้มีดังนี้

- (1). โรครินเตอร์เพลสต์
- (2). โรคแอนแทรกซ์
- (3). โรคปากและเท้าเปื่อย
- (4). โรคมอกลอพิษ
- (5). โรคสารติค
- (6). โรคอหิวาต์สุกร

ท้องที่ต่างๆ ที่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์นี้ จะต้องมีเจ้าพนักงานเป็นนายตรวจประจำทุกตำบล ซึ่งนายตรวจประจำตำบลนี้ก็ให้แก่กำนันในท้องที่นั้นนั่นเอง เมื่อกำนันซึ่งเป็นนายตรวจได้รับรายงานจากเจ้าของสัตว์หรือได้ทราบว่ามีโรคระบาดสัตว์เกิดขึ้นในท้องที่ของตน จะต้องรีบไปสอบสวนอาการของโรคระบาดยังสถานที่ที่สัตว์อยู่นั้นทันที ถ้าปรากฏว่าโรคระบาดได้เกิดขึ้นจริงหรือสงสัยว่าจะเกิดโรคระบาดขึ้นแล้ว ก็จะต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ดังนี้

7.1 สั่งให้แยกสัตว์ที่ป่วยไว้ต่างหากจากสัตว์ที่ยังไม่ป่วย จนกว่าจะส่งต่อไปตาม

คำแนะนำของเจ้าพนักงานสัตวแพทย์

7.2 สั่งให้กักสัตว์ที่อยู่รวมฝูงหรือเลี้ยงอยู่แห่งเดียวกัน หรือกินน้ำในที่แห่งเดียวกัน

กับสัตว์ที่ป่วยหรือตายลงนั้นไว้ภายในเขตที่สมควร

7.3 สั่งให้เจ้าของสัตว์ที่ตายจัดการฝังหรือเผาซากสัตว์นั้นโดยเร็ว หรือถ้าในท้องที่

ใดจัดการฝังหรือเผาไม่สะดวกก็ให้ทำลายซากสัตว์นั้นเสีย วิธีทำลายซากสัตว์นั้นถ้าเจ้าพนักงานสัตวแพทย์ได้สั่งหรือแนะนำไว้อย่างไรก็ให้ทำตามวิธีนั้น

7.4 แนะนำเจ้าของสัตว์ถึงวิธีการป้องกันโรคระบาดสัตว์ที่เกิดขึ้นและพฤติกรรมที่ได้

ปฏิบัติไปก่อนนายอำเภอโดยเร็วที่สุด เพื่อเจ้าพนักงานสัตวแพทย์จะได้ดำเนินการต่อไป

7.5 ถ้าสัตว์ที่ป่วยหรือตายไม่ปรากฏเจ้าของ จะต้องควบคุมดูแลเพื่อป้องกันการ

ระบาดของโรคนั้นด้วย

7.6 จะต้องรับรายงานเรื่องโรคระบาดสัตว์ที่เกิดขึ้นและเหตุการณ์ที่ได้ปฏิบัติไปต่อ นายอำเภอโดยเร็วที่สุด เพื่อเจ้าพนักงานสัตวแพทย์จะได้ดำเนินการต่อไป

การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ดังกล่าวนี้ ถ้าหากกำนันไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ได้ชั่วคราวในเวลาใด จะต้องมอบให้ผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งซึ่งอยู่ในตำบลเดียวกัน เป็นผู้ทำหน้าที่แทน เมื่อมอบผู้ใดทำหน้าที่แทนแล้วก็ต้องแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านนอกนี้ในตำบลนั้นทราบด้วย

8. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการสวนครัวและเลี้ยงสัตว์

ตามพระราชบัญญัติการสวนครัวและเลี้ยงสัตว์เพื่อประโยชน์แห่งครัวเรือน พ.ศ. 2482 มาตรา 8 และตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2482 ได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ กล่าวคือ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจภายในเขตของตน สอดส่องและตรวจตราให้เจ้าบ้านปฏิบัติตามคำสั่งและให้มีอำนาจให้คำแนะนำตามสมควร ถ้าปรากฏว่าเจ้าบ้านไม่ปฏิบัติตามคำสั่งก็ให้ตักเตือนเป็นหนังสือพร้อมทั้งกำหนดเวลาอันสมควรที่จะให้เจ้าบ้านปฏิบัติตามคำสั่งนั้นภายในเวลาดังกล่าว

9. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการเกณฑ์พลเมืองรับราชการทหาร

ตามพระราชบัญญัติเกณฑ์พลเมืองอุคหนุนราชการทหาร พ.ศ. 2464 มาตรา 21 มาตรา 31 และมาตรา 33 ได้กำหนดให้กำนันเป็นเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้ โดยกำหนดอำนาจไว้ให้ทำการสำรวจและดำเนินการเมื่อได้รับหมายเกณฑ์จากผู้มีอำนาจสั่งเกณฑ์

10. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติสุขาภิบาล

ตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 มาตรา 7 ได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของตำบลและหมู่บ้านซึ่งเป็นที่ตั้งของสุขาภิบาล ร่วมเป็นคณะกรรมการสุขาภิบาลด้วย และมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติสุขาภิบาลดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการสุขาภิบาลไว้ดังนี้

10.1 ให้มีและบำรุงทางน้ำ ทางบก

10.2 รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดิน และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

10.3 ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

10.4 ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ตลาด โรงฆ่าสัตว์ ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม สุสาน และฌาปนสถาน

10.5 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

10.6 ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

10.7 ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้

10.8 บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

10.9 ให้มีและบำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของราษฎร

10.10 หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของสุขาภิบาล

คณะกรรมการสุขาภิบาลดังกล่าว มีอำนาจที่จะตราข้อบังคับสุขาภิบาลขึ้นใช้บังคับแก่ราษฎรซึ่งอยู่ในเขตสุขาภิบาล และเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้อนุมัติแล้วให้ประกาศใช้บังคับได้ ในข้อบังคับสุขาภิบาลนี้ จะกำหนดโทษปรับแก่ผู้ละเมิดข้อบังคับด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดโทษปรับเกินกว่า หนึ่งร้อยบาท

11. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 45 กำหนดให้ กำหนด อำนาจหน้าที่ ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง และมาตรา 58 ยังกำหนดให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนั้นยังให้กำนันเป็นประธานคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลใน 4 ปีแรก ตามบทเฉพาะกาล

ส่วนอำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 46 มีดังต่อไปนี้

(1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(3) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม (1) และกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ

สำหรับคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตามมาตรา 59 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ดังต่อไปนี้

(1) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(2) จัดทำแผนพัฒนาตำบล และงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(3) รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66) โดยภายใต้บังคับแห่งกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 67 ดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทั้งทางน้ำและทางบก

(2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะ

มูลฝอย

(3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

(4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

(7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

และภายใต้บังคับแห่งกฎหมายตามมาตรา 68 ยังกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

(1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

(2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

(3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

(4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ

- (5). ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
- (6). ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน
- (7). ป่ารุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (8). คุ้มครองดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (9). หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (10). ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11). กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

ทั้งนี้ตามมาตรา 69 ยังได้กำหนดไว้ว่าอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐนำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

12. อำนาจและหน้าที่อื่น ๆ

นอกจากอำนาจและหน้าที่ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังมีหน้าที่อื่น ๆ ตามที่จะมีคำสั่งเป็นครั้งคราวโดยมิได้มีกฎหมายอีกด้วย เช่นการสำรวจสำมะโนประชากร สำมะโนการเกษตร การสำรวจหมู่บ้านของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำรวจทะเบียนบ้าน งานเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน การสำรวจสัตว์หาย ตลอดจนการสำรวจอื่นๆ อีก เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่างก็เข้าไปมีส่วนร่วมและมีบทบาทเกี่ยวกับงานราชการบ้านเมืองเกือบทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นนั้นจะเป็นของกระทรวง ทบวง กรมใด หรือไม่ว่าจะเป็นงานที่เกี่ยวกับตัวบทกฎหมายหรือนโยบายก็ตาม ทั้งที่เป็นส่วนเล็กน้อยและที่มีความสำคัญแก่ประเทศชาติเป็นอย่างมาก โดยมีทั้งอำนาจและหน้าที่ควบคู่กันไปอำนาจและหน้าที่เหล่านี้บางอย่างก็มีมาช้านานแล้วและยังมีจนถึงปัจจุบัน จึงอาจกล่าวได้ว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับการบริหารราชการและในการพัฒนาประเทศ

จากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปบทบาทและหน้าที่ของ
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะ “ นักปกครองท้องถิ่น ” ผู้เป็นรากฐานของการบริหารราชการแผ่นดินได้
 เป็น 11 ประการคือ (ประพัฒน์พงษ์ ป่าเพ็ญสิทธิ์ , 2536 : 40-42)

(1). เป็นหัวหน้าของราษฎร และมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ความคุมดูแล
 แลดูบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนของทางราชการ
 รวมทั้งทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎร ทั้งนี้รวมถึงการประนีประนอมข้อพิพาทของราษฎรด้วย

(2). เป็นผู้รายงานต่อทางราชการเมื่อมีทุกข์ภัยเกิดแก่ลูกบ้าน รวมทั้งเมื่อรู้เห็น
 เหตุการณ์แปลกประหลาดอันใดเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน

(3). เป็นผู้นำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร รวมทั้งทำการอบรมสั่งสอนหรือชี้
 แจงข้อราชการแก่ราษฎร เช่น ประกาศตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่
 ดิน การรับราชการทหาร การรับมรดกที่ดิน เป็นต้น

(4). เป็นผู้จัดทำบัญชีสำมะโนครัว รวมไปถึงการทะเบียนราษฎร การจัดทำบัตร
 ประจำตัวประชาชน ทะเบียนครอบครัว ทะเบียนอาวุธปืน และทะเบียนตามกฎหมายคณะสงฆ์
 มัสยิดอิสลาม โบสถ์คริสต์ ศาลเจ้า

(5). เป็นผู้ดูแลกิจการสาธารณสุขประโยชน์ ทั้งในกรณีเกิดเหตุร้ายสำคัญๆ เช่น เหตุ
 จลาจลฆ่ากันตาย ติชิ่ง ปล้นทรัพย์ ไฟไหม้ การดูแลสาธารณสุข เช่น สาธารณสมบัติของ
 แผ่นดิน สุสานและฌาปนสถาน ที่ดินสาธารณสุขประโยชน์ ทางหลวง ที่ราชพัสดุ รวมทั้งการป้อง
 กันภัยฝ่ายพลเรือนด้วย

(6). ฝึกหัดอบรมให้คนไทยรู้จักหน้าที่และการกระทำในเวลารับ ทั้งการดำเนินการ
 ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การอาสารักษาดินแดน และกิจ
 การอาสาสมัครต่างๆ

(7). บำรุงและส่งเสริมอาชีพของราษฎร เช่น การปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดิน
 การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจน การปฏิรูปที่ดิน การจัดรูปที่ดิน
 เพื่อการเกษตร การจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ การป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ การสงวนและคุ้มครอง
 สัตว์ป่า การชลประทานหลวง การค้าข้าว การกำหนดสินค้าและป้องกัน การควบคุมมาตราซัง
 ดวงวัด โรงงานน้ำมันเชื้อเพลิง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อุตสาหกรรม
 ในครัวเรือน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ รวมตลอดถึงการเก็บภาษีอากรต่างๆ ทั้งภาษีบำรุงท้องที่
 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และภาษีตามประมวลรัษฎากรอีกด้วย

(8). จัดการระวังและป้องกันโรคติดต่อหรือโรคระบาดทั้งในคนและสัตว์ รวมทั้งการ
 ดำเนินการสาธารณสุขมูลฐาน

(9). จัดระเบียบเรียบร้อยในตำบล หมู่บ้าน ทั้งในด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย การกำจัดผักตบชวา การสาธารณสุข รวมทั้งการวางผังเมืองในระดับตำบล หมู่บ้าน

(10). เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา โดยเป็นเจ้าของพนักงานฝ่ายปกครอง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การสืบสวน รวมทั้งการช่วยเหลือเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือตามหมายจับ หมายค้นที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติ

(11). รับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยกำหนดจะเป็นประธานคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (ตามบทเฉพาะกาล 4 ปีแรก) และผู้ใหญ่บ้านจะเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง

จะเห็นได้ว่าถ้าพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้สรุปได้ว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรมี 2 ฐานะ คือ

1. ฐานะของการเป็นผู้นำท้องถิ่น (As a Local Leader)

สังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส ยอมรับ นับถือ และให้ความไว้วางใจต่อบุคคลที่เป็นผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบทยังคงถือว่าผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญ มีอำนาจในการปกครอง ดังนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้นำในระดับท้องถิ่น จึงได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและนโยบายต่างๆ ของรัฐดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังจะต้องปฏิบัติหน้าที่ที่มีได้มีกฎหมายหรือบทบัญญัติใดๆ กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามขนบธรรมเนียมประเพณี ดังนี้

ก. เป็นผู้นำในงานสังคมต่างๆ ที่มีการจัดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมชนบท อาทิเช่นงานทำบุญต่างๆ งานสังคมสงเคราะห์ งานสาธารณกุศลซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะได้รับเชิญให้ไปร่วมงานเป็นเกียรติหรือเป็นประธานในงานอยู่เสมอ แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชนบทยังให้ความไว้วางใจและเคารพต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ข. เป็นผู้นำในงานประเพณีต่างๆ โดยปกติแล้วกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีบทบาทในการจัดงานประเพณีตามเทศกาลหรืองานบุญต่างๆ ประจำหมู่บ้าน เช่น งานเทศกาลปีใหม่ ตรุษสารท งานสงกรานต์ งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า ฯลฯ ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญและยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นประเพณี

2. ฐานะเป็นตัวแทนของทางราชการ (As a Career Servant)

ในการนำนโยบายของทางราชการไปปฏิบัติ โดยมีภาระหน้าที่ดังนี้

- ก. เป็นผู้แทนของทางราชการรับนโยบายและภารกิจของทุกกระทรวง ทบวง กรม แจ้งไปให้ประชาชนทราบและปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย
- ข. เป็นผู้ประสานงานช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน
- ค. เป็นผู้แทนของประชาชนนำความต้องการและปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่แจ้งให้ทางราชการทราบ เพื่อหาวิธีการช่วยเหลือและแก้ปัญหา
- ง. เป็นผู้นำการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน

แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขวาระการดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นคราวละ 5 ปี ทำให้ฐานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพิ่มขึ้นมาอีกฐานะหนึ่ง คือ ฐานะของการเป็นนักการเมือง อาจจะเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในการดำเนินกิจการตามนโยบายและแนวทางของพรรคการเมืองนั้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นนั้นยังไม่มีผู้ศึกษามากนัก มีงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนใกล้เคียงพอจะกล่าวไว้ได้ดังนี้

เขาว์วัศ สุตลาภา (2505 : 168-175) ได้ศึกษาเรื่องกำนัน กับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค พบว่าศาสนามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของกำนัน ถ้ากำนันเป็นปฏิบัติกษัตริศตศาสนาราชกรจะเสื่อมศรัทธา เพิกเฉย ไม่เชื่อฟัง ไม่ให้ความร่วมมือ บุคคลที่จะเป็นผู้ใหญ่บ้านกำนันนั้นปกติจะได้รับเลือกเพราะราชกรเห็นว่าซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในศีลธรรม ส่วนมากเป็นบุคคลที่มีฐานะดี เมื่อมีฐานะดีย่อมสามารถสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมได้มาก ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

สนิท วิไลจิตต์ (2507 : 124-142) ทำการศึกษาเรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่าด้านอายุ ถ้าหากผู้ใหญ่บ้าน กำนันต่างวัยกับลูกบ้านหรือราชกรในหมู่บ้านมาก จะปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร ด้านความรู้นั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมิได้ทำแค่การสั่งงาน แต่ต้องมีการบันทึก

รายงานเสนอนายอำเภอด้วย พบว่าถ้ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความรู้สูง ระดับการปกครองใน ตำบล หมู่บ้านก็จะส่งผลสูงเป็นเงาตามตัว และด้านอาชีพ พบว่าหากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอาชีพ ค้ายาสูบ ทำให้ทัศนคติและความคิดเห็นย่อมคล้ายคลึงกัน และสุดท้ายคือด้านความเป็นอยู่ ถ้ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านร่ำรวย มีหลักฐานแต่เดิม และเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต จะเป็นที่พึ่งที่อาศัยของ ลูกบ้านหรือราษฎรในการปกครองเป็นอย่างดี สรุปกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นกำลังสำคัญในการ พัฒนาตำบล หมู่บ้าน เป็นผู้นำของประชาชนส่วนใหญ่ในการนำการพัฒนาและเปลี่ยนทัศนคติ ถ้าได้มีการเสริมสร้างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด ประชาชนและหมู่บ้าน จะได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ ได้รวดเร็วขึ้น

สนิท วิไลจิตต์ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับปัญหาระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไว้มีสาระสำคัญว่า ควรจะกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไว้ อาจเป็นคราวละ 4-5 ปี ทั้งนี้เพราะจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าประชาชนยังพอใจ สนับสนุนเขาอยู่หรือไม่ หากยังพอใจและสนับสนุนเขาอยู่ก็ควรได้รับเลือกเข้ามาใหม่อีก ถ้าไม่พอใจก็มีทางที่จะเลือกคนอื่นที่ตนพอใจ และสนับสนุนให้เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านแทนต่อไป เมื่อถึงคราวเลือกตั้งใหม่ ถ้าจะรอให้ประชาชนใช้สิทธิออกนอกจากตำแหน่งนั้น ในทาง ปฏิบัติก็ไม่ค่อยได้เกิดขึ้นเพราะมีความเกรงใจ (หรือเกรงจะได้รับอันตราย) กันมากกว่า อีก อย่างหนึ่งหากจะให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งได้ตลอดไปโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา ประชาชนรุ่นหลังซึ่งมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอาจมีทัศนคติที่ไม่ตรงกับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เดิมที่ได้เลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นไว้ก็ได้ จึงควรที่จะกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไว้ เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งส่วนมาก นิยมรักใคร่ นับถือและสนับสนุนอยู่เสมอ

สุเทพ สุนทรเกษม (2510 : 90-111) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาหมู่บ้านอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับลักษณะผู้นำท้องถิ่น อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ผล การวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำที่ชาวบ้านเกรงกลัวและเคารพนับถือ เพราะความเป็นผู้มี อุปนิสัยใจคอที่เยือกเย็น กล้าหาญและเอาจริงเอาจัง มีความสามารถในทางปราบขโมย โจรผู้ร้าย เป็นที่ยกย่องในหมู่บ้านนั้นและหมู่บ้านใกล้เคียง สามารถชักจูงชาวบ้านให้เข้าร่วมโครงการ ต่างๆ ได้มาก

ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการพูดจา และติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางอำเภอ เป็นตุลาการหมู่บ้านและให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเสมอ เคยเป็นผู้ช่วยงานผู้ใหญ่บ้านคนก่อน และไม่มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านอย่างเป็นทางการ

พัทธา สายหู (2509 : 135-136) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพของหมู่บ้าน

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า

(1). ผู้ใหญ่บ้านเป็นคนกลางที่ต้องผสมผสานผลประโยชน์ของลูกบ้านและของทางราชการให้เข้ากันอย่างพอเหมาะพอดี อยู่ในฐานะลำบาก ถ้าหากมีแรงกดดันจากทั้งสองฝ่ายที่มุ่งผลคนละทางกัน ราชการอาจจะเรียกร้องต้องการหลายอย่าง ซึ่งลูกบ้านไม่เต็มใจที่จะทำ ผู้ใหญ่บ้านอาจต้องเข้าข้างลูกบ้านของตน ช่วยต่อรองผ่อนผันข้อเรียกร้องต้องการของทางราชการ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของตนในฐานะชาวบ้านคนหนึ่งกับชาวบ้านอื่นไว้ หาก ผู้ใหญ่บ้านเข้าข้างราชการชาวบ้านอาจจะวิจารณ์ตั้งข้อรังเกียจว่าผู้ใหญ่บ้านหวังประโยชน์ของตนเอง จะเอาดีแต่ทางราชการโดยไม่คำนึงถึงชาวบ้านด้วยกัน

(2). ผู้ใหญ่บ้านมิได้เป็นผู้มีอำนาจในการปกครองชาวบ้านอย่างแท้จริงเสมอไป ถึงแม้จะมีตำแหน่งแต่งตั้งของทางราชการให้ ทั้งนี้เพราะอิทธิพลต่างๆ ของญาติพี่น้องหรือลูกบ้านบางกลุ่มที่ไม่เคยยอมรับอำนาจของผู้ใหญ่บ้านอยู่แล้วตามปกติ

(3). ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกขึ้นมาด้วยการแข่งขันอย่างเผ็ดร้อนกับผู้สมัครอื่นมักพบว่า คู่แข่งขันที่ไม่ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านจะตั้งตนเป็นปฏิปักษ์และยุยงพวกพ้องของตนเองและลูกบ้านคนอื่น ๆ ไม่ให้เชื่อฟังและร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้าน

(4). ผู้ใหญ่บ้านบางคนเป็นคนเฉื่อยชาโดยนิสัย และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ประจำของตนเอง บางหมู่บ้านเสนอคนประเภทนี้และเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านโดยจงใจ ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้ใหญ่บ้านไม่กระฉับกระเฉงมักจะไม่รับงานของทางราชการมาให้ชาวบ้านทำมาก ๆ ชาวบ้านจะได้ออยู่อย่างสบาย ๆ

(5). ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุมากบางคน ความคิดความอ่านที่จะรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ก็เฉื่อยชาไปตามอายุด้วย

ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ (2514) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องเศรษฐกิจชนบทของอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และกล่าวพาดพิงถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไว้ว่า ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ไม่มีอิทธิพลมากกว่าการนับถือในตำแหน่ง ราษฎรให้ความยกย่องนับถือผู้ใหญ่บ้าน กำนันในฐานะเป็นผู้ปกครองตน และถ้าประกอบกับเป็นคนดีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หรือมีอายุมาก ชาวบ้านก็ให้ความนับถือเป็นส่วนตัวด้วย แต่ทั้งนี้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันไม่มีอิทธิพลที่จะบงการหรือออกคำสั่งนอกเหนือหน้าที่ หรือสั่งให้คนอื่นทำในสิ่งที่ตนต้องการ ถ้าราษฎรไม่พอใจอาจไม่เชื่อฟังก็ได้ เช่น การพัฒนาชุดคลองชลประทาน แม้ผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าดี แต่ราษฎรทั่วไปไม่เห็นด้วยและไม่ปฏิบัติตามแนวความคิดของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านก็ทำอะไรไม่ได้

พัทธา สายหู (2514) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาคใต้ สรุปผลการวิจัยว่า

(1) ในสังคมหมู่บ้าน ชาวบ้านมักถือตัวว่ามีฐานะศักดิ์ศรีเสมอกันในหมู่บ้าน ไม่มีใครคนใดคนหนึ่งที่มีชั้นวรรณะหรือตำแหน่งบังคับบัญชาเหนือเพื่อนบ้านอย่างจริงจัง นอกเสียแต่มีระบบอื่นเข้ามาแทรกแซง เช่น ในด้านการปกครอง ชาวบ้านอยู่กันตามลำพัง ไม่มีใครที่จะมีอำนาจปกครองเพื่อนบ้านได้อย่างจริงจัง แต่ถ้าทางราชการแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน มอบหมายหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายให้ ชาวบ้านก็จะยอมให้ว่าผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีอำนาจมากกว่าตน เพราะได้รับมอบหมายจากทางราชการ

(2) ผู้ใหญ่บ้านด้อยประสิทธิภาพทางด้านการปกครอง ได้อาศัยการมีความรู้ทางศาสนาและความใกล้ชิดผู้นำทางศาสนา ทำให้ประชาชนไม่กล้าคิดที่จะถอดถอนหรือขัดขืนอำนาจบังคับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบางครั้งผู้นำได้ใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่ในระบบหนึ่งจำจนความเป็นผู้นำในอีกระบบหนึ่ง นอกจากนั้นยังมีประเด็นที่ชี้ให้เห็นถึงระบบกลุ่มธรรมชาติทางการปกครอง คือ มีการเห็นพ้องต้องกันในกลุ่มผู้อยู่ในละแวกเดียวกันที่จะยอมรับการนำจากผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยก่อนและมีฐานะมั่นคง มีอิทธิพลใจคอกว้างขวางเป็นหัวหน้ากลุ่มบ้าน มีลักษณะเป็นผู้นำแบบประเพณี ถ้าผู้นำดังกล่าวเป็นคนเข้มแข็งอาจปกครองกลุ่มบ้านของตนโดยที่ผู้ใหญ่บ้านไม่เข้ามายุ่งเกี่ยว หรือถ้าเป็นญาติผู้ใหญ่ของคนละแวกเดียวกันด้วย ก็อาจจะได้รับมอบหมายให้เป็นหูเป็นตาของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าระบบผู้นำโดยประเพณีดั้งเดิมที่ประชาชนกำหนดขึ้นเองยังมีปรากฏอยู่ และระบบเครือญาติและอาวุโสยังมีอิทธิพลที่ผู้นำอย่างเป็นทางการต้องให้ความสนใจอย่างละเอียดไม่ได้ ประเด็นที่พบอีกประเด็นหนึ่งก็คือความรู้สึกยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่ต้องรักษาประโยชน์ทั้งของลูกบ้านและของทางราชการให้พอดีทั้งสองฝ่ายซึ่งไม่ใช่สิ่งทำได้ง่ายเสมอไป นับได้ว่าการเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องอาศัยศิลปะการปกครองพอสมควรเพื่อให้การดำรงอยู่ในตำแหน่งเป็นไปด้วยดี จากประเด็นต่างๆ เหล่านี้ยังชี้ให้เห็นถึงความซ้ำซ้อนและส่งผลกระทบต่อกันของระบบย่อยทางการเมืองและศาสนา การมีหัวหน้ากลุ่มแสดงให้เห็นถึงการแบ่งชั้นการปกครองออกเป็นในแบบและนอกแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการที่แยกย่อยลงไปอีก รวมทั้งความเป็นตัวกลางระหว่างราษฎรกับรัฐบาลของผู้ใหญ่บ้าน ยังคงสามารถปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนอยู่

สงคราม กอสุทธินิรกุล (2515) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นในหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สรุปได้ว่า ผู้ปกครองระดับตำบล หมู่บ้านควรจะอยู่ในตำแหน่งชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เช่น 4 ปี 5 ปี หรือ 6 ปีเป็นอย่างมาก เมื่อครบระยะเวลานั้นแล้วคนรุ่นหลังที่มีสิทธิเลือกเพิ่มขึ้นรวมทั้งคนรุ่นเดิมที่ยังเหลืออยู่จะได้เลือกผู้ปกครองของตนขึ้นใหม่ เพื่อแสวงหาคนที่ทันต่อเหตุการณ์ ทัศนคติและระสนิยมตรงกันความเชื่อถือตลอดจนความคิดเห็นต่างๆ สอดคล้อง

กัน จึงจะเกิดความมั่นคงและสามัคคีปรองดองกันได้ หากผู้ปกครองทำดีมีประโยชน์ตรงตามเป้าหมายของประชาชนก็จะได้รับเลือกเข้ามาอีกทำให้ไม่เฉื่อยชา เพราะจะต้องตั้งตนอยู่ในทางที่ราษฎรจะต้องนิยมชมชอบอยู่ตลอดเวลายิ่งกว่าผู้ที่รัฐว่าตนได้รับเลือกแล้วก็อยู่ได้ตลอดไป

สมพร ธนสภิตย์ (2520 : 80-102) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับความมั่นคงภายในชาติ จากการศึกษาพบว่า ลักษณะสำคัญของการปกครองในรูปกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีดังนี้ ราษฎรเลือกตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ปกครอง เขตการปกครองมีการกำหนดแน่ชัด กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีฐานะพิเศษ คือ เป็นทั้งคนของทางราชการและคนของราษฎรในขณะเดียวกัน กฎหมายจึงให้อำนาจเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ของราษฎร และนำเอาปัญหาความเดือดร้อนความต้องการของราษฎรไปแจ้งต่อทางการ มีบทบาทสำคัญในทางจัดการเมือง ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการป้องกันรักษาความสงบเรียบร้อย ได้เสนอแนะให้ปรับปรุงสมรรถภาพกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเรื่องการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่

อาษา เมฆสวรรค์ (2521) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กับความมั่นคงแห่งชาติ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นวาระว่า ก่อให้เกิดผลต่อการเลิกล้มหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการปกครองท้องถิ่น คือ

(1). เปลี่ยนแปลงแนวความคิดเกี่ยวกับสถานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารราชการของตำบล หมู่บ้าน ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาค โดยได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งประจำเป็นเวลานานเช่นเดียวกับข้าราชการประจำ ทั้งนี้เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองท้องถิ่นและจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของทางราชการเป็นสำคัญ ฉะนั้นการกำหนดให้มีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุก 5 ปี ย่อมจะมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เป็นนักการเมือง เพราะจะต้องกังวลต่อการหาเสียงสนับสนุนเพื่อการเลือกตั้งอยู่ตลอดเวลา

(2). ทำให้บรรยากาศทางการเมืองเข้าไปสู่ท้องถิ่นชนบททั่วทุกแห่ง มีการนำวิธีการณรงค์ทางการเมืองในระบอบเสรีประชาธิปไตยลงไปถึงระดับตำบล หมู่บ้าน ข้อควรพิจารณาคือการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน เป็นการปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาค มิใช่การปกครองท้องถิ่น

(3). ทำให้เกิดปัญหาความยุ่งยากทางสังคมและในการปกครอง กล่าวคือ ค่านิยมและสภาพการณ์ทางสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จะมีการแบ่งราษฎรเป็นพรรคเป็นพวกสนับสนุนฝ่ายนั้นฝ่ายนี้ นำมาซึ่งความแตกแยกของประชาชน ปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดผล

กระทบต่อความปรารถนาของรัฐบาลที่จะสร้างเสริมความสามัคคีของราษฎร เพื่อช่วยกันพัฒนาความเจริญและรักษาความสงบเรียบร้อยในการปกครองท้องถิ่น ขณะเดียวกันด้านการปกครองจะเกิดขึ้นเมื่อกำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นสถานะฝ่ายการเมืองทำนองกึ่งผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายอำเภอกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ และอาจเป็นผลเสียในตำนานประจำที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เช่น การทะเบียนราษฎร และการเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น

(4). จากลักษณะปัญหาในข้อ (3) ทำให้อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอที่จะปกครองดูแลกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นไปโดยจำกัด ความอ่อนแอในทางปกครองจะติดตามมา หากเป็นตำบลหมู่บ้านที่ห่างไกลก็จะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปควบคุมได้ หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกลายเป็นนักการเมืองยิ่งจะเป็นปัญหามากขึ้นและอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของชาติในท้องถิ่นบางแห่งได้

(5). ก่อปัญหาด้านงบประมาณแผ่นดินที่จะต้องมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจำนวนเกือบแสนคนในทุกๆ 5 ปี และผลกระทบด้านสวัสดิการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องออกจากตำแหน่งก่อนอายุ 60 ปีด้วย

ยุดิศักดิ์ เอกอัคร (2523) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่น : การศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับบทบาทอำนาจทางการเมืองในเขตอำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2521-2522 สรุปผลการศึกษาได้ว่า

(1). ผู้ใหญ่บ้านที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะมีส่วนช่วยสร้างคะแนนนิยมและเพิ่มพูนอำนาจทางการเมืองของผู้ใหญ่ได้มาก แต่การที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีไม่จำเป็นว่าผู้ใหญ่บ้านนั้นจะมีอำนาจทางการเมืองสูงกว่าผู้ใหญ่บ้านคนอื่น

(2). ผู้ใหญ่บ้านยังคงเป็นตัวกลางที่ติดระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ประชาชนยังคิดว่าผู้ใหญ่บ้านยังคงเป็นผู้รับภาระแทนตนได้ ซึ่งอาจช่วยให้รัฐบาลสามารถใช้ผู้ใหญ่บ้านเป็นเครื่องมือในการปกครองได้ แต่ผลเสียที่ตามมาคือประชาชนจะไม่มีเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ตื่นตัวทางการเมืองเท่าที่ควรและผลักภาระทางการเมืองทั้งหมดให้กับผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่มุ่งประสงค์ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมไม่ประสบผลสำเร็จ

(3). การที่ประชาชนจำเป็นต้องพึ่งพาหรือผลักภาระให้ผู้ใหญ่บ้านจะมีประโยชน์ด้านการปกครอง คือผู้ใหญ่บ้านจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในหมู่บ้าน ทำให้เกิดเอกภาพในการปกครอง เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนในประเทศ แต่ผลเสียคืออาจขัดขวางและไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนมีความสนใจและเข้าร่วมทางการเมืองได้

ฉัตรชัย พรหมเลิศ (2536) ศึกษาเรื่องเจตคติของข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการกำหนดวิธีการเลือกตั้งแบบเป็นระยะและผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม สรุปผลการศึกษาได้ว่า ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรอยู่ในตำแหน่งจนอายุครบ 60 ปี ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นวาระ นอกจากนั้นยังมีความคิดว่าการกำหนดให้ดำรงตำแหน่งตามวาระจะมีผลกระทบในแง่ลบต่อการปฏิบัติงาน ขณะที่การดำรงตำแหน่งนานๆ กลับจะมีผลบวกต่อการปฏิบัติงาน โดยที่การดำรงตำแหน่งตามวาระจะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่ำลงและยังทำให้เกิดการแตกความสามัคคีในหมู่บ้าน การเปลี่ยนตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบ่อยๆ ทำให้งานไม่ต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้ามการอยู่ในตำแหน่งนานๆ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น

สว่าง ฉวีวรรณ (2536 : 110) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมนั้นมีปัจจัยที่ชี้ให้เห็นถึงความมีสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่สูงกว่าผู้ใหญ่บ้านทั่วไป ทั้งทางด้านปัจจัยส่วนตัว ในด้านภาวะผู้นำคือเป็นผู้ที่มีความถนัดในการพูดที่สาธารณะมาก แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความรู้ และประสบการณ์มาก จึงไม่มีปัญหาในการปฏิบัติงาน มีความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี มีการเสนองานและความคิดเห็นในที่ประชุมบ่อยมาก มีความมั่นใจในการให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆ แก่ลูกบ้านได้เป็นอย่างดี สามารถตัดสินใจตามนโยบายและประเมินผลความสำเร็จของโครงการได้ มีการวางแผนจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ การจัดองค์การก็มีการจัดการให้กรรมการฝ่ายต่างๆ ดำเนินงานในหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกฎหมาย มีการใช้ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและถูกวิธี ด้านการควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงาน มีแผนในการควบคุมงานให้บรรลุเป้าหมายได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีการร้องเรียนเกี่ยวกับโครงการที่พัฒนาในหมู่บ้านเลย

ปัจจัยสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าลูกบ้านมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทรัพย์สินและแรงงาน ราษฎรในหมู่บ้านมีการเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหมู่บ้านนั้นเสมอ และที่สำคัญที่สุดคือ ราษฎรให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมสูงมาก ทำให้คดียาเสพติดลดลง

พุกทธี พลอยงาม (2536 : 288-289) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาเชิงกฎหมายเกี่ยวกับฐานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และการเลือกตั้ง ได้ผลสรุปดังนี้

การกำหนดวาระการเลือกตั้งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีกำหนดการอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปีนั้น มีผลกระทบต่อฐานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเดิมตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีฐานะอยู่สองประการคือ ฐานะตัวแทนราษฎรและฐานะตัวแทนรัฐ แต่จากการที่กฎหมายได้กำหนดวาระในการดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงมีแนวโน้มที่จะเป็นนักการเมืองเพิ่มขึ้นมาอีกฐานะหนึ่ง เนื่องจากจะต้องคำนึงถึงการเลือกตั้งและฐานะคะแนนเสียงในการเลือกตั้งเพื่อให้สามารถดำรงสถานะในตำแหน่งดังกล่าวได้ในวาระต่อไป

นอกจากนั้น พุทธิ พลอยงาม ยังเห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นน่าจะมีฐานะในการเป็นตัวแทนประชาชนในตำบล หมู่บ้านมากกว่าที่จะเป็นตัวแทนของรัฐหรือราชการ ดังนั้นการกำหนดวาระให้มีการเลือกตั้งทุก 5 ปี จึงเป็นมาตรการหนึ่งที่จะควบคุมพฤติกรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีความสำนึกและรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชนโดยส่วนรวม อย่างไรก็ตามความเป็นนักการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านย่อมจะทำให้อิทธิพลของพรรคการเมืองขยายลงไปถึงในระดับตำบล หมู่บ้าน จนถึงระดับมีตัวแทนพรรคการเมืองแข่งขันในการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

การที่บุคคลเพียงคนเดียวแต่สวมหมวกสามใบหรือมีฐานะถึงสามประการ จึงก่อความสับสนให้แก่ตัวบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นอย่างมาก เป็นบ่อเกิดของปัญหาในด้านประสิทธิภาพการบริหารงาน เพราะการตัดสินใจ การวินิจฉัยปัญหา การดำเนินงาน และการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนแต่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ฐานะจะเป็นตัวกำหนด โดยในฐานะตัวแทนของรัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็จะมี ความรับผิดชอบต่อรัฐหรือต่อราชการ ในขณะที่กำนันมีฐานะเป็นตัวแทนของประชาชน การดำเนินงาน การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็จะเป็นไปเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน และเจตนารมณ์ของชุมชนนั้น และในฐานะเป็นตัวแทนพรรคการเมือง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็จะมี ความรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองที่ตนสังกัด การปฏิบัติงานก็จะเป็นไปโดยวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองแนวทางนโยบาย และความต้องการของพรรคการเมืองเป็นหลัก

ประพัฒน์พงษ์ บำเพ็ญสิทธิ์ (2536 : 49-58) ทำการศึกษาเรื่อง การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : จุดแตกหักของการบริหารราชการแผ่นดิน ได้สรุปถึงผลดี ผลเสียและผลกระทบของการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีวาระคราวละ 5 ปี ไว้ดังนี้

ผลดีของการกำหนดวาระ 5 ปี

- (1). เปิดโอกาสให้คนดีมีฝีมือได้มาเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อรับใช้ท้องถิ่น
- (2). เป็นการป้องกันการผูกขาดหรือสร้างอิทธิพลในท้องถิ่น

(3). ผู้รับเลือกจะมุ่งทำความดีและกระตือรือร้นในการทำงาน เพื่อให้เป็นที่รักใคร่นับถือของประชาชน เพื่อผลในการเลือกตั้งคราวต่อไป

(4). หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านผู้ใดไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ หรือที่ราษฎรไม่ต้องการก็สามารถเปลี่ยนไปเลือกคนใหม่ได้เมื่อครบวาระ และเป็นการกำจัดคนไม่ดีออกไป เพราะเมื่อครบวาระและมีการเลือกใหม่ก็อาจจะไม่มีโอกาสได้รับเลือกอีก

ผลดีดังกล่าว ล้วนแต่เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับแนวความคิด ความต้องการพัฒนาประชาธิปไตยโดยใช้ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นพื้นฐาน

ผลเสียของการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นวาระคราวละ 5 ปี

(1). เป็นผลเสียแก่เอกภาพในการปกครองบังคับบัญชา การบังคับบัญชาจะทำให้ยาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะไม่เกรงใจนายอำเภอ ความร่วมมือจะหย่อนยานลง เกิดความคิดว่าตนจะต้องสนองความต้องการและผลประโยชน์ของผู้สนับสนุนมิใช่เพื่อข้าราชการและราษฎร

(2). เป็นผลเสียต่อเสถียรภาพของรัฐบาล หากปรากฏว่าผู้ได้รับเลือกเป็นผู้ที่มีพรรคการเมืองฝ่ายค้านสนับสนุน เพราะนโยบายของรัฐอาจจะไม่ได้รับการสนองตอบเท่าที่ควร เช่นที่ปรากฏในการปกครองท้องถิ่นบางรูปแบบในปัจจุบัน

(3). การแข่งขันชิงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้เกิดระบบหัวคะแนนขึ้นภายในตำบล หมู่บ้านทำให้ราษฎรแยกเป็นฝักฝ่าย ดังนั้นความมุ่งมาดปรารถนาของรัฐบาลที่จะเสริมสร้างความสามัคคีของราษฎรเพื่อร่วมกันพัฒนาความเจริญและรักษาความสงบเรียบร้อยในการปกครองท้องถิ่นก็จะประสบปัญหาอย่างมาก

(4). การเลือกตั้งบ่อยๆ จะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเปลี่ยนสถานะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งขัดกับเจตนารมย์เดิมของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น

(5). กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่หลายอย่างตามกฎหมายหลายฉบับ จำเป็นต้องวางตัวเป็นกลาง หากฝักใฝ่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองผู้สนับสนุนตนก็อาจจะทำให้เสียความยุติธรรมและเกิดปัญหาการร้องเรียนขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

(6). บางท้องถิ่นอาจเป็นปัญหาให้คนดี มีความรู้ ความสามารถเกิดการเบียดเบียนไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง จำเป็นต้องให้ผู้ที่ไม่เหมาะสมหรือขาดความรู้ความสามารถได้รับเลือก

(7). การเปลี่ยนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบ่อยๆ ทำให้การพัฒนาตำบล หมู่บ้านขาดความต่อเนื่อง และผู้ที่ได้รับเลือกใหม่อาจจะไม่ดำเนินการตามโครงการเดิม หรือบางโครงการต้องใช้เวลาดำเนินงานติดต่อกันนานนับ 10 ปี

(8). ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากเนื่องจากกำนันผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศมีมาก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผลที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่เป็นวาระ
คราวละ 5 ปี ล้วนแต่ส่งผลโดยตรงต่อการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ
การรักษาความมั่นคงของประเทศชาติโดยตรง เพราะสถานภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้เปลี่ยน
จากสภาพความเป็น " ราชการ " กล้วยไปสู่ " ความเป็นนักการเมือง "

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น ขอเสนอระเบียบวิธีวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
2. ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร
4. เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และข้าราชการที่ทำงานใกล้ชิดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ดำรงตำแหน่งเป็นวาระคราวละ 5 ปีในประเด็นเกี่ยวกับ

- ◆ ความสอดคล้องต่อการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
- ◆ ผลดีที่เกิดขึ้นจากการดำรงตำแหน่งเป็นวาระ 5 ปี
- ◆ ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการดำรงตำแหน่งเป็นวาระ 5 ปี

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชากร 3 กลุ่มได้แก่

- ◆ ประชาชนในพื้นที่ที่มีสิทธิเลือกตั้ง
- ◆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- ◆ ข้าราชการของหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการทำการศึกษาวิจัยได้แก่

◆ รายชื่ออำเภอ ตำบล หมู่บ้านและจำนวนประชากร ปี พ.ศ. 2540 ของจังหวัดสงขลาและจังหวัดนราธิวาสจาก ศูนย์ประมวลผลข้อมูลภาค 9 กรมการปกครอง

- ◆ พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่นฉบับต่างๆ จากราชกิจจานุเบกษา
- ◆ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จากราชกิจจานุเบกษา

- ◆ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งกำนัน พ.ศ. 2524 จากกรมการปกครอง
- ◆ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2535 จากกรมการปกครอง
- ◆ จำนวนปลัดอำเภอและพัฒนาการประจำตำบลของอำเภอต่างๆ จากที่ทำการปกครองจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
- ◆ เอกสารและรายงานการวิจัยจากห้องสมุดสถาบันการศึกษาต่างๆ

ประชากรเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีประชากรเป้าหมาย 3 กลุ่มคือประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และข้าราชการที่ทำงานใกล้ชิดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

กลุ่มที่ 1 ประชาชน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธี Multi-stage Random Sampling ดังนี้

ระดับจังหวัด จาก ๘ จังหวัดได้แก่จังหวัดสงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สุ่มโดยการจับสลาก 2 จังหวัด คือจังหวัดสงขลา และนราธิวาส

ระดับอำเภอ สุ่มโดยการจับสลากจาก 16 อำเภอของจังหวัดสงขลาได้ 3 อำเภอ และจาก 13 อำเภอของจังหวัดนราธิวาสได้ 2 อำเภอ ดังนี้

จังหวัดสงขลา		จังหวัดนราธิวาส	
อำเภอ	อำเภอตัวอย่าง	อำเภอ	อำเภอตัวอย่าง
1. เมืองสงขลา	1. นาทวี	1. เมืองนราธิวาส	1. เมืองนราธิวาส
2. สิงหนคร	2. จะนะ	2. ยี่งอ	2. ตากใบ
3. สทิงพระ	3. กวนเนียง	3. บาเจาะ	
4. กระแสสินธุ์		4. รือเสาะ	
5. ระโนด		5. ศรีสาคร	
6. กวนเนียง		6. ระแงะ	
7. รัตภูมิ		7. จะนะ	

8. จะนะ	8. สุโขทัย
9. หาดใหญ่	9. สุโขทัย
10. บางกล่ำ	10. ตากใบ
11. นาหม่อม	11. แฉ่ง
12. คลองหอยโข่ง	12. สุคีริน
13. เทพา	13. เจาะไอร้อง
14. นาทวี	
15. สะเตาะ	
16. สะบ้าย้อย	

ระดับตำบล สุ่มตัวอย่างระดับตำบลโดยการจับสลากอำเภอละ 2 ตำบลดังนี้

อ.นาทวี		อ.จะนะ		อ.ควนเนียง		อ.เมืองนราธิวาส		อ.ตากใบ	
ตำบล	ตัวอย่าง	ตำบล	ตัวอย่าง	ตำบล	ตัวอย่าง	ตำบล	ตัวอย่าง	ตำบล	ตัวอย่าง
นาทวี	ปลัดหมู่ คลองขวาง	บ้านนา ป่าชิง สะพานไม้แก่น สะกอม นาทิวา น้ำขาว ขุนตักหวาย ท่าหมอไทร คู แค คลองเป๊ะ คลังขัน	น้ำขาว แค	รัทภูมิ ควนไส ห้วยอึก บางเหรียญ	ควนไส	บางนาค ลำภู มะนังตายอ บางบอ กะลุวอ กะลุวอเหนือ โคกเคียน	ลำภู โคกเคียน	เจ๊ะเท ไพรวัน พร่อน ศาลาใหม่ บางขุนทอง เกาะสะท้อน นาภาค ไชยดี	บางขุนทอง เกาะสะท้อน

ระดับหมู่บ้าน จากนั้นสุ่มตัวอย่างตำบลละ 1 หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านเก็บข้อมูล 50 ตัวอย่าง โดยเก็บจากผู้แทนครอบครัวที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งครัวเรือนละ 1 คน รวมทั้งหมด 450 คน

กลุ่มที่ 2 ข้าราชการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการที่ทำงานใกล้ชิดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านคือ ปลัดอำเภอ และพัฒนากร เฉพาะอำเภอที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 โดยเก็บทุกคน มีรายละเอียดดังนี้

จังหวัดสงขลา	อำเภอนาทวี	ปลัดอำเภอ	8 คน	พัฒนากร	9 คน
	อำเภอจะนะ	ปลัดอำเภอ	7 คน	พัฒนากร	12 คน
	อำเภอควนเนียง	ปลัดอำเภอ	6 คน	พัฒนากร	4 คน
จังหวัดนราธิวาส	อำเภอเมืองนราธิวาส	ปลัดอำเภอ	8 คน	พัฒนากร	5 คน
	อำเภอตากใบ	ปลัดอำเภอ	8 คน	พัฒนากร	6 คน
รวมทั้งหมด 73 คน แบ่งเป็น		ปลัดอำเภอ	37 คน	พัฒนากร	36 คน

กลุ่มที่ 3 กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เลือกเฉพาะกำนัน และผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านของ ตำบลที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1

ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปรในการศึกษาวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ตัวแปรอิสระได้แก่ตัวแปรที่ประกอบเป็นลักษณะทางประชากรศาสตร์ดังต่อไปนี้
กลุ่มประชาชน

ก. เพศของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

-เพศชาย

-เพศหญิง

ข. อายุของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มได้แก่

-20-30 ปี

-31-40 ปี

-41-50 ปี

-51-60 ปี

-60 ปีขึ้นไป

ค. ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มได้แก่

-ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

-มัธยมศึกษาตอนต้น

-มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.

-ปวส. หรือ อนุปริญญา

-ปริญญาตรี หรือสูงกว่า

ง. อาชีพหลักของครอบครัว แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มได้แก่

- ทำนา ทำสวน ทำไร่
- ประมง
- ค้าขาย
- รับจ้าง
- รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ

กลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ก. เพศของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

- ชาย
- หญิง

ข. อายุของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่

- 20-30 ปี
- 31-40 ปี
- 41-50 ปี
- 51-60 ปี

ค. ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มได้แก่

- ป.1 – ป.6
- ม.1 – ม.6
- อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

ง. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มได้แก่

- น้อยกว่า 1 ปี
- 1-5 ปี
- 6-10 ปี
- 11-20 ปี
- 20 ปีขึ้นไป

นอกจากตัวแปรอิสระที่ประกอบเป็นลักษณะทางประชากรศาสตร์แล้ว ในกลุ่มประชาชนยังมีตัวแปรอิสระเพิ่มอีกคือตัวแปรเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งศึกษาถึงเหตุผลที่ไปใช้สิทธิและไม่ไปใช้สิทธิ

2. ตัวแปรตาม ผู้วิจัยแบ่งตัวแปรตามออกเป็น 3 ตัวแปรคือ

ก. ความสอดคล้องกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น

ข. ผลดีที่เกิดขึ้นจากการดำรงตำแหน่งเป็นวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ค. ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการดำรงตำแหน่งเป็นวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

จะให้กลุ่มตัวอย่างเลือกแสดงความคิดเห็น โดยมีทางเลือกให้ตอบ 5 อย่าง คือ

1. เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้ 5 คะแนน
2. เห็นด้วย ได้ 4 คะแนน
3. ไม่แน่ใจ ได้ 3 คะแนน
4. ไม่เห็นด้วย ได้ 2 คะแนน
5. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้ 1 คะแนน

ในกรณีที่ เป็นข้อความเชิงลบ การวัดค่าตัวแปรจะให้ค่าในทางตรงกันข้ามกัน คือ

1. เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้ 1 คะแนน
2. เห็นด้วย ได้ 2 คะแนน
3. ไม่แน่ใจ ได้ 3 คะแนน
4. ไม่เห็นด้วย ได้ 4 คะแนน
5. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้ 5 คะแนน

การตีค่าตัวแปรตามที่ได้จากการศึกษาวิจัยเป็นดังนี้

คะแนน	ระดับความสอดคล้อง	ระดับผลดี	ระดับผลเสีย
1.00-2.33	ต่ำ	น้อย	มาก
2.34-3.67	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
3.68-5.00	สูง	มาก	น้อย

เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 ใช้สำหรับประชาชน เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรและการไปใช้สิทธิเลือกกำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลักของครอบครัว การไปใช้สิทธิเลือกกำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน เหตุผลที่ไม่ใช้สิทธิและไม่ไปใช้สิทธิ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งเป็นวาระ 5 ปี ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ชุดที่ 2 ใช้สำหรับข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นแบบสอบถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกคำตอบเอง (Self – Administered Questionnaire) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปี ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เหมือนกันกับแบบสอบถามชุดแรก

ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้จริงได้มีการทดสอบความมั่นคงของเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชาชนที่อำเภอคลองหอยโข่ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนของกลุ่มประชาชน ใช้ผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นผู้สัมภาษณ์ประชาชน แต่ในส่วนของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาระดับหนึ่ง ให้เป็นผู้กรอกแบบสอบถามเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows Versions 7.5 ประมวลผลข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการสรุปลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มประชาชน ข้าราชการและ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้ความถี่ และร้อยละในการอธิบายคุณลักษณะดังกล่าว

ส่วนอื่น ๆ ได้แก่ ความสอดคล้องต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่น ผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้อง ผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้สถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance , ANOVA) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) ด้วยวิธี Student-Newman-Keuls Test (SNK)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ จะประมวลผลจากแบบสอบถาม 2 ส่วนคือ ก. แบบสอบถามประชาชน จำนวน 390 ชุด โดยได้จากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ใน 2 จังหวัด อันได้แก่

- จังหวัดสงขลา จำนวน 225 ชุด คิดเป็นร้อยละ 57.7 และ
- จังหวัดนราธิวาส จำนวน 165 ชุด คิดเป็นร้อยละ 42.3

โดยที่จังหวัดสงขลามี 3 อำเภอ คืออำเภอนาทวี อำเภอจะนะ และอำเภอควนเนียง ขณะที่จังหวัดนราธิวาสมี 2 อำเภอคือ อำเภอตากใบ และอำเภอเมืองนราธิวาส

- ข. แบบสอบถามข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 127 ชุด แบ่งเป็น
- จังหวัดสงขลา จำนวน 77 ชุด คิดเป็นร้อยละ 60.6
  - จังหวัดนราธิวาส จำนวน 50 ชุด คิดเป็นร้อยละ 39.4

การนำเสนอผลการวิจัยจะแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ส่วนที่ 3 ความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี กับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

ส่วนที่ 5 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

ลักษณะของประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ได้ทำการศึกษาจากข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มครั้งนี้ จะนำเสนอข้อมูลในรูปความถี่และค่าร้อยละดังต่อไปนี้

ประชาชน

ตารางที่ 1 ลักษณะของประชากรศาสตร์ของกลุ่มประชาชน

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	288	73.8
หญิง	102	26.2
2. อายุ		
20 - 30 ปี	138	36.1
31 - 40 ปี	140	36.6
41 - 50 ปี	74	19.4
51 - 60 ปี	21	5.5
> 60 ปี	9	2.4
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	142	37.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	87	23.1
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	90	23.9
ปวส. หรืออนุปริญญา	30	8.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	28	7.4
4. อาชีพ		
ทำนา ทำสวน ทำไร่	258	67.2
ประมง	8	2.1
ค้าขาย	37	9.6
รับจ้าง	50	13.0
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	31	8.1

จากตารางที่ 1 แสดงถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของสองจังหวัด ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือร้อยละ 73.8 เป็นเพศชาย มีเพียงร้อยละ 26.2 ที่เป็นเพศหญิง ทั้งนี้เพราะในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บครอบครัวละ 1 คน ที่มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นลักษณะปกติของสังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมชนบทที่มักจะให้ผู้ชายเป็นตัวแทนของ

ครอบครัวในการเข้าร่วมประชุม การเข้าสังคมต่าง ๆ ตลอดจนการพบปะแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ

อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุไม่มาก คืออายุ 20-30 ปี มีร้อยละ 36.1 และอายุ 31-41 ปี ร้อยละ 36.6 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้สูงอายุมักจะไม่ยอมมาแสดงความคิดเห็นเกรงว่าจะไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจในสิ่งที่มีคนมาสอบถาม จะให้คนรุ่นหนุ่มรุ่นสาวที่มีการศึกษาระดับหนึ่งเป็นผู้ตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมประชุมต่าง ๆ แทนตน

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่ามีร้อยละ 37.7 รองลงมาคือได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น คือร้อยละ 23.9 และ 23.1 ที่เหลือเป็นส่วนน้อยจบการศึกษาระดับปวส. หรืออนุปริญญา และปริญญาตรีขึ้นไป

ข้าราชการและกำนันผู้ใหญ่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนี้มีจำนวน 127 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ข้าราชการจำนวน 64 คน ประกอบด้วยปลัดอำเภอ 30 คน และพัฒนากร 34 คน จากจังหวัดสงขลา 40 คน และจังหวัดนราธิวาส 24 คน และอีกกลุ่มคือกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 63 คน จากจังหวัดสงขลา 37 คน และจังหวัดนราธิวาส 26 คน โดยมีลักษณะทางประชากรศาสตร์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ข้าราชการ		กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ				
ชาย	51	79.7	62	98.4
หญิง	13	20.3	1	1.6
2. อายุ				
20 - 30 ปี	7	11.1	2	3.6
31 - 40 ปี	20	31.7	9	16.1
41 - 50 ปี	26	41.3	33	58.9
51 - 60 ปี	10	15.9	12	21.4

ตารางที่ 2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ข้าราชการ		กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา				
ประถมศึกษา	-	-	29	49.2
มัธยมศึกษา	3	4.9	19	32.2
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	19	31.2	9	15.3
ปริญญาตรี	33	54.1	2	3.4
สูงกว่าปริญญาตรี	6	9.8	-	-
4. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง				
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน				
<5 ปี			23	36.5
6 - 10 ปี			23	36.5
11 - 20 ปี			12	19.0
> 20 ปี			5	8.0

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีลักษณะทางประชากรศาสตร์ ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเพศชายเกือบทั้งหมดมีเพียงคนเดียวที่เป็นเพศหญิง ขณะที่กลุ่มข้าราชการซึ่งประกอบด้วยปลัดอำเภอและพัฒนาการก็เป็นเพศชายถึงร้อยละ 79.7 ทั้งนี้เป็นลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่เป็นปกติของกลุ่มตัวอย่างนี้ ซึ่งจะพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั่วประเทศที่เป็นผู้หญิงมีเพียงส่วนน้อย รวมทั้งข้าราชการที่เป็นปลัดอำเภอด้วยเช่นกัน เพราะทั้งสองกลุ่มนี้ทางราชการเพิ่งเปิดโอกาสให้ผู้หญิงสามารถดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้ไม่นานมานี้เอง

อายุ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 41-50 ปี สำหรับข้าราชการ รองลงมา ร้อยละ 31.7 อายุระหว่าง 31-41 ปี ขณะที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาจะเป็นผู้มีอาวุโสมาก คืออายุระหว่าง 51 - 60 ปี ถึงร้อยละ 21.4

ระดับการศึกษา ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความแตกต่างกันมาก อันเป็นลักษณะปกติ กล่าวคือข้าราชการส่วนใหญ่จะจบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมา ร้อยละ 31.2 จบอนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ขณะที่

กำหนด ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.2 และรองลงมาคือร้อยละ 32.2 จบระดับมัธยมศึกษา

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งกำหนดผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งไม่เกิน 5 ปี และ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.5 เท่ากัน รองลงมาคือร้อยละ 19.0 ที่ดำรงตำแหน่งมานาน 11-20 ปี แสดงว่ากำหนดผู้ใหญ่บ้านผู้ผ่านการเลือกตั้งเข้ามาตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2535 ที่กำหนดให้กำหนด ผู้ใหญ่บ้านที่ดำรงตำแหน่งได้คราวละ 5 ปี นั้นมีร้อยละ 36.5 ที่เหลือร้อยละ 63.5 เป็นผู้ได้รับเลือกก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้

การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำหนดผู้ใหญ่บ้าน

การศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน คือการศึกษาถึงการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตำบล หมู่บ้าน ผู้ที่มีความใกล้ชิดกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ซึ่งจะเป็นตัวแทนของประชาชนในการติดต่อกับทางราชการ อีกทั้งยังเป็นผู้ดูแลทุกข์สุข ความสงบสุข ความเดือดร้อน ของประชาชนในพื้นที่เบื้องต้น พบว่า การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำหนดผู้ใหญ่บ้าน ครั้งหลังสุดของกลุ่มตัวอย่างเป็นดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำหนดผู้ใหญ่บ้านครั้งหลังสุด (หน่วย : จำนวน (ร้อยละ))

การเลือกตั้ง	การไปใช้สิทธิ	
	ใช้สิทธิ	ไม่ใช้สิทธิ
กำหนด	217 (55.9)	171 (44.1)
ผู้ใหญ่บ้าน	263 (68.0)	124 (32.0)

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำหนดผู้ใหญ่บ้านที่เป็นตัวแทนของตำบลและหมู่บ้านของตน แต่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านมากกว่ากำหนด คิดเป็นร้อยละ 68.0 และ 55.9 ตามลำดับ

เมื่อศึกษาถึงสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ไปใช้สิทธิและไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำหนดผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำหนดและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 44.1 และ 32.0 ตามลำดับนั้นมีมูลเหตุอันใด เป็นมูลเหตุอันเนื่องมาจากความไม่สนใจ ความเบื่อหน่ายต่อการเมือง ต่อการเลือกตั้ง หรือไม่เห็น

ความสำคัญหรือประโยชน์ของการเลือกผู้ที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนของตำบล หมู่บ้าน หรือมีอุปสรรคข้อขัดข้องอันทำให้ไม่สามารถไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ พบว่า เหตุที่กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ไปใช้สิทธิและไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นไปดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างไปใช้สิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

สาเหตุที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้สมัครเป็นญาติพี่น้อง/เพื่อนสนิท	26	12.0	44	16.7
2. เพื่อที่จะได้เลือกคนที่เหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตน	140	64.5	194	73.8
3. เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาตำบลหมู่บ้าน	102	47.0	114	43.3
4. เพื่อไม่ให้ผู้อื่นมาใช้สิทธิของตน	53	24.4	54	20.5
5. เพื่อเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย	101	46.5	92	35.0
6. อื่น ๆ	1	0.5	3	1.1

หมายเหตุ เลือกตอบได้มากกว่า 1 สาเหตุ

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้วยเหตุผลเดียวกันคือ เพื่อที่จะได้มีโอกาสเลือกคนที่เหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตนทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน รองลงมาคือไปใช้สิทธิเพราะเห็นถึงความสำคัญของตำแหน่งทั้งสองต่อการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และคิดว่าการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน เช่นนี้ จะเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับล่างให้เกิดขึ้น มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านเพียงเพราะจะได้ป้องกันไม่ให้ผู้อื่นมาใช้สิทธิของตน รวมทั้งเพื่อเลือกผู้สมัครที่เป็นญาติพี่น้องหรือเพื่อนสนิทของตนเอง จากเหตุผลของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านของกลุ่มตัวอย่างนี้สะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตน และความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะให้ได้บุคคลที่เหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนและทำหน้าที่ทางด้านการพัฒนาตำบลหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้า มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างยอมรับว่าตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนี้เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญยิ่งในการเป็นผู้นำที่ให้เกิดการพัฒนา การเปลี่ยนแปลง นำมาซึ่งความเจริญแก่ตำบล หมู่บ้าน

ตารางที่ 5 สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างไม่ไปใช้สิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

สาเหตุที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	กำนัน		ผู้ใหญ่บ้าน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ขณะนั้นยังไม่มีสิทธิเลือก	61	35.7	51	41.1
2. ไม่มีบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นที่น่าสนใจ	16	9.4	7	5.6
3. เลือกไปก็ไม่เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว	5	2.9	3	2.4
4. ไม่มีเวลาว่าง	24	14.0	21	16.9
5. ขณะนั้นไม่อยู่ในตำบล หมู่บ้าน	55	32.2	39	31.5
6. ไม่สะดวกในการเดินทางไปลงคะแนน	10	5.8	8	6.5
7. อื่น ๆ	9	5.3	3	2.4

หมายเหตุ : เลือกตอบได้มากกว่า 1 สาเหตุ

จากตารางที่ 5 พบว่าสาเหตุหลักที่กลุ่มตัวอย่างไม่ไปใช้สิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นเหมือนกันคือ ขณะที่มีการเลือกตั้งนั้นตนยังไม่มีสิทธิเลือก ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.4 (ตารางที่ 1) ที่เป็นกลุ่มผู้มีอายุน้อยเป็นคนรุ่นหนุ่มรุ่นสาว อายุ 20-30 ปี ซึ่งการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านครั้งหลังสุดนั้นเกิดขึ้นก่อนหน้านั้น คือเกิดขึ้นในขณะที่ยังไม่มีสิทธิเลือก มูลเหตุหลักอีกประการหนึ่งคือ ในขณะที่มีการเลือกตั้งนั้นไม่อยู่ในตำบล หมู่บ้าน ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากไปศึกษาอยู่ที่อื่น ที่ห่างไกลบ้านจึงไม่ได้กลับมาใช้สิทธิเพราะจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ประกอบกับบางครั้งสถานที่ไปศึกษาห่างไกลจากหมู่บ้านเกินกว่าจะเดินทางไปกลับภายในระยะเวลาสั้น ๆ ได้สะดวก นอกจากนั้นเป็นเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะไปในทำนองเดียวกันทั้งการเลือกกำนันและ ผู้ใหญ่บ้าน คือไม่ไปใช้สิทธิเลือกเนื่องจากไม่มีเวลาว่าง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะจะต้องทำงาน ประกอบอาชีพที่ไม่สามารถจะหยุดงานไปใช้สิทธิได้ บางส่วนก็ไม่ไปใช้สิทธิด้วยเหตุผลในทางลบ คือ คิดว่าไม่มีผู้สมัครคนใดที่มีคุณสมบัติเป็นที่น่าสนใจที่จะเลือก บางส่วนก็ไม่สะดวกในการเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้ง และบางส่วนซึ่งเป็นเพียงส่วนน้อยมากที่มีความเห็นว่าการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นไม่เกิดประโยชน์อะไรทั้งแก่ตนเองและครอบครัว กล่าวคือไม่เห็นถึงความสำคัญของการทำหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนที่ไม่เคยได้รับการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือจากตัวแทนทั้งสองระดับ หรืออาจจะไม่เคยมีความจำเป็นใดที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับโดยตรงจึงไม่เห็นความสำคัญของสองตำแหน่งดังกล่าว

ตารางที่ 6 ความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามความคิดเห็นของกลุ่มประชาชน (ต่อ)

ความสอดคล้องในด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ความ สอดคล้อง
1.2 การตระหนักในสิทธิ หน้าที่ของคนที่ จะเลือกตัวแทน เข้ามาทำหน้าที่ ปกครองและ พัฒนา	114 (29.4)	226 (58.3)	43 (11.1)	5 (1.3)	-	4.16+ 0.66	สูง
1.3 การเปิดโอกาสให้ ประชาชนเลือกตัวแทน ผู้ปกครองตนเอง	102 (26.8)	210 (55.3)	50 (13.2)	15 (3.9)	3 (0.8)	4.03+ 0.79	สูง
1.4 การฝึกฝนให้ ประชาชนใช้ดุลพินิจ เลือกผู้แทนที่เหมาะสม	117 (30.4)	209 (54.3)	51 (13.2)	6 (1.6)	2 (0.5)	4.12+ 0.73	สูง
2. การเสริมสร้างบรรยากาศ ทางการเมือง						3.96+ 0.62	สูง
2.1 การทำให้บรรยากาศ การเมืองเข้าสู่ท้องถิ่น ทุกแห่งตามระบอบ ประชาธิปไตย	107 (27.9)	212 (55.2)	54 (14.1)	9 (2.3)	2 (0.5)	4.08+ 0.75	สูง
2.2 การสร้างความเข้าใจ แก่ประชาชนถึงการต่อสู้ แข่งขันกันตามวิถี ทางการเมือง	77 (20.1)	197 (51.4)	61 (15.9)	45 (11.7)	3 (0.8)	3.78+ 0.93	สูง
2.3 การเข้าสู่วิถีทางการเมือง ของประชาชน	107 (27.7)	193 (50.0)	69 (17.9)	14 (3.6)	3 (0.8)	4.00+ 0.82	สูง

ตารางที่ 6 ความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามความคิดเห็นของ
กลุ่มประชาชน (ต่อ)

ความสอดคล้องในด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย + ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความ สอดคล้อง
3. การมีส่วนร่วมของ ประชาชนตามระบอบ ประชาธิปไตย						3.98+ 0.62	สูง
3.1 การสนับสนุนให้ ประชาชนมีส่วนร่วม ทางการเมือง	87 (22.6)	241 (62.6)	45 (11.7)	10 (2.6)	2 (0.5)	4.04+ 0.70	สูง
3.2 การฝึกฝนให้ประชา ชนรู้สึกตนว่ามีความ เกี่ยวพัน มีส่วนได้ส่วน เสียในการปกครอง บ้านเมือง	98 (25.3)	196 (50.6)	79 (20.4)	10 (2.6)	4 (1.0)	3.97+ 0.81	สูง
3.3 การทำให้ประชาชนได้ เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจ กรรมทางการเมือง	103 (26.5)	207 (53.4)	58 (14.9)	17 (4.4)	3 (0.8)	4.01+ 0.81	สูง
3.4 การทำให้ประชาชนรู้ ถึงแนวทางการรักษา ผลประโยชน์ของตน	89 (23.1)	211 (54.7)	68 (17.6)	13 (3.4)	5 (1.3)	3.95+ (0.81)	สูง
4. การไม่สามารถใช้อิทธิพล ต่อการพัฒนาท้องถิ่น						3.22+ 0.47	ปาน กลาง
4.1 ไม่ต้องอยู่จนจนใช้ อิทธิพลครอบงำ องค์การบริหารส่วน ตำบล	121 (31.2)	159 (41.0)	76 (19.6)	29 (7.5)	3 (0.8)	3.94+ 0.94	สูง

ตารางที่ 6 ความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามความคิดเห็นของ
กลุ่มประชาชน (ต่อ)

ความสอดคล้องในด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ความ สอดคล้อง
4.2 ยังคงมีอิทธิพลต่อการ ดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล	62 (16.2)	156 (40.7)	116 (30.3)	42 (11.0)	7 (1.8)	2.42+ 0.95	ปาน กลาง
4.3 การปราศจากอิทธิพล ต่อการพัฒนาเพราะ ปัจจุบันมีองค์การ บริหารส่วนตำบล	50 (12.9)	129 (33.2)	108 (27.8)	88 (22.6)	14 (3.6)	3.29+ 1.07	ปาน กลาง

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรง
ตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี กับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นโดยแยกความ
สอดคล้องออกเป็น 4 ด้าน พบว่า

1. ความสอดคล้องในด้านการเรียนรู้ประชาธิปไตยในท้องถิ่นโดยการเลือก
ตัวแทน

ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุก ๆ 5 ปีนั้น
จะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนได้เรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน
ของตน ดังจะเห็นได้จากระดับความสอดคล้องนั้นอยู่ในระดับสูง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.11 ค่าเบี่ยง-
เบนมาตรฐาน 0.55 เพื่อพิจารณาแยกแต่ละรายข้อแล้วก็จะพบว่ามี ความสอดคล้องระดับสูง
ทั้งหมด กล่าวคือ การกำหนดให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สามารถดำรงตำแหน่งได้คราวละ 5 ปีซึ่ง
เท่ากับว่าต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุกกระยะ 5 ปีนั้น จะเป็นการปูพื้นฐานให้ประชาชนได้เรียนรู้
ระบอบประชาธิปไตยโดยใช้สิทธิเลือกตัวแทนของตำบล หมู่บ้านเป็นระยะ ๆ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.13
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 เป็นการทำให้ประชาชนได้ตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนที่จะได้เลือก
ตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่ปกครองและพัฒนาตำบล หมู่บ้าน ด้วยค่าเฉลี่ย 4.16 ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน 0.66 เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกผู้ปกครองตนเองเพราะประชาชนเป็น
ผู้ใกล้ชิด และรู้จักคนในตำบล หมู่บ้านของตนเองได้ดีกว่า ด้วยค่าเฉลี่ย 4.03 ค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน 0.79 และเป็นการฝึกฝนประชาชนให้รู้จักใช้ดุลพินิจในการเลือกผู้แทนที่เหมาะสม ด้วยค่าเฉลี่ย 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73

จากความสอดคล้องทั้ง 4 ข้อ จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สามารถดำรงตำแหน่งวาระคราวละ 5 ปี จะเป็นการสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น อันจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับประเทศต่อไป

2. ความสอดคล้องในด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมือง

การศึกษาความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สามารถดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี ต่อการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมือง กลุ่มประชาชนพบว่ามีความสอดคล้องในระดับสูง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 ซึ่งบรรยากาศทางการเมืองที่เกิดขึ้นในชุมชนจะช่วยสร้างความตื่นตัวของประชาชนต่อการเรียนรู้วิถีทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องในด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมืองเป็นรายข้อแล้วจะพบว่ามีความสอดคล้องระดับสูงทั้งหมด ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นที่ว่า การเปลี่ยนแปลงวาระการดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะทำให้ต้องมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุก ๆ 5 ปี นั้นจะเป็นการทำให้บรรยากาศการเมืองเข้าสู่ท้องถิ่นทุกแห่งตามระบอบประชาธิปไตย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 เป็นการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนถึงการเลือกตั้งทุกระยะ 5 ปีนั้นเป็นการต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 และเป็นการทำให้ประชาชนเข้าสู่วิถีทางการเมือง ค่าเฉลี่ย 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.82

จากการศึกษาความสอดคล้องทั้งสามข้อ พบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าจะเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมืองให้เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน อันจะเป็นการกระตุ้นการเข้าสู่วิถีทางการเมือง และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนว่าการเลือกตั้งเป็นระยะ ๆ นั้นเป็นการต่อสู้แข่งขันกันทางการเมืองเท่านั้น

3. ความสอดคล้องในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยระดับหนึ่งคือ การที่ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนของตนในการปกครองและพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า ประชาชนเห็นด้วยว่าการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกระยะ 5 ปีตามวาระการดำรงตำแหน่งนั้นแสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.96

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 อันเป็นความสอดคล้องระดับสูง หากพิจารณาแยกประเด็นดังกล่าว เป็นรายข้อแล้วจะเห็นถึงความสอดคล้องของความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตยว่าอยู่ในระดับสูงทั้งหมด โดยเห็นว่าการกำหนดให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีนั้นจะต้องทำให้เกิดการเลือกตั้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ทุก ๆ 5 ปีนั้นจะเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 เป็นการฝึกฝนให้ประชาชนตระหนักว่าตนเองมีความเกี่ยวข้อง มีส่วนได้ส่วนเสียต่อภารกิจในการปกครองบ้านเมืองผ่านทางตัวแทนของท้องถิ่น ด้วยค่าเฉลี่ย 3.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 และยังเป็นการทำให้ประชาชนได้รู้สึกว่าคุณเองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 รวมทั้งยังเป็นวิธีที่ทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ถึงแนวทางการรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.95 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81

เมื่อย้อนกลับไปพิจารณาถึงผลการศึกษาถึงสัดส่วนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน (ตารางที่ 3) ก็พบว่าประชาชนไปใช้สิทธิด้วยสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง และส่วนที่ไม่ไปใช้สิทธิด้วยเหตุผลหลัก ๆ ว่าขณะที่มีการเลือกตั้งนั้นตนยังไม่มีสิทธิ รวมทั้งขณะนั้นไม่อยู่ในตำบลหมู่บ้าน และเมื่อพิจารณาร่วมกับความเห็นในแง่ของการกำหนดให้ดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปี ว่าเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยแล้วพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและความสอดคล้องของการใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนของตนว่าเป็นการชี้ให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของตนทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4. ความสอดคล้องในด้านการไม่สามารถใช้อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่น

ปัญหาอุปสรรคประการหนึ่งของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย คือการผูกขาดในอำนาจอันจะนำมาซึ่งการใช้อิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ที่ดำรงอยู่ในการสร้างโอกาสและประโยชน์แก่ตนเอง ตลอดจนในทางที่จะเป็นการรังแกหรือสร้างความเดือดร้อนไม่เป็นธรรมแก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นผลทางลบอันเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งในทางที่ไม่เป็นธรรมวิธีหนึ่งที่จะช่วย ป้องกันปัญหาดังกล่าววิธีการป้องกันการผูกขาดในอำนาจโดยเปลี่ยนแปลงการดำรงตำแหน่งจนอายุครบ 60 ปี เป็นกำหนดให้ดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปี ซึ่งทำให้ต้องมีการเลือกตั้งเป็นระยะทุก ๆ 5 ปี

จากการศึกษาพบว่าประชาชนค่อนข้างเห็นด้วยว่าจะเป็นการป้องกันไม่ให้ใช้อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย 3.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 เป็นความสอดคล้องระดับปานกลาง หากพิจารณาแยกเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปีของกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน จะทำให้ไม่สามารถอยู่ได้นานจนใช้อิทธิพลครอบงำ

องค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 ทั้งนี้เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งด้วย แต่อย่างไรก็ตามประชาชนยังไม่ค่อยมั่นใจว่าการดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่สามารถใช้อิทธิพลครอบงำต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพราะความสอดคล้องในประเด็นดังกล่าวไม่เป็นไปในลักษณะเดียวกันทั้งหมด ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นต่อกรณีที่ปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ย่อมไม่มีผลอะไรต่อการพัฒนาท้องถิ่น นั้น ยังเป็นความคิดเห็นที่กระจายคือร้อยละ 33.2 เห็นด้วย ขณะที่ร้อยละ 27.8 ไม่แน่ใจ และร้อยละ 22.6 ไม่เห็นด้วย ความสอดคล้องในประเด็นนี้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 และเมื่อถามความคิดเห็นในทางแย้งว่าถึงแม้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะอยู่เป็นวาระ 5 ปีก็ยังคงมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว ร้อยละ 40.7 ก็ยังคงเห็นด้วย ขณะที่มิใช่ไม่แน่ใจถึงร้อยละ 30.3 ความสอดคล้องในประเด็นดังกล่าวนี้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 จากข้อมูลแสดงให้เห็นถึงความไม่มั่นใจของประชาชนต่อการใช้อำนาจ อิทธิพลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการทำงานผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะเป็นเพราะตำแหน่งดังกล่าวมีความสำคัญและมีบทบาทเป็นที่ยอมรับของชุมชนมาเป็นเวลาช้านาน และบุคคลที่จะได้รับเลือกเข้ามาเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่มักจะเป็นที่ยอมรับนับถือจากคนส่วนใหญ่ในตำบล หมู่บ้าน ทำให้เป็นที่เคารพนับถือเกรงใจในการทำงานจนอาจจะใช้อำนาจอิทธิพลผ่านทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้

ความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มประชาชนกับความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น

การศึกษาว่าประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปี กับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นแตกต่างกันหรือไม่นั้น ใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance, ANOVA) ในการทดสอบได้ผลดังตารางที่ 7 และตารางที่ 8

ตารางที่ 7 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น
จำแนกตามจังหวัด เพศ อาชีพ การไปใช้สิทธิเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านของประชาชน

ความสอดคล้องด้าน	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	t-value	2- tailed sig.
การพัฒนาระบบ ประชาธิปไตยใน ท้องถิ่น	จังหวัด	-1.500	0.134
	เพศ	0.867	0.386
	อาชีพ	-1.486	0.138
	การใช้สิทธิเลือกกำนัน	-0.653	0.514
	การใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	-0.968	0.334
1. การเรียนรู้ ประชาธิปไตยโดยการ เลือกตัวแทน	จังหวัด	0.453	0.651
	เพศ	0.075	0.940
	อาชีพ	-0.944	0.346
	การใช้สิทธิเลือกกำนัน	-0.19	0.985
	การใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	-0.706	0.480
2. การเสริมสร้าง บรรยากาศทางการเมือง	จังหวัด	-2.290	0.023*
	เพศ	0.963	0.336
	อาชีพ	-0.645	0.519
	การใช้สิทธิเลือกกำนัน	-0.236	0.814
	การใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	0.410	0.682
3. การมีส่วนร่วมของ ประชาชนตามระบบ ประชาธิปไตย	จังหวัด	-2.444	0.015*
	เพศ	1.653	0.099
	อาชีพ	-1.417	0.157
	การใช้สิทธิเลือกกำนัน	-1.434	0.152
	การใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	-1.634	0.103
4. การไม่สามารถใช้ อิทธิพลต่อการพัฒนา ท้องถิ่น	จังหวัด	0.063	0.950
	เพศ	-0.578	0.564
	อาชีพ	-1.257	0.209
	การใช้สิทธิเลือกกำนัน	0.204	0.838
	การใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	-0.576	0.565

ตารางที่ 8 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในห้องถิ่น
จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน

ความสอดคล้องด้าน	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่างโดย SNK
การพัฒนาระบบประชาธิปไตยในห้องถิ่น	อำเภอ	2.408	0.049*	อ.จะนะแตกต่างกับอ.เมืองนราธิวาส
	อายุ	1.846	0.138	
	ระดับการศึกษา	2.939	0.021*	การศึกษาระดับ ปวส. หรืออนุปริญญาแตกต่างกับระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าและมีมัธยมศึกษาตอนต้น
1. การเรียนรู้ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน	อำเภอ	1.735	0.142	
	อายุ	2.010	0.112	
	ระดับการศึกษา	4.039	0.003*	การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าแตกต่างกับ ปวส. หรืออนุปริญญาและปริญญาตรีหรือสูงกว่า
2. การเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมือง	อำเภอ	2.898	0.022*	อำเภอจะนะแตกต่างกับอ.เมืองนราธิวาส
	อายุ	1.592	0.191	
	ระดับการศึกษา	1.579	0.179	
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบบประชาธิปไตย	อำเภอ	3.035	0.018*	อ.จะนะแตกต่างกับอ.เมืองนราธิวาส
	อายุ	0.624	0.600	
	ระดับการศึกษา	2.590	0.037*	การศึกษาระดับปวส. หรืออนุปริญญาแตกต่างกับระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และมีมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 8 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น
จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน (ต่อ)

ความสอดคล้องด้าน	ลักษณะทาง ประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
4. การไม่สามารถใช้ อิทธิพลต่อการพัฒนา ท้องถิ่น	อำเภอ	0.851	0.494	
	อายุ	1.112	0.344	
	ระดับการศึกษา	0.323	0.862	

จากตารางที่ 7 การทดสอบความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นจำแนกตามจังหวัด เพศ อาชีพ การไปใช้สิทธิเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ด้วย t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น พบว่าประชาชนที่มาจากจังหวัดสงขลาและนราธิวาสมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมืองแตกต่างกัน โดยมีค่า $t = -2.290$ ค่า 2-tailed Sig = 0.023 และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้อง ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยมีค่า $t = -2.444$ ค่า 2-tailed Sig = 0.015 สำหรับด้านอื่น ๆ แล้วไม่มีความแตกต่างกัน

เมื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์อื่น ๆ คือเพศ อาชีพ การไปใช้สิทธิเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้าน แล้วพบว่าเพศชายกับเพศหญิง อาชีพเกษตรกรหรือไม่ใช่เกษตรกร และการไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านนั้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาความสอดคล้องแต่ละด้านทั้ง 4 ด้านก็พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน

จากตารางที่ 8 การทดสอบความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นจำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น พบว่า

อำเภอ มีอย่างน้อย 2 อำเภอที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น โดยมีค่า $F = 2.408$ และ $F Prob = 0.049$ และในด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมือง มีค่า $F = 2.898$ $F Prob = 0.022$ รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่า $F = 3.035$ และ $F Prob = 0.018$ และเพื่อให้ทราบความแตกต่างจำแนกตามอำเภอเป็นรายคู่ โดยทำการทดสอบต่อการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison test) ด้วยวิธีการทดสอบ Student Newman-Keuls test (SNK) พบว่า ประชาชน

จากอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องดังกล่าวข้างต้นแตกต่างกับประชาชนจากอำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

อายุ จากการทดสอบไม่พบว่าระดับอายุที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาแยกแต่ละด้านก็ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

ระดับการศึกษา จากการทดสอบพบว่ามียังน้อย 2 ระดับการศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า $F = 2.939$ และ $F \text{ Prob} = 0.021$ จึงทำการทดสอบต่อด้วยการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) ด้วยวิธีการทดสอบ Student Newman-Keuls Test (SNK) พบว่า

ประชาชนที่จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องข้างต้นแตกต่างกับประชาชนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

และเมื่อทำการทดสอบแยกความสอดคล้องแต่ละด้านแล้วพบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการเรียนรู้ประชาธิปไตยโดยการเลือกตัวแทนแตกต่างกับ ผู้ที่มีการศึกษาระดับปวส. หรืออนุปริญญา และปริญญาตรี หรือสูงกว่า นอกจากนั้น ประชาชนที่มีการศึกษาระดับ ปวส.หรืออนุปริญญา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบบประชาธิปไตยแตกต่างกับผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้าราชการและกำนันผู้ใหญ่บ้าน

จากการศึกษาในกลุ่มข้าราชการและกำนันผู้ใหญ่บ้าน สามารถสรุปความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นโดยรวมได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามี ความสอดคล้องกันในระดับสูง โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.95 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับความสอดคล้องแต่ละด้านดังกล่าวแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามความคิดเห็น
ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ความสอดคล้องในด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ความ สอดคล้อง
1. การเรียนรู้ประชาธิปไตย โดยการเลือกตัวแทน						4.27+ 0.48	สูง
1.1 การใช้สิทธิเลือก ตัวแทนของตำบล หมู่บ้านเป็นระยะ ๆ	39 (31.0)	79 (62.7)	7 (5.6)	1 (0.8)	-	4.24+ 0.59	สูง
1.2 การตระหนักในสิทธิ หน้าที่ของตนที่จะ เลือกตัวแทนเข้ามา หน้าที่ปกครองและ พัฒนา	48 (38.1)	61 (48.4)	17 (13.5)	-	-	4.25+ 0.68	สูง
1.3 การเปิดโอกาสให้ ประชาชนเลือกตัวแทน ผู้ปกครองตนเอง	54 (42.9)	64 (50.8)	6 (4.8)	1 (0.8)	1 (0.8)	4.34+ 0.68	สูง
1.4 การฝึกฝนให้ ประชาชนใช้ดุลพินิจ เลือกผู้แทนที่เหมาะสม	43 (34.1)	71 (56.3)	12 (9.5)	-	-	4.25+ 0.62	สูง
2. การเสริมสร้างบรรยากาศ ทางการเมือง						4.07+ 0.56	สูง
2.1 การทำให้บรรยากาศ การเมืองเข้าสู่ท้องถิ่น ทุกแห่งตามระบอบ ประชาธิปไตย	40 (31.5)	66 (52.0)	21 (16.5)	-	-	4.15+ 0.68	สูง
2.2 การสร้างความเข้าใจ แก่ประชาชนถึงการต่อสู้ แข่งขันกันตามวิถี ทางการเมือง	34 (26.8)	63 (49.6)	25 (19.7)	3 (2.4)	2 (1.6)	3.98+ 0.84	สูง

ตารางที่ 9 ความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามความคิดเห็น
ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ความสอดคล้องในด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ความ สอดคล้อง
2.3 การเข้าสู่วิถีทางการ เมืองของประชาชน	34 (27.2)	68 (54.4)	21 (16.8)	2 (1.6)	-	4.07+ 0.71	สูง
3. การมีส่วนร่วมของ ประชาชนตามระบอบ ประชาธิปไตย						4.21+ 0.57	สูง
3.1 การสนับสนุนให้ ประชาชนมีส่วนร่วม ทางการเมือง	39 (30.7)	76 (59.8)	12 (9.4)	-	-	4.21+ 0.60	สูง
3.2 การฝึกฝนให้ประชา ชนรู้สึกตนว่ามีความ เกี่ยวพัน มีส่วนได้ส่วน เสียในการปกครอง บ้านเมือง	40 (31.5)	66 (52.0)	17 (13.4)	3 (2.4)	1 (0.8)	4.11+ 0.78	สูง
3.3 การทำให้ประชาชนได้ เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจ กรรมทางการเมือง	34 (27.2)	70 (56.0)	20 (16.0)	1 (0.8)	-	4.10+ 0.68	สูง
3.4 การทำให้ประชาชนรู้ ถึงแนวทางการรักษา ผลประโยชน์ของตน	36 (28.3)	67 (52.8)	19 (15.0)	3 (2.4)	2 (1.6)	4.04+ 0.82	สูง
4. การไม่สามารถใช้อิทธิพล ต่อการพัฒนาท้องถิ่น						3.16+ 0.54	ปาน กลาง
4.1 ไม่ต้องอยู่นานจนใช้ อิทธิพลครอบงำ องค์การบริหารส่วน ตำบล	36 (28.3)	51 (40.5)	27 (21.4)	11 (8.7)	1 (0.8)	3.87+ 0.95	สูง

ตารางที่ 9 ความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามความคิดเห็น
ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ความสอดคล้องในด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ความ สอดคล้อง
4.2 ยังคงมีอิทธิพลต่อการ ดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล	19 (15.2)	43 (34.4)	42 (33.6)	20 (16.0)	1 (0.8)	2.53+ 0.96	ปาน กลาง
4.3 การปราศจากอิทธิพล ต่อการพัฒนาเพราะ ปัจจุบันมีองค์การ บริหารส่วนตำบล	13 (10.2)	45 (35.4)	20 (15.7)	38 (29.9)	11 (8.7)	3.09+ 1.19	ปาน กลาง

จากตารางที่ 9 เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรง
ตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี กับการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น โดยแยกความ
สอดคล้องออกเป็น 4 ด้านพบว่า

1. ความสอดคล้องในด้านการเรียนรู้ประชาธิปไตยในท้องถิ่นโดยการเลือก
ตัวแทน

ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรกำหนดให้
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งได้คราวละ 5 ปี ซึ่งจะทำให้ต้องมีการเลือกตั้งทุก ๆ 5 ปีนั้นจะ
เป็นการฝึกฝนให้ประชาชนได้เรียนรู้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยโดยการเลือกตัวแทน
ของตน และถ้าพิจารณาถึงความสอดคล้องจะอยู่ในระดับสูง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.27 ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน 0.48 เมื่อพิจารณาแยกแต่ละรายข้อแล้วก็จะพบว่ามี ความสอดคล้องระดับสูงทั้งหมด
กล่าวคือจะเป็นการปูพื้นฐานให้ประชาชนเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยโดยใช้สิทธิเลือกตัวแทนของ
ตำบล หมู่บ้าน เป็นระยะ ๆ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 เป็นการทำให้
ประชาชนตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนที่จะเลือกตัวแทนที่เข้ามาทำหน้าที่ปกครองและพัฒนา
ด้วยค่าเฉลี่ย 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนที่เป็นผู้อยู่ในพื้นที่
เป็นผู้ใกล้ชิด รู้จักคนในตำบล และหมู่บ้านของตนเองดี ได้เลือกผู้ปกครองตนเองด้วยค่าเฉลี่ย
4.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 และยังเป็น การฝึกประชาชนให้รู้จักใช้ดุลยพินิจในการเลือก
ผู้แทนที่เหมาะสมด้วยค่าเฉลี่ย 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62

จากความสอดคล้องทั้ง 4 ข้อ แสดงให้เห็นว่าข้าราชการที่ทำงานใกล้ชิดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเอง เห็นถึงความสำคัญของการให้โอกาสประชาชนได้เรียนรู้ประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน โดยการเลือกตัวแทนระดับตำบล หมู่บ้าน คือเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุก ๆ 5 ปี แทนการที่จะดำรงตำแหน่งจนอายุครบ 60 ปีดังเช่นเดิม

2. ความสอดคล้องด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมือง

การศึกษาความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีต่อการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมืองตามความคิดเห็นของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีความสอดคล้องในระดับสูงด้วยค่าเฉลี่ย 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมืองแยกเป็นรายข้อแล้วจะพบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับสูงทั้งหมด ดังจะเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกข้อ มีน้อยมากจนแทบจะไม่มีเลยที่ไม่เห็นด้วย และที่ไม่แน่ใจก็มีไม่ถึงร้อยละ 20 หากพิจารณาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะพบว่าการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุก ๆ 5 ปีนั้นจะเป็นการทำให้บรรยากาศทางการเมืองเข้าสู่ท้องถิ่นทุกแห่งตามระบอบประชาธิปไตย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 เป็นการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนว่าการเลือกตั้งเป็นระยะ ๆ นั้นเป็นการต่อสู้แข่งขันตามวิถีทางการเมือง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 และเป็นการทำให้ประชาชนเข้าสู่วิถีทางการเมืองอย่างแท้จริงด้วยค่าเฉลี่ย 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71

3. ความสอดคล้องในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

เมื่อก้าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยที่เป็น การมีส่วนร่วมขั้นพื้นฐานที่สุดก็คือ การที่ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตนในการปกครองและพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นด้วยว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีนั้นจะสอดคล้องกับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยมีค่าเฉลี่ย 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57

หากพิจารณาแยกประเด็นดังกล่าวเป็นรายข้อแล้วจะเห็นว่า ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูงทั้งหมด โดยเห็นว่าจะเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 เป็นการฝึกฝนให้ประชาชนรู้สึกตนว่า

มีความเกี่ยวพัน มีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองบ้านเมืองผ่านทางตัวแทน ไม่ใช่คิดว่ามิใช่ธุระของตน ด้วยค่าเฉลี่ย 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 และยังเป็นการทำให้ประชาชนได้รู้สึกว่าคุณเองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 รวมทั้งยังเป็นวิธีที่ทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ถึงแนวทางการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ด้วยค่าเฉลี่ย 4.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82

4. ความสอดคล้องด้านการไม่สามารถใช้อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก่อนข้างเห็นด้วยว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งเป็นวาระคราวละ 5 ปี จะสอดคล้องต่อการพัฒนา ระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นในด้านเป็นการป้องกันไม่ให้ใช้อิทธิพลต่าง ๆ ในการทำงาน หรือการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย 3.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 เป็นความสอดคล้องระดับปานกลาง หากพิจารณาแยกเป็นรายข้อจะเห็นว่าข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นด้วยว่าจะทำให้ไม่ต้องอยู่นานเกินไปจนสามารถใช้อิทธิพลครอบงำองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีความขัดแย้งในความคิดเห็น อยู่เช่นเดียวกับกลุ่มประชาชน กล่าวคือ ความสอดคล้องในประเด็นดังกล่าวยังไม่เป็นไปในลักษณะเดียวกันทั้งหมด ดังจะเห็นได้จากเมื่อถามความคิดเห็นในทางแย้งว่า ถึงแม้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะอยู่เป็นวาระ 5 ปี ก็ยังคงมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 34.4 ก็ยังคงเห็นด้วย ร้อยละ 15.2 เห็นด้วยอย่างยิ่ง และยังมีอยู่บางส่วนที่ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 33.6 ความสอดคล้องในประเด็นนี้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 และเมื่อสอบถามถึงความคิดเห็นที่ว่าในปัจจุบันเมืองการบริหารส่วนตำบลเข้ามาทำหน้าที่หลักในการพัฒนาท้องถิ่นระดับตำบล หมู่บ้านแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็น่าจะปราศจากอิทธิพลใด ๆ ต่อการพัฒนา แล้วก็ยังพบว่ามิใช่ไม่เห็นด้วยถึงร้อยละ 29.9 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.7 และมีผู้ไม่แน่ใจว่าจะเป็นจริงอีกร้อยละ 15.7 ซึ่งความสอดคล้องในด้านนี้ก็อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.19

จะเห็นได้ว่า เมื่อทำการศึกษาถึงความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งเป็นวาระคราวละ 5 ปี กับการพัฒนา ระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่น ทั้งในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน กับที่เป็นข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นตรงกัน คือโดยส่วนรวมแล้วคิดว่ามีความสอดคล้องระดับสูง และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าส่วนใหญ่ก็ยังคงมีความสอดคล้องระดับสูง มีแต่ด้านการไม่สามารถใช้อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นเท่านั้นที่มีความสอดคล้องระดับปานกลางเหมือนกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตำแหน่งที่มีมาช้านาน และเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในตำบล หมู่บ้าน มาตลอด แม้จะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงให้ดำรงตำแหน่งเป็นวาระเมื่อประมาณ 5-6 ปีที่ผ่านมา ก็ตาม แต่ความเคยชินของ

ประชาชนตอบทบทวนของตำแหน่งดังกล่าวยังคงมีอยู่ นอกจากนั้นบางพื้นที่ยังคงมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับเลือกเข้ามาก่อนที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2535 จะมีผลบังคับใช้ จึงสามารถดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนกว่าจะมีอายุครบ 60 ปี ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ก็เพิ่งเกิดขึ้นไม่นานมานี้ ดังนั้น บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่เป็นชนบทหลาย ๆ แห่งจึงยังเด่นชัดอยู่มาก

ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น

การศึกษาว่ากลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปี กับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นแตกต่างกันหรือไม่นั้น จะใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวน (Analysis of Variance, ANOVA) ในการทดสอบ ได้ผลดังตารางที่ 10 ตารางที่ 11 และตารางที่ 12

ตารางที่ 10 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น

จำแนกตามจังหวัด เพศ ตำแหน่งของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ความสอดคล้องด้าน	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	t-value	2- tailed Sig.
การพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น	จังหวัด	-0.19	0.853
	เพศ	2.34	0.021*
	ตำแหน่ง	1.10	0.273
1. การเรียนรู้ประชาธิปไตยโดยการเลือกตัวแทน	จังหวัด	-0.573	0.609
	เพศ	2.872	0.005*
	ตำแหน่ง	1.531	0.128
2. การเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมือง	จังหวัด	0.199	0.842
	เพศ	2.017	0.046*
	ตำแหน่ง	1.019	0.310
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบบประชาธิปไตย	จังหวัด	0.620	0.536
	เพศ	1.438	0.153
	ตำแหน่ง	1.141	0.256
4. การไม่สามารถใช้อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่น	จังหวัด	-1.084	0.280
	เพศ	0.851	0.396
	ตำแหน่ง	-0.523	0.602

จากตารางที่ 10 การทดสอบความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นจำแนกตามจังหวัด เพศ ตำแหน่งของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้วย t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากจังหวัดสงขลาและนราธิวาสมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องนี้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์อื่น คือเพศ พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยมีค่า $t = 2.34$ ค่า 2-tailed Sig = 0.021 และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการเรียนรู้ประชาธิปไตยโดยการเลือกตัวแทนและการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมืองแตกต่างกัน โดยมีค่า $t = 2.872$ ค่า 2-tailed Sig = 0.005 และ $t = 2.017$ ค่า 2-tailed Sig = 0.046 ตามลำดับ

แต่เมื่อพิจารณาว่ากลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่ พบว่า ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นจำแนกตามอำเภอและอายุของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ความสอดคล้องด้าน	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่างโดย SNK
การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่น	อำเภอ	1.615	0.175	
	อายุ	2.149	0.121	
1. การเรียนรู้ประชาธิปไตยโดยการเลือกตัวแทน	อำเภอ	0.505	0.732	
	อายุ	0.323	0.725	
2. การเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมือง	อำเภอ	0.630	0.642	
	อายุ	1.541	0.219	
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย	อำเภอ	3.087	0.018*	อำเภอตากใบแตกต่างกับอำเภอควนเนียง และอำเภอเมืองนราธิวาส
	อายุ	1.709	0.186	

ตารางที่ 11 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น
จำแนกตามอำเภอและอายุของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ความสอดคล้องด้าน	ลักษณะทาง ประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
4. การไม่สามารถใช้ อิทธิพลต่อการพัฒนา ท้องถิ่น	อำเภอ	1.190	0.319	กลุ่มอายุ 51-60 ปีแตกต่าง กับกลุ่มอายุ 20-40ปี และ 41-50 ปี
	อายุ	5.081	0.008*	

ตารางที่ 12 ความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น
จำแนกตามระดับการศึกษาของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ความสอดคล้องด้าน	ระดับการศึกษา	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
การพัฒนาระบบ ประชาธิปไตยใน ท้องถิ่น	ข้าราชการ	2.239	0.116	
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.305	0.738	
1. การเรียนรู้ประชา- ธิปไตยโดยการเลือก ตัวแทน	ข้าราชการ	2.621	0.081	-
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.715	0.494	
2. การเสริมสร้าง บรรยากาศทาง การเมือง	ข้าราชการ	1.491	0.234	-
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.260	0.772	
3. การมีส่วนร่วมของ ประชาชนตามระบบ ประชาธิปไตย	ข้าราชการ	1.052	0.356	-
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.607	0.549	
4. การไม่สามารถ ใช้อิทธิพลต่อการ พัฒนาท้องถิ่น	ข้าราชการ	2.219	0.118	-
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.681	0.510	

จากตารางที่ 11 การทดสอบความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นจำแนกตามอำเภอ และอายุ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น พบว่า

อำเภอ มีอย่างน้อย 2 อำเภอที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีค่า $F = 3.087$ ค่า $F \text{ Prob} = 0.018$ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเพื่อให้ทราบความแตกต่างจำแนกตามอำเภอเป็นรายคู่ โดยทำการสอบต่อด้วยการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) ด้วยวิธีการทดสอบ Student-Newman-Keuls Test (SNK) พบว่า ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องดังกล่าวข้างต้นแตกต่างกับข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากอำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส และอำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

อายุ จากการทดสอบพบว่า มีอย่างน้อย 2 ระดับอายุของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการไม่สามารถใช้อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีค่า $F = 5.081$ ค่า $F \text{ Prob.} = 0.008$ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเพื่อให้ทราบความแตกต่างจำแนกตามระดับอายุเป็นรายคู่ โดยทำการทดสอบต่อด้วยการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) ด้วยวิธีการทดสอบ Student-Newman-Keuls Test (SNK) พบว่าข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ 51-60 ปี จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านดังกล่าวแตกต่างกับผู้มีอายุ 20-40 ปี และ 41-50 ปี

สำหรับตัวแปรเรื่องระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากระดับการศึกษาของข้าราชการแตกต่างจากของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมาก ซึ่งได้แยกกันวิเคราะห์ความแตกต่างดังตารางที่ 12 ผลการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าทั้งกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่ได้มีความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเลยไม่ว่าด้านใดก็ตาม

ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

จากบทที่ 2 ที่ได้มีการศึกษาถึงผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการศึกษารวบรวมจากเอกสาร รายงานต่าง ๆ หรือเป็นการศึกษาจากกลุ่มที่เป็นข้าราชการ หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่มีการศึกษาใดที่เป็นการศึกษาสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มประชาชน ซึ่งเป็นผู้รับผลอันพึงเกิดขึ้นจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวนี้โดยตรง การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาถึงผลดีที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระ

คราวละ 5 ปี แทนการดำรงตำแหน่งอายุครบ 60 ปีตั้งเดิม ตามความคิดเห็นของประชาชน และเพิ่มเติมด้วยความคิดเห็นของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ประชาชน

จากการศึกษาในกลุ่มประชาชน สามารถสรุปได้ว่าประชาชนเห็นว่ากาหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีนั้นมีผลดีมาก โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับผลดีดังกล่าวแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีตามความคิดเห็นของประชาชน

ผลดี	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ของ ผลดี
1. มีคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถกระตือรือร้นในการทำงาน						4.22+ 0.56	มาก
1.1 ทำให้ได้คนรุ่นใหม่ที่ยังมีอายุไม่มากเข้ามาพัฒนาตำบล หมู่บ้าน	157 (40.3)	185 (47.4)	35 (9.0)	10 (2.6)	3 (0.8)	4.24+ 0.78	มาก
1.2 เปิดโอกาสให้คนมีความรู้ ความสามารถเข้ามาช่วยพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น	169 (43.4)	195 (50.1)	19 (4.9)	4 (1.0)	2 (0.5)	4.35+ 0.67	มาก
1.3 ทำให้ได้คนที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานให้กับตำบล หมู่บ้าน	108 (28.3)	203 (53.3)	66 (17.3)	3 (0.8)	1 (0.3)	4.09+ 0.71	มาก
2. ไม่เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวก						3.99+ 0.63	มาก
2.1 เกิดการหมุนเวียนให้ผู้อื่นได้เข้ามาบริหารงานในการสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น	131 (33.8)	198 (51.0)	45 (11.6)	10 (2.6)	4 (1.0)	4.14+ 0.71	มาก

ผลดี	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ของ ผลดี
2.2 ประชาชนมีโอกาส เปลี่ยนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ ง่ายกว่าเดิม	105 (27.1)	197 (50.8)	53 (13.7)	32 (8.2)	1 (0.3)	3.96+ 0.87	มาก
2.3 สะดวกในการ เปลี่ยนแปลงเมื่อผู้ดำรง ตำแหน่งอยู่เดิมทำตัวเป็นผู้มี อิทธิพลหรือเฉื่อยชาในการ ทำงาน	117 (30.3)	173 (44.8)	52 (13.5)	28 (7.3)	16 (4.1)	3.90+ 1.05	มาก
2.4 ไม่เกิดการสร้างอิทธิพล ขึ้นในตำบล หมู่บ้าน	114 (29.5)	173 (44.8)	74 (19.2)	18 (4.7)	7 (1.8)	3.96+ 0.91	มาก
3. เกิดความสมัคครสมาน สามัคคีร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้าน						4.12+ 0.63	มาก
3.1 ได้คนที่ประชาชน พอใจและสนับสนุนเข้ามาดำรง ตำแหน่งจะได้รับความร่วมมือ จากประชาชนในการทำงาน อย่างดี	111 (28.5)	212 (54.4)	60 (15.4)	3 (0.8)	1 (0.3)	4.15+ 0.82	มาก
3.2 ประชาชนได้เลือกคน ที่มีความคิดเห็นตรงกัน ทำให้ เกิดความสามัคคีปรองดองใน ตำบลหมู่บ้าน	131 (33.9)	188 (48.7)	56 (14.5)	11 (2.8)	-	4.14+ 0.76	มาก

จากตารางที่ 13 ซึ่งเป็นการศึกษาถึงผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรง
ตำแหน่งคราวละ 5 ปี ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยแยกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลดีด้านมีคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน

ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถดำรงตำแหน่งได้คราวละ 5 ปีนั้นจะเป็นผลดีมากในด้านที่จะเป็นการเปิดโอกาสให้ได้คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความกระตือรือร้นเข้ามาทำงาน เพราะแต่เดิมผู้ที่ได้รับเลือกเข้าเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะสามารถดำรงตำแหน่งไปได้เรื่อย ๆ จนกว่าจะมีอายุครบ 60 ปี ซึ่งทำให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่สูงอายุทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐและประชาชนเป็นจำนวนมาก โอกาสที่จะได้คนรุ่นใหม่ ๆ ที่มีความคิดความอ่านในการพัฒนา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาของโลกก็เป็นไปได้ยาก อีกทั้งการที่ดำรงตำแหน่งใดเป็นเวลานาน ๆ อาจจะทำให้เกิดความเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ท้องถิ่นที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่ ทำให้ท้องถิ่นไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ซึ่งเมื่อแยกพิจารณารายข้อก็จะพบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลดีมากที่สุดหมด ไม่ว่าจะเป็นผลดีด้านทำให้ได้คนรุ่นใหม่อายุไม่มาก ได้คนมีความรู้ความสามารถ ได้คนมีความกระตือรือร้นเข้ามาช่วยกันทำงานพัฒนาตำบลหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้า โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24, 4.35 และ 4.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 0.67 และ 0.71 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นที่เป็นคำร้อยละแล้วพบว่า ประมาณครึ่งหนึ่งของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือประมาณร้อยละ 50 เห็นด้วยกับผลดีด้านนี้ และที่เห็นด้วยอย่างยิ่งก็มีมาก คิดเป็นร้อยละ 40.3, 43.4 และ 28.3 ตามลำดับ ที่ไม่เห็นด้วยมีจำนวนน้อยมาก ทั้งที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งรวมกันไม่ถึงร้อยละ 5

2. ผลดีด้านไม่เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวก

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถดำรงตำแหน่งได้ตามวาระคราวละ 5 ปีนั้น จะเป็นผลดีมากในด้านเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดในอำนาจ สามารถหมุนเวียน เปลี่ยนแปลง ให้ผู้อื่นได้มีโอกาสเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งดำรงตำแหน่งดังกล่าว คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.99 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมากำนัน ผู้ใหญ่บ้านเมื่อได้รับเลือกเข้ามาแล้วก็จะดำรงตำแหน่งจนอายุครบ 60 ปี ถ้าหากว่าผู้สมัครเข้ามาเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอายุครบตามคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัคร คืออายุ 25 ปีบริบูรณ์แล้วก็จะสามารถอยู่ในตำแหน่งได้นานถึง 35 ปี อันเป็นระยะเวลาที่ยาวนานมากจนสามารถสร้างอิทธิพล เกิดการผูกขาดในการใช้อำนาจตามตำแหน่งในท้องถิ่นได้มาก การพ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ที่กำหนดไว้ก็คือ เมื่อตาย หรือลาออก หรือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งร้องขอให้ออกจากตำแหน่ง หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่งเมื่อได้สอบสวนแล้วเห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติหรือความ

สามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วการพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นไปได้ยากมาก

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อแล้วก็พบว่ามีผลดีทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นผลดีในด้านที่ทำให้เกิดการหมุนเวียนให้ผู้อื่นได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างความเจริญให้กับพื้นที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 หรือในด้านที่ประชาชนจะได้เปลี่ยนแปลงกำหนด ผู้ใหญ่บ้านได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.96 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 ซึ่งผลดีทั้งสองด้านนี้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 50 เห็นด้วย และอีกประมาณร้อยละ 30 ที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับผลดีในด้านความสะดวกในการเปลี่ยนแปลงเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งผู้เดิมทำตัวเป็นผู้มีอิทธิพลหรือเฉื่อยชาในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 และในด้านที่จะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการสร้างอิทธิพลขึ้นในตำบล หมู่บ้านนั้นมีค่าเฉลี่ย 3.96 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91 ซึ่งผลดี 2 ด้านหลังนี้กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 45 เห็นด้วย และอีกประมาณร้อยละ 30 ที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่เห็นด้วยกับผลดีด้านดังกล่าวนี้

3. ผลดีด้านก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้าน

เมื่อศึกษาถึงผลดีของการกำหนดให้กำหนด ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ในด้านที่จะก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้าน ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นผลดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อแล้วพบว่าเป็นผลดีในแง่ที่จะทำให้ได้คนที่ประชาชนพอใจและสนับสนุนเข้ามาดำรงตำแหน่ง ซึ่งจะทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการทำงานพัฒนาตำบล หมู่บ้านเป็นอย่างดี โดยมีค่าเฉลี่ย 4.15 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 ประชาชนส่วนใหญ่คือร้อยละ 54.4 เห็นด้วยกับผลดีดังกล่าว อีกร้อยละ 28.5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนผลดีในแง่ที่ประชาชนได้เลือกคนที่มีความคิดเห็นตรงกันมาดำรงตำแหน่ง ซึ่งจะทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีปรองดองกันขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ด้านค่าเฉลี่ย 4.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 แสดงว่าประชาชนเห็นว่า ก่อให้เกิดผลดีมาก และถ้าศึกษาถึงร้อยละของความคิดเห็น จะพบว่ากลุ่มที่เห็นด้วย ซึ่งเป็น ส่วนใหญ่มีร้อยละ 48.7 และที่เห็นด้วยอย่างยิ่งถึงร้อยละ 33.9 ในส่วนที่ไม่เห็นด้วยมีเพียงร้อยละ 2.8 เท่านั้น

ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มประชาชนกับผลดีของการกำหนดให้กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

ในการศึกษาว่าประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการกำหนดให้กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี แตกต่างหรือไม่นั้น ใช้เทคนิคทางสถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance, ANOVA) ในการทดสอบได้ผลดังตารางที่ 14 และตารางที่ 15

ตารางที่ 14 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามจังหวัด เพศ อาชีพ การไปใช้สิทธิเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้าน
ของประชาชน

ผลดี	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	t-value	2-tailed Sig.
ผลดีของการกำหนดให้ กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรง ตำแหน่งคราวละ 5 ปี	จังหวัด	0.870	0.385
	เพศ	0.743	0.458
	อาชีพ	-1.475	0.142
	การใช้สิทธิเลือกกำนัน	1.162	0.246
	การใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	0.398	0.691
1. ผลดีด้านมีคนรุ่นใหม่ ที่มีความสามารถ มีความ กระตือรือร้นในการทำงาน	จังหวัด	1.736	0.083
	เพศ	0.926	0.355
	อาชีพ	-0.575	0.566
	การใช้สิทธิเลือกกำนัน	2.198	0.029*
	การใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	1.735	0.084
2. ผลดีด้านไม่เกิดการ ผูกขาดในอำนาจ มีการ หมุนเวียนเปลี่ยนแปลง ได้สะดวก	จังหวัด	0.644	0.520
	เพศ	-0.097	0.923
	อาชีพ	-1.513	0.131
	การใช้สิทธิเลือกกำนัน	0.311	0.756
	การใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	-1.191	0.234
3. ผลดีด้านก่อให้เกิด ความสมัครสมานสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้าน	จังหวัด	-1.139	0.255
	เพศ	1.222	0.223
	อาชีพ	-1.352	0.178
	การใช้สิทธิเลือกกำนัน	0.109	0.913
	การใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	1.568	0.118

จากตารางที่ 14 การทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการ
กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี จำแนกตามจังหวัด เพศ อาชีพ
การไปใช้สิทธิเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ด้วยสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น พบว่ามี
เฉพาะประชาชนที่ไปใช้สิทธิและไม่ใช้สิทธิเลือกกำนันเท่านั้นที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของ
การกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี แตกต่างกันในด้านที่จะ

ทำให้เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวก โดยมีค่า $t = 2.198$ ค่า 2-tailed Sig. = 0.029 นอกนั้นไม่มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางประชากรศาสตร์ลักษณะใด และเป็นผลดีด้านใด

ตารางที่ 15 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน

ผลดี	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่างโดย SNK
ผลดีของการกำหนดให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี	อำเภอ	1.112	0.351	
	อายุ	0.570	0.635	
	ระดับการศึกษา	2.645	0.033*	การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าแตกต่างกับระดับ ปวส.หรืออนุปริญญา
1. มีคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	อำเภอ	1.481	0.207	
	อายุ	0.819	0.484	
	ระดับการศึกษา	1.235	0.296	
2. ไม่เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวก	อำเภอ	1.918	0.107	
	อายุ	0.926	0.428	
	ระดับการศึกษา	2.853	0.024*	การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าแตกต่างกับระดับ ปวส.หรืออนุปริญญา
3. ก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้าน	อำเภอ	0.843	0.498	
	อายุ	0.558	0.643	
	ระดับการศึกษา	0.421	0.794	

จากตารางที่ 15 การทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษา ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น พบว่า ในแง่ของผลดีรวมแล้ว มีอย่างน้อย 2 ระดับการศึกษาที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยมีค่า $F = 2.645$ และ $F \text{ Prob.} = 0.033$ และเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างจำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ โดยทำการทดสอบต่อด้วยการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) ด้วยวิธีการทดสอบ Student-Newman-Keuls Test (SNK) พบว่า ประชาชนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีในแง่ผลรวมทั้งหมด แตกต่างกับผู้ที่จบการศึกษาระดับ ปวส. หรืออนุปริญญา นอกจากนี้ยังพบว่า มีอย่างน้อย 2 ระดับการศึกษาที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับผลดีด้านที่จะทำให้เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวก โดยมีค่า $F = 2.853$ $F \text{ Prob.} = 0.024$ และเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างจำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ โดยทำการทดสอบต่อด้วยการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) ใช้วิธีการทดสอบ Student-Newman-Keuls Test (SNK) พบว่ามีลักษณะเหมือนกับผลดีรวม คือประชาชนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีในด้านที่จะทำให้เกิดการผูกขาดในอำนาจมีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวก แตกต่างกับผู้ที่จบการศึกษาระดับ ปวส. หรืออนุปริญญา สำหรับผลดีด้านที่จะทำให้เกิดคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการทำงานและในด้านที่จะก่อให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้านนั้น ประชาชนทุกระดับการศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับตัวแปรเกี่ยวกับอำเภอและอายุของประชาชน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีรวมและผลดีทุกด้าน

ข้าราชการและกำนันผู้ใหญ่บ้าน

การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี โดยรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ามีผลดีมาก โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับผลดีแต่ละด้านแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ตาม
ความคิดเห็นของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ผลดี	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ของ ผลดี
1. มีคนรุ่นใหม่ที่มีความ สามารถ มีความกระตือรือร้น ในการทำงาน						4.31+ 0.54	มาก
1.1 ทำให้ได้คนรุ่นใหม่ที่ยัง มีอายุไม่มากเข้ามาพัฒนา ตำบล หมู่บ้าน	51 (40.2)	57 (44.9)	15 (11.8)	4 (3.1)	-	4.22+ 0.78	มาก
1.2 เปิดโอกาสให้คนมีความ รู้ ความสามารถเข้ามา ช่วยพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น	61 (48.0)	60 (47.2)	5 (3.9)	2 (0.8)	-	4.43+ 0.61	มาก
1.3 ทำให้ได้คนที่มีความ กระตือรือร้นในการทำงานให้ กับตำบล หมู่บ้าน	49 (38.6)	65 (51.2)	12 (9.4)	1 (0.8)	-	4.28+ 0.66	มาก
2. ไม่เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลง ได้สะดวก						4.19+ 0.54	มาก
2.1 เกิดการหมุนเวียนให้ ผู้อื่นได้เข้ามามีบทบาทในการ สร้างความเจริญให้กับพื้นที่	48 (38.1)	67 (53.2)	10 (7.9)	1 (0.8)	-	4.29+ 0.64	มาก
2.2 ประชาชนมีโอกาส เปลี่ยนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ง่ายกว่าเดิม	36 (29.0)	65 (52.4)	17 (13.7)	5 (4.0)	1 (0.8)	4.05+ 0.82	มาก
2.3 สะดวกในการ เปลี่ยนแปลงเมื่อผู้ดำรง ตำแหน่งผู้เดิมทำตัวเป็นผู้มี อิทธิพลหรือเฉื่อยชาในการ ทำงาน	52 (40.9)	58 (45.7)	14 (11.0)	3 (2.4)	-	4.25+ 0.75	มาก

ตารางที่ 16 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ตาม
ความคิดเห็นของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ผลดี	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ของ ผลดี
2.4 ไม่เกิดการสร้างอิทธิพล ขึ้นในตำบล หมู่บ้าน	46 (36.5)	54 (42.9)	24 (19.0)	2 (1.6)	-	4.14+ 0.78	มาก
3. เกิดความสมัครสมาน สามัคคีร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้าน						4.11+ 0.62	มาก
3.1 ได้คนที่ประชาชน พอใจและสนับสนุนเข้ามาดำรง ตำแหน่งจะได้รับความร่วมมือ จากประชาชนในการทำงาน อย่างดี	41 (32.3)	67 (52.8)	19 (15.0)	-	-	4.17+ 0.67	มาก
3.2 ประชาชนได้เลือกคน ที่มีความคิดเห็นตรงกัน ทำให้ เกิดความสามัคคีปรองดองใน ตำบลหมู่บ้าน	39 (30.7)	58 (45.7)	28 (22.0)	2 (1.6)	-	4.06+ 0.77	มาก

จากตารางที่ 16 ซึ่งเป็นการศึกษาถึงผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรง
ตำแหน่งคราวละ 5 ปี ตามความคิดเห็นของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยแยกออกเป็น 3
ด้าน ดังนี้

1. ผลดีด้านมีคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน

ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน สามารถดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีนั้น จะเป็นผลดีมากในด้านการ
เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความกระตือรือร้นเข้ามาทำงานให้กับตำบล
หมู่บ้าน เพื่อพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า โดยมีค่าเฉลี่ย 4.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 ซึ่งเมื่อ
แยกพิจารณาเป็นรายข้อแล้วจะพบว่าข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่ามีผลดีมากทั้งหมด
ไม่ว่าจะเป็นผลดีด้านที่ทำให้ได้คนรุ่นใหม่ที่มีอายุไม่มากเข้ามาพัฒนาตำบล หมู่บ้าน ด้วยค่าเฉลี่ย

4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 โดยผู้ที่เห็นด้วยกับผลดีนี้มีร้อยละ 44.9 และเห็นด้วยอย่างยิ่งอีกร้อยละ 40.2 ผลดีด้านที่จะเป็นการเปิดโอกาสให้คนมีความรู้ ความสามารถเข้ามาช่วยกันพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 เป็นผู้ที่เห็นด้วยร้อยละ 47.2 และเห็นด้วยอย่างยิ่งอีกร้อยละ 48.0 นอกจากนั้นผลดีในแง่ที่ทำให้ได้คนที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานให้กับตำบล หมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 โดยเป็นผู้ที่เห็นด้วยถึงร้อยละ 51.2 และเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 38.6 จะเห็นได้ว่ามีผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับผลดีด้านนี้เป็นจำนวนที่น้อยมาก

2. ผลดีด้านไม่เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวก ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี ก่อให้เกิดผลดีอย่างมากด้านที่จะทำให้เกิดการผูกขาดในอำนาจ สามารถหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งได้สะดวก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อแล้วก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นผลดีมากทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นผลดีในด้านที่ทำให้เกิดการหมุนเวียนให้ผู้อื่นได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างความสำเร็จให้กับพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 ผลดีในแง่ที่ประชาชนมีโอกาสที่จะเปลี่ยนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ง่ายกว่าเดิม มีค่าเฉลี่ย 4.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 ทั้งสองด้านนี้มีผู้เห็นด้วยประมาณร้อยละ 50 และเห็นด้วยอย่างยิ่งเป็นสัดส่วนรองลงมา สำหรับผลดีในแง่ที่ว่าเป็นการสะดวกในการเปลี่ยนแปลงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่เดิมทำตัวเป็นผู้มีอิทธิพลหรือว่าเฉื่อยชาในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 และในแง่ที่จะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการสร้างอิทธิพลขึ้นในตำบล หมู่บ้านนั้นมีค่าเฉลี่ย 4.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 ซึ่งผลดี 2 ด้านนี้กลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 40 เห็นด้วย และอีกร้อยละ 35-40 เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่ามีกลุ่มตัวอย่างเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่เห็นด้วยกับผลดีในด้านนี้

3. ผลดีด้านก่อให้เกิดความสามัคคีปรองดอง สามัคคี ร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้าน

การศึกษาถึงผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีในด้านที่จะก่อให้เกิดความสามัคคีปรองดอง สามัคคีร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้านตามความคิดเห็นของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นผลดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 หากพิจารณาแยกเป็นรายข้อก็พบว่า เป็นผลดีมากทั้งหมด ทั้งในแง่ที่ว่าจะได้คนที่ประชาชนพอใจและสนับสนุนเข้ามาดำรงตำแหน่ง ทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการทำงานอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 โดยที่

ประชาชนร้อยละ 52.8 เห็นด้วย และอีกร้อยละ 32.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง และจะทำให้ประชาชนสามารถเลือกคนที่มีความคิดเห็นตรงกัน อันจะเป็นผลให้เกิดความสามัคคีปรองดองในตำบล หมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 เมื่อศึกษาถึงร้อยละของความคิดเห็นจะพบว่า กลุ่มที่เห็นด้วยมีร้อยละ 45.7 และเห็นด้วยอย่างยิ่งอีกร้อยละ 30.7 มีผู้ที่ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 1.6 เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างบางส่วน คือร้อยละ 15.0 และร้อยละ 22.0 ไม่แน่ใจกับผลดีทั้ง 2 ด้านตามลำดับ

ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

ในการศึกษาว่าข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีแตกต่างกันหรือไม่นั้น จะใช้เทคนิคทางสถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance, ANOVA) การทดสอบได้ผลดังตารางที่ 17 ตารางที่ 18 และตารางที่ 19

ตารางที่ 17 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี จำแนกตามจังหวัด เพศ และตำแหน่งของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ผลดี	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	t-value	2- tailed Sig.
ผลดีของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี	จังหวัด	0.590	0.558
	เพศ	-0.970	0.341
	ตำแหน่ง	1.82	0.072
1. ผลดีด้านมีคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	จังหวัด	0.678	0.499
	เพศ	1.031	0.305
	ตำแหน่ง	1.313	0.192
2. ผลดีด้านไม่เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวก	จังหวัด	0.444	0.658
	เพศ	0.759	0.449
	ตำแหน่ง	0.994	0.322

ตารางที่ 17 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามจังหวัด เพศ และตำแหน่งของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ผลดี	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	t-value	2- tailed Sig.
3. ผลดีด้านก่อให้เกิด ความสมัครสมานสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนาตำบล หมู่บ้าน	จังหวัด	0.350	0.727
	เพศ	2.356	0.020*
	ตำแหน่ง	2.559	0.012*

จากตารางที่ 17 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของ
การกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามจังหวัด เพศ และ
ตำแหน่งข้าราชการกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้วยสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น พบว่า
ข้าราชการและกำนันผู้ใหญ่บ้านที่มาจากจังหวัดสงขลาและจังหวัดนราธิวาสมีความคิดเห็น
เกี่ยวกับผลดีรวมและผลดีทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ในตัวแปรเพศ พบว่า ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหญิงและชายมีความ
คิดเห็นเกี่ยวกับผลดีด้านที่จะก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาตำบล
หมู่บ้าน แตกต่างกัน ด้วยค่า $t = 2.356$ ค่า 2 - tailed Sig. = 0.020 ส่วนด้านอื่น ๆ และผลดี
รวมนั้นไม่มีความแตกต่างกัน

ตัวแปรตำแหน่ง พบว่า กลุ่มข้าราชการและกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็น
เกี่ยวกับผลดีด้านที่จะก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาตำบล หมู่บ้าน
แตกต่างกัน ด้วยค่า $t = 2.559$ ค่า 2 - tailed Sig. = 0.012 ส่วนผลดีรวมและผลดีด้านอื่น ๆ นั้น
ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 18 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน

ผลดี	ลักษณะทาง ประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
ผลดีของการกำหนด ให้ดำรงตำแหน่ง คราวละ 5 ปี	อำเภอ	1.334	0.261	
	อายุ	0.970	0.382	

ตารางที่ 18 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน (ต่อ)

ผลดี	ลักษณะทาง ประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
1. มีคนรุ่นใหม่ที่มี ความสามารถ มีความกระตือรือร้น ในการทำงาน	อำเภอ	0.594	0.668	
	อายุ	2.477	0.089	
2. ไม่เกิดการผูกขาด ในอำนาจ มีการ หมุนเวียน เปลี่ยนแปลงได้ สะดวก	อำเภอ	1.686	0.158	
	อายุ	0.483	0.618	
3. ก่อให้เกิดความ สมัครสมานสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนา ตำบล หมู่บ้าน	อำเภอ	0.921	0.454	
	อายุ	0.522	0.595	

จากตารางที่ 18 การทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามอำเภอและอายุของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น พบว่า ไม่ว่าข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากอำเภอใด และมีอายุระดับใด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะเป็ผลดีรวม หรือผลดีในแง่ใดก็ตาม

ตารางที่ 19 ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามระดับการศึกษาของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ผลดี	ระดับการศึกษา ของ	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
ผลดีของการกำหนด ให้ดำรงตำแหน่ง คราวละ 5 ปี	ข้าราชการ	1.721	0.188	
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.659	0.521	
1. มีคนรุ่นใหม่ที่มี ความสามารถ มี ความกระตือรือร้น ในการทำงาน	ข้าราชการ	0.450	0.640	
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	1.544	0.223	
2. ไม่เกิดการผูกขาด ในอำนาจ มีการ หมุนเวียน เปลี่ยนแปลงได้ สะดวก	ข้าราชการ	1.578	0.215	
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.982	0.381	
3. ก่อให้เกิดความ สมัครสมานสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนา ตำบล หมู่บ้าน	ข้าราชการ	2.456	0.095	
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.077	0.926	

เนื่องจากระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความแตกต่างกันมาก จึงได้นำมาแยกกันวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้ผลดังตารางที่ 19 ซึ่งพบว่าทั้งในกลุ่มข้าราชการและกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่ได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเลย ไม่ว่าจะเป็นผลดีรวมหรือผลดีด้านใดก็ตาม

ผลเสียของการกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

นอกจากการศึกษาถึงผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี ตามความคิดเห็นของประชาชนและข้าราชการ ตลอดจนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว เพื่อให้การศึกษาวิจัยนี้ครอบคลุมทุกด้านจึงได้ศึกษาถึงผลเสียที่เกิดขึ้นตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองด้วยเช่นกัน

ประชาชน

จากการศึกษาในกลุ่มประชาชน สามารถสรุปได้ว่าประชาชนเห็นว่ากำนันผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2535 นั้น มีผลเสียเกิดขึ้นในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 รายละเอียดของผลเสียดังกล่าวแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ตามความคิดเห็นของประชาชน

ผลเสียด้าน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับของผลเสีย
1. มุ่งสนองความต้องการของประชาชนเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม						2.36+ 0.68	ปานกลาง
1.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องมุ่งสนองความต้องการของประชาชนอย่างเต็มที่	87 (22.4)	202 (51.9)	83 (21.3)	14 (3.6)	3 (0.8)	2.08+ 0.80	มาก
1.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มุ่งทำงานเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	56 (14.4)	133 (34.2)	109 (28.0)	81 (20.8)	10 (2.6)	2.75+ 1.18	ปานกลาง
2. อิทธิพลทางการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยก						2.62+ 0.82	ปานกลาง

ตารางที่ 20 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี
ตามความคิดเห็นของประชาชน (ต่อ)

ผลเสียด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ของ ผลเสีย
2.1 เปิดโอกาสให้การเมือง ระดับชาติและท้องถิ่นเข้ามามี อิทธิพลในพื้นที่	50 (12.9)	174 (44.8)	77 (19.8)	75 (19.3)	12 (3.1)	2.55+ 1.04	ปาน กลาง
2.2 กำหนดผู้ใหญ่บ้านตกอยู่ ภายใต้อำนาจคึกของนักการเมือง ไม่วางตัวเป็นการกลางในการ เลือกตั้ง	55 (14.1)	130 (33.3)	116 (29.7)	71 (18.2)	18 (4.6)	2.66+ 1.07	ปาน กลาง
2.3 ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน กลายเป็นนักการเมืองท้องถิ่น	50 (13.0)	173 (44.8)	87 (22.5)	61 (15.8)	15 (3.9)	2.53+ (1.03)	ปาน กลาง
2.4 เกิดความแตกแยกใน ตำบล หมู่บ้าน เนื่องจาก แข่งขันในการเลือกตั้ง	65 (16.7)	116 (29.7)	82 (21.0)	106 (27.2)	21 (5.4)	2.75+ 1.18	ปาน กลาง
3. ทำให้คนมีความรู้ ความ สามารถเบือหน่ายเพราะจะต้อง มีการเลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี	51 (13.1)	117 (30.2)	89 (22.9)	112 (28.9)	19 (4.9)	2.82+ 1.13	ปาน กลาง
4. ผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ ต้องเสียเวลาศึกษากฎระเบียบ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดได้						3.23+ 0.59	ปาน กลาง
4.1 ผู้ได้รับเลือกเข้ามาใหม่ ต้องศึกษากฎระเบียบต่าง ๆ มากมาย ซึ่งอาจทำให้เกิด ความผิดพลาดในการทำงาน	49 (12.6)	133 (34.2)	105 (27.0)	88 (22.6)	14 (3.6)	2.70+ 1.06	ปาน กลาง

ตารางที่ 20 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี
ตามความคิดเห็นของประชาชน (ต่อ)

ผลเสียด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่สนใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ของ ผลเสีย
4.2 การศึกษากฎระเบียบ อำนาจหน้าที่เมื่อได้รับเลือกตั้ง เข้ามานั้นไม่ใช่เรื่องยากเพราะ ปัจจุบันการศึกษาของ ประชาชนดีขึ้น	57 (14.7)	216 (55.5)	86 (22.1)	25 (6.4)	5 (1.3)	3.76+ 0.83	น้อย
5. ประสิทธิภาพทำงานต่ำลง การพัฒนาในระยะยาวไม่ต่อเนื่อง						2.85+ 1.03	ปาน กลาง
5.1 ทำให้ประสิทธิภาพ การทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่ำลงเพราะมีการ เปลี่ยนแปลงทุก ๆ 5 ปี	49 (12.7)	108 (27.9)	102 (26.4)	107 (27.6)	21 (5.4)	2.85+ 1.12	ปาน กลาง
5.2 ทำให้การพัฒนาใน ระยะยาวขาดความต่อเนื่อง	51 (13.1)	115 (29.6)	82 (21.1)	127 (32.7)	13 (3.4)	2.84+ 1.12	ปาน กลาง
6. ทำให้ประเทศชาติต้องเสีย ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก สิ้นเปลืองงบประมาณ	71 (18.3)	138 (35.7)	56 (14.5)	97 (25.1)	25 (6.5)	2.66+ 1.22	ปาน กลาง

จากตารางที่ 20 ซึ่งเป็นการศึกษาถึงผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยแยกออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ผลเสียด้านมุ่งสนองความต้องการของประชาชนเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่า
เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งได้
คราวละ 5 ปีนั้น จะก่อให้เกิดผลเสียในระดับปานกลางในด้านที่จะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมุ่ง
ทำงานเพื่อสนองความต้องการของประชาชนเพียงอย่างเดียว ไม่มุ่งเน้นการทำประโยชน์แก่
ส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาฐานเสียงของตนไว้สำหรับการเลือกตั้งคราวต่อไปหลังจากครบ

วาระแล้ว มีค่าเฉลี่ย 2.36 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อแล้วจะพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นวาระจะต้องมุ่งสนองความต้องการของประชาชนอย่างเต็มที่นั้นจะเป็นผลเสียมาก มีค่าเฉลี่ย 2.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 เห็นได้จากมีกลุ่มผู้ที่เห็นด้วยถึงร้อยละ 51.9 และเห็นด้วยอย่างยิ่งถึงร้อยละ 22.4 สำหรับความคิดเห็นต่อผลเสียในแง่ที่ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องมุ่งทำงานเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั้น มีผู้เห็นด้วยร้อยละ 34.2 เห็นด้วยอย่างยิ่ง 14.4 ขณะที่มิผู้ไม่เห็นด้วยถึงร้อยละ 20.8 และอีกร้อยละ 28.0 ไม่แน่ใจ และถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.18 พบว่ามีความคิดเห็นว่าเป็นผลเสียในระดับปานกลาง

2. ผลเสียด้านอิทธิพลทางการเมืองระดับชาติจะเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลางเกิดการแตกแยก

สำหรับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีในด้านที่อิทธิพลทางการเมืองระดับชาติจะเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลางเกิดความแตกแยกนั้น ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นผลเสียระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นว่าเป็นผลเสียระดับปานกลางทั้งหมด ทั้งในแง่ที่จะเป็นการเปิดโอกาสให้การเมืองระดับชาติและท้องถิ่นเข้ามามีอิทธิพลในพื้นที่ โดยส่งตัวแทนของตน หรือของพรรค เข้ามาลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นการหาฐานเสียงหรือคุมคะแนนเสียงไว้สำหรับการเลือกตั้งระดับชาติและเลือกตั้งระดับท้องถิ่น หรือในแง่ของการที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตกอยู่ภายใต้อาณัติของนักการเมือง ไม่วางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้ง เมื่อกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่มาจากพรรคการเมืองที่ทำให้ฐานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพิ่มขึ้นอีก 1 ฐานะ คือเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองหรือนักการเมือง ดังนั้นต้องมุ่งทำงานเพื่อสนองนโยบายของพรรค เมื่อมีการเลือกตั้งต่าง ๆ เกิดขึ้นก็ย่อมจะไม่วางตัวเป็นกลางแต่ต้องสนับสนุนนโยบายของพรรคการเมือง หรือตัวแทนของพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งทำให้เกิดผลเสียขึ้นเนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากหรือในแง่ที่ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเปลี่ยนสถานภาพเป็นนักการเมืองท้องถิ่น รวมทั้งในแง่ที่ทำให้เกิดความแตกแยกในตำบล หมู่บ้าน เพราะเมื่อมีการเลือกตั้งก็ต้องมีการแข่งขัน เกิดการแบ่งเป็นพรรคเป็นพวก ถ้าพวกของตนไม่ได้รับการเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งก็อาจจะไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานหรือในการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.55 ± 1.04 , 2.66 ± 1.07 , 2.53 ± 1.03 และ 2.75 ± 1.18 ตามลำดับ

3. ผลเสียด้านทำให้คนมีความรู้ ความสามารถเบื่อหน่ายเพราะจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี

ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งเป็นวาระ 5 ปีนั้นจะก่อให้เกิดผลเสียด้านที่ทำให้คนมีความรู้ ความสามารถเบื่อหน่ายเพราะจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปีในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.82 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.13 มีผู้ไม่เห็นด้วยกับผลเสียด้านนี้ ร้อยละ 30.2 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 13.1 ขณะที่มิผู้ที่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 28.9 และไม่แน่ใจอีกร้อยละ 22.9 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถบางคนมีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่ไม่อยากจะต่อสู้แข่งขันทางการเมืองโดยการเลือกตั้ง เพราะบางครั้งการเลือกตั้งนั้นอาจจะต้องมีการแข่งขันกันมาก รวมถึงอาจจะต้องใช้ทรัพย์สินเงินทองเป็นจำนวนมาก และยังอาจจะนำมาซึ่งความขัดแย้งแตกแยกได้ ดังนั้นจึงมีประชาชนบางส่วนหรือเกือบทั้งหมดที่เห็นว่าเป็นผลเสียดังที่กล่าวมาข้างต้น

4. ผลเสียด้านผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ ต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบ ที่อาจเกิดความผิดพลาดได้

เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบค่อนข้างมาก งานของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตำบล หมู่บ้าน ก็จะถูกฝากความรับผิดชอบไว้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากภารกิจความรับผิดชอบค่อนข้างมากดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องทำงานเกี่ยวข้องกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายต่าง ๆ มากมายหลายฉบับ ดังนั้น การกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งได้คราวละ 5 ปีเท่านั้น ทำให้ต้องมีการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ก็จะต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ หากไม่ศึกษาทำความเข้าใจให้ดีแล้วก็อาจเกิดความผิดพลาดในการทำงานอันจะนำมาซึ่งผลเสียแก่ทางราชการ หรือแก่ประชาชนได้ จากการศึกษาตามตารางที่ 20 พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เป็นผลเสียระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 ซึ่งจะสังเกตเห็นได้ว่าผลเสียด้านนี้จะมีระดับค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูงกว่าผลเสียด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 55.5 เห็นด้วย และอีกร้อยละ 14.7 มีความคิดเห็นแย้งโดยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าปัจจุบันนี้การศึกษาของประชาชนดีขึ้น ส่วนใหญ่ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็เริ่มมีการศึกษาสูงขึ้น ดังนั้น การศึกษากฎ ระเบียบ อำนาจหน้าที่ต่าง ๆ เมื่อได้รับเลือกเข้ามาจึงไม่ใช่เรื่องยุ่งยากมากจนกระทั่งจะทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน

5. ผลเสียด้านประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวไม่ต่อเนื่อง

ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น ได้มีผู้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงให้ดำรงตำแหน่งเป็นวาระคราวละ 4-5ปีนั้นจะก่อให้เกิดผลเสีย ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่ำลง เพราะจะต้องเปลี่ยนแปลงทุก ๆ 5 ปี ทั้งนี้เพราะจะต้องใช้เวลาช่วงแรกที่เข้ามารับตำแหน่งเพื่อศึกษางาน นอกจากนั้น งานพัฒนาตำบล หมู่บ้าน หลายอย่างที่ต้องทำในลักษณะต่อเนื่อง ระยะยาวจะเกิดความเสียหายได้ เพราะผู้ที่ได้รับเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งอาจจะไม่เห็นด้วยกับงานพัฒนาที่ดำเนินการอยู่และไม่สานต่องานดังกล่าว ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่องานพัฒนาระยะยาวได้ ประเด็นดังกล่าวนี้ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นผลเสียระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.12 และเมื่อพิจารณาแยกรายข้อก็จะพบว่า ในแง่ของการทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่ำลงเพราะมีการเปลี่ยนแปลงทุก 5 ปีนั้นก็อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.12 หรือในกรณีที่จะทำให้การพัฒนาในระยะยาวขาดความต่อเนื่องก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน มีค่าเฉลี่ย 2.84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.12 และมีผู้เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง และไม่เห็นด้วยในระดับที่ใกล้เคียงกัน

6. ผลเสียด้านทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก

สิ้นเปลืองงบประมาณ

เนื่องจากจำนวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศ มีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงมีผู้ตั้งข้อสังเกตไว้ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งว่าการเลือกตั้งใหม่ทุก ๆ 4-5 ปีนั้น จะทำให้ประเทศชาติต้องสิ้นเปลืองงบประมาณที่จะใช้ในการเลือกตั้งทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นผลเสียระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.22 โดยมีผู้ไม่เห็นด้วยกับผลเสียดังกล่าว ร้อยละ 35.7 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 18.3 ขณะที่มิผู้ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 25.1 ไม่แน่ใจอีก ร้อยละ 14.5

ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มประชาชนกับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

การศึกษาว่าประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี แตกต่างกันหรือไม่นั้น ใช้เทคนิคทางสถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance, ANOVA) ในการทดสอบได้ผลดังตารางที่ 21 และตารางที่ 22

ตารางที่ 21 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี จำแนกตามจังหวัด เพศ อาชีพ และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของประชาชน

ผลเสียด้าน	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	t-value	2- tailed Sig.
ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี	จังหวัด	5.127	0.000*
	เพศ	1.327	0.185
	อาชีพ	1.189	0.235
	การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน	4.369	0.000*
	การไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	1.928	0.055
1. มุ่งสนองความต้องการของประชาชนเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	จังหวัด	2.336	0.020*
	เพศ	2.025	0.044
	อาชีพ	1.547	0.123
	การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน	1.703	0.089
	การไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	1.082	0.280
2. อิทธิพลของการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยก	จังหวัด	2.929	0.004*
	เพศ	0.979	0.328
	อาชีพ	0.354	0.723
	การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน	2.342	0.020*
	การไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	1.249	0.212

ตารางที่ 21 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามจังหวัด เพศ อาชีพ และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ของประชาชน (ต่อ)

ผลเสียด้าน	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	t-value	2- tailed Sig.
3. ทำให้คนมีความรู้ ความสามารถเบือหน้าย เพราะจะต้องมีการเลือก ตั้งใหม่ทุก 5 ปี	จังหวัด	4.346	0.000*
	เพศ	-0.555	0.580
	อาชีพ	-0.005	0.996
	การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน	3.098	0.002*
	การไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	0.958	0.339
4. ผู้เข้ามาใหม่ต้องเสีย เวลาศึกษากฎ ระเบียบ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาด ได้	จังหวัด	2.383	0.018*
	เพศ	0.399	0.690
	อาชีพ	0.491	0.624
	การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน	3.489	0.001*
	การไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	0.452	0.652
5. ประสิทธิภาพการ ทำงานต่ำลง การพัฒนา ระยะยาวไม่ต่อเนื่อง	จังหวัด	4.453	0.000*
	เพศ	1.509	0.132
	อาชีพ	1.402	0.162
	การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน	3.844	0.000*
	การไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	1.197	0.232
6. ทำให้ประเทศชาติต้อง เสียค่าใช้จ่ายในการ เลือกตั้งมาก สิ้นเปลือง งบประมาณ	จังหวัด	5.959	0.000*
	เพศ	0.829	0.408
	อาชีพ	1.300	0.194
	การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน	5.727	0.000*
	การไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน	3.399	0.001*

จากตารางที่ 21 การทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการ
กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี จำแนกตามจังหวัด เพศ อาชีพ
และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ด้วยสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น
พบว่า ประชาชนจากจังหวัดสงขลาและนราธิวาสมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียแตกต่างกันทั้งใน
แง่ของผลเสียรวมและผลเสียแต่ละด้าน ประชาชนที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันและไม่ไปใช้สิทธิมี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียแตกต่างกัน ในแง่ของผลเสียรวม และผลเสียด้านต่าง ๆ ยกเว้นผลเสียเกี่ยวกับการทำงานว่าจะมุ่งสนองความต้องการของประชาชนเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม สำหรับประชาชนที่ไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านและไม่ไปใช้สิทธิจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียแตกต่างกันเฉพาะในแง่ที่จะทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ ส่วนผลเสียด้านอื่น ๆ และผลเสียรวมนั้นไม่แตกต่างกัน ขณะที่ตัวแปรเพศและอาชีพ พบว่า เพศชายและเพศหญิงรวมทั้งประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและไม่ใช้เกษตรกรรมนั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียทั้งหมดไม่แตกต่างกันเลย

ตารางที่ 22 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน

ผลเสียด้าน	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่างโดย SNK
ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี	อำเภอ	14.393	0.000*	อ.ความเนียงแตกต่างกับ อ.นาทวีและอ.ตากใบ อ.เมืองนราธิวาสแตกต่างกับอำเภออื่น ๆ ทั้งหมด
	อายุ	0.661	0.576	
	ระดับการศึกษา	4.407	0.002*	การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าแตกต่างกับระดับอื่นทั้งหมด
1. มุ่งสนองความต้องการของประชาชนหรือรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	อำเภอ	9.018	0.000*	อ.เมืองนราธิวาสแตกต่างกับอำเภออื่น ๆ ทั้งหมด อ.นาทวีแตกต่างกับอ.จะนะ
	อายุ	0.800	0.495	
	ระดับการศึกษา	2.854	0.024*	การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าแตกต่างกับระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และมีธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 22 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน (ต่อ)

ผลเสียด้าน	ลักษณะทาง ประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
2. อิทธิพลของการ เมืองระดับชาติเข้าสู่ พื้นที่ทำให้ไม่วางตัว เป็นกลาง เกิดความ แตกแยก	อำเภอ	11.439	0.000*	อ.เมืองนราธิวาสแตกต่าง กับอำเภออื่นทั้งหมด อ.นาทวีแตกต่างกับอ.จะนะ และอ.ควนเนียง
	อายุ	1.419	0.237	
	ระดับการศึกษา	1.767	0.135	
3. ทำให้คนมี ความรู้ ความ สามารถเบือหน่าย เพราะจะต้องมีการ เลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี	อำเภอ	5.907	0.000*	อ.ตากใบแตกต่างกับ อ.นาทวี, อ.จะนะ และ อ.ควนเนียง
	อายุ	4.924	0.002*	กลุ่มอายุ 20-30 ปีแตกต่าง กับอายุ 31-40 ปี
	ระดับการศึกษา	4.129	0.003*	การศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าแตกต่างกับ ระดับประถมศึกษาหรือ ต่ำกว่าและมัธยมศึกษา ตอนต้น
4. ผู้เข้ามาใหม่ต้อง เสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบ ซึ่งอาจเกิด ความผิดพลาดได้	อำเภอ	1.866	0.116	
	อายุ	1.880	0.133	
	ระดับการศึกษา	3.635	0.000*	การศึกษาระดับประถม ศึกษาหรือต่ำกว่าแตกต่าง กับระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นและปริญญาตรีหรือ สูงกว่า

ตารางที่ 22 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษาของประชาชน (ต่อ)

ผลเสียด้าน	ลักษณะทาง ประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
5. ประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวไม่ต่อเนื่อง	อำเภอ	10.014	0.000*	อ.เมืองนราธิวาสแตกต่างกับ อ.อื่นทั้งหมด และ อ.ควนเนียงแตกต่างกับ อ.ตากใบ
	อายุ	2.691	0.046	
	ระดับการศึกษา	2.741	0.029*	การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าแตกต่างกับปริญญาตรีหรือสูงกว่า
6. ทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากสิ้นเปลืองงบประมาณ	อำเภอ	9.983	0.000*	อ.ตากใบ และ อ.เมืองนราธิวาสแตกต่างกับ อ.นาทวี, อ.จะนะ และ อ.ควนเนียง
	อายุ	0.186	0.906	
	ระดับการศึกษา	3.655	0.006*	การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าแตกต่างกับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

จากตารางที่ 22 การทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี จำแนกตามอำเภอ อายุ และระดับการศึกษา ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น พบว่า

อำเภอ มีอย่างน้อย 2 อำเภอที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในแง่ผลเสียรวมและผลเสียแต่ละด้านเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านผู้เข้ามาใหม่ต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดได้ ซึ่งจะแยกพิจารณาได้ ดังนี้

- ด้านผลเสียรวมพบว่า มีประชาชนอย่างน้อย 2 อำเภอที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียรวมแตกต่างกัน มีค่า $F = 14.393$ $F \text{ Prob} = 0.000$ และเมื่อทำการทดสอบถึงความแตกต่างจำแนกตามอำเภอเป็นรายคู่ โดยทำการทดสอบต่อด้วยการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) ใช้วิธีการทดสอบ Student-Newman-Keuls Test (SNK) พบว่าประชาชนอำเภอควนเนียงมีความคิดเห็นแตกต่างกับอำเภอนาทวี และประชาชนอำเภอเมืองนราธิวาสมีความคิดเห็นแตกต่างกับอำเภออื่น ๆ ทั้งหมด

- ผลเสียด้านมุ่งสนองความต้องการของประชาชนเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั้น พบว่ามีค่า $F = 9.018$ ค่า $F \text{ Prob} = 0.000$ แสดงว่ามีประชาชนอย่างน้อย 2 อำเภอที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน และเมื่อทำการทดสอบถึงความแตกต่างจำแนกตามอำเภอเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเดิม พบว่า ประชาชนอำเภอเมืองนราธิวาสมีความคิดเห็นแตกต่างกับอำเภออื่น ๆ ทั้งหมด และประชาชนจากอำเภอนาทวีมีความคิดเห็นแตกต่างกับอำเภอจะนะ

- ผลเสียในแง่ที่อิทธิพลทางการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลางเกิดความแตกแยกได้นั้นก็พบว่า มีความแตกต่างเช่นเดียวกัน โดยมีค่า $F = 11.439$ $F \text{ Prob} = 0.000$ และเมื่อทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเดิม พบว่า ประชาชนจากอำเภอเมืองนราธิวาสมีความคิดเห็นแตกต่างกับประชาชนจากอำเภออื่นทั้งหมด และประชาชนจากอำเภอนาทวีมีความคิดเห็นแตกต่างกับประชาชนจากอำเภอจะนะและอำเภอควนเนียง

- ผลเสียในแง่ทำให้คนมีความรู้ ความสามารถ เบื่อหน่าย เพราะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี ก็มีความแตกต่างเช่นเดียวกัน โดยมีค่า $F = 5.907$ $F \text{ Prob} = 0.000$ และเมื่อทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเดิม พบว่า ประชาชนจากอำเภอตากใบมีความคิดเห็นแตกต่างกับอำเภอนาทวี, อำเภอจะนะ และอำเภอควนเนียง นอกจากนี้ประชาชนจากอำเภอเมืองนราธิวาสมีความคิดเห็นแตกต่างกับอำเภอจะนะและอำเภอควนเนียง

- ผลเสียในแง่ที่ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวขาดความต่อเนื่อง ก็มีความแตกต่างเช่นเดียวกัน ด้วยค่า $F = 10.014$ ค่า $F \text{ Prob} = 0.000$ เมื่อทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเดิม พบว่า ประชาชนจากอำเภอเมืองนราธิวาสมีความคิดเห็นแตกต่างกับอำเภออื่นทั้งหมด และประชาชนจากอำเภอควนเนียงแตกต่างกับอำเภอตากใบ

- ผลเสียด้านทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก จะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ ก็มีความแตกต่างเช่นเดียวกัน ด้วยค่า $F = 9.983$ ค่า $F \text{ Prob} = 0.000$ เมื่อทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเติมพบว่า ประชาชนจากอำเภอตากใบ และอำเภอเมืองนราธิวาส มีความคิดเห็นแตกต่างกับอำเภอนาทวี, อำเภอจะนะ, และอำเภอกวนเนียง

อายุ พบว่า มีอย่างน้อย 2 ระดับอายุที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เฉพาะในแง่ของผลเสียด้านที่ทำให้คนมีความรู้ ความสามารถ เบื่อหน่าย เพราะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี ด้วยค่า $F = 4.924$ ค่า $F \text{ Prob} = 0.002$ และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างจำแนกเป็นรายอำเภอด้วยวิธีการทดสอบเติม พบว่า ประชาชนกลุ่มอายุ 20-30 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับกลุ่มอายุ 31-40 ปี สำหรับผลเสียด้านอื่น ๆ และผลเสียรวมนั้นพบว่าไม่มีความแตกต่างกันเลย

ระดับการศึกษา พบว่า มีเพียงผลเสียในด้านอิทธิพลทางการเมืองระดับชาติจะเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยกเท่านั้น ที่ไม่พบว่ามีผลเสียด้านอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ นอกนั้นพบความแตกต่าง ดังนี้

- ผลเสียรวม พบว่า มีประชาชนอย่างน้อย 2 อำเภอที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียรวมแตกต่างกัน มีค่า $F = 4.407$ ค่า $F \text{ Prob} = 0.002$ เมื่อทำการทดสอบถึงความแตกต่างจำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเติม จะพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกับการศึกษาระดับอื่นทั้งหมด

- ผลเสียด้านมุ่งสนองความต้องการของประชาชนเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่า เพื่อประโยชน์ส่วนรวมก็พบความแตกต่างเช่นกัน ด้วยค่า $F = 2.854$ $F \text{ Prob} = 0.024$ ซึ่งเมื่อทำการทดสอบถึงความแตกต่างจำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเติมจะเห็นได้ว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าจะมีความคิดเห็นแตกต่างกับระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

- ผลเสียด้านทำให้คนมีความรู้ ความสามารถเบื่อหน่ายเพราะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุก ๆ 5 ปีนั้น ก็พบความแตกต่างเช่นเดียวกัน ด้วยค่า $F = 4.129$ ค่า $F \text{ Prob} = 0.003$ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเติม จะเห็นได้ว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกับระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

- ผลเสียด้านผู้เข้าใหม่ต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดได้นั้น มีค่า $F = 3.635$ $F \text{ Prob.} = 0.006$ แสดงว่ามีความแตกต่างเช่นเดียวกัน และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเดิม จะพบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกับที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

- ผลเสียด้านทำให้ประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวขาดความต่อเนื่องนั้น มี ค่า $F = 2.741$ $F \text{ Prob.} = 0.029$ แสดงว่ามีความแตกต่างเช่นเดียวกัน โดยเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเดิม จะพบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกับที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

- ผลเสียด้านทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากสิ้นเปลืองงบประมาณนั้นมีค่า $F = 3.655$ $F \text{ Prob.} = 0.006$ แสดงว่า มีความแตกต่างเช่นเดียวกัน และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเดิม จะพบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกับที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรีหรือสูงกว่าเช่นเดียวกับผลเสียด้านที่ 5

ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

การศึกษาเกี่ยวกับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี จากกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นผลเสียระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับผลเสียแต่ละด้านแสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี ตามความคิดเห็นของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ผลเสียด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย+ ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ของ ผลเสีย
1. มุ่งสนองความต้องการของประชาชนเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม						2.36+ 0.78	ปาน กลาง

ตารางที่ 23 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
ตามความคิดเห็นของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ผลเสียด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่สนใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย- เบน มาตรฐาน	ระดับ ของ ผลเสีย
1.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องมุ่งสนองความต้องการของ ประชาชนอย่างเต็มที่	35 (27.8)	67 (53.2)	19 (15.1)	5 (4.0)	-	1.95+ 0.77	มาก
1.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มุ่งทำงานเพื่อรักษาฐานเสียง มากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	17 (13.5)	43 (34.1)	38 (30.2)	23 (18.3)	5 (4.0)	2.65+ 1.05	ปาน กลาง
2. อิทธิพลของการเมืองระดับ ชาติเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัว เป็นกลาง เกิดความแตกแยก						2.43+ 0.83	ปาน กลาง
2.1 เปิดโอกาสให้การเมือง ระดับชาติและท้องถิ่นเข้ามามี อิทธิพลในพื้นที่	19 (15.0)	69 (54.3)	20 (15.7)	15 (11.8)	4 (3.1)	2.34+ 0.98	ปาน กลาง
2.2 กำนันผู้ใหญ่บ้านตกอยู่ ภายใต้อำนาจนิตของนักการเมือง ไม่วางตัวเป็นการกลางในการ เลือกตั้ง	19 (15.2)	45 (36.0)	37 (29.6)	24 (19.2)	-	2.53+ 0.97	ปาน กลาง
2.3 ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน กลายเป็นนักการเมืองท้องถิ่น	19 (15.6)	56 (45.9)	24 (19.7)	22 (18.0)	1 (0.8)	2.43+ 0.99	ปาน กลาง
2.4 เกิดความแตกแยกใน ตำบล หมู่บ้าน เนื่องจาก แข่งขันในการเลือกตั้ง	17 (13.5)	52 (41.3)	21 (16.7)	33 (26.2)	3 (2.4)	2.63+ 1.09	ปาน กลาง
3. ทำให้คนมีความรู้ ความ สามารถเมื่อหน่ายเพราะจะต้อง มีการเลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี	13 (10.3)	36 (28.6)	24 (19.0)	44 (34.9)	9 (7.1)	3.03+ 1.24	ปาน กลาง

ตารางที่ 23 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
ตามความคิดเห็นของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ผลเสียด้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยง- เบน มาตรฐาน	ระดับ ของ ผลเสีย
4. ผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ ต้องเสียเวลาศึกษากฎระเบียบ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดได้						3.44+ 0.63	ปาน กลาง
4.1 ผู้ได้รับเลือกเข้ามาใหม่ ต้องศึกษากฎระเบียบต่าง ๆ มากมาย ซึ่งอาจทำให้เกิด ความผิดพลาดในการทำงาน	14 (11.0)	45 (35.4)	27 (21.3)	37 (29.1)	4 (3.1)	2.78+ 1.08	ปาน กลาง
4.2 การศึกษากฎระเบียบ อำนาจหน้าที่เมื่อได้รับเลือกตั้ง เข้ามานั้นไม่ใช่เรื่องยากเพราะ ปัจจุบันการศึกษาของ ประชาชนดีขึ้น	26 (20.5)	73 (57.5)	22 (17.3)	6 (4.7)	-	3.94+ 0.75	น้อย
5. ประสิทธิภาพทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวไม่ต่อเนื่อง						3.14+ 1.16	ปาน กลาง
5.1 ทำให้ประสิทธิภาพ การทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่ำลงเพราะมีการ เปลี่ยนแปลงทุก ๆ 5 ปี	8 (6.3)	32 (25.2)	27 (21.3)	50 (39.4)	10 (7.9)	3.17+ 1.09	ปาน กลาง
5.2 ทำให้การพัฒนาใน ระยะยาวขาดความต่อเนื่อง	13 (10.3)	27 (21.4)	32 (25.4)	48 (38.1)	6 (4.8)	3.06+ 1.10	ปาน กลาง
6. ทำให้ประเทศชาติต้องเสีย ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก สิ้นเปลืองงบประมาณ	14 (11.0)	48 (37.8)	19 (15.0)	40 (31.5)	6 (4.7)	2.82+ 1.20	ปาน กลาง

จากตารางที่ 23 ซึ่งเป็นการศึกษาถึงผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ตามความคิดเห็นของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยแยกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ผลเสียด้านที่มุ่งสนองความต้องการของประชาชน เพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีนั้น จะเป็นผลเสียระดับปานกลางในด้านที่จะเป็นการมุ่งทำงานสนองความต้องการของประชาชน เพื่อเป็นการรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.36 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อแล้วจะพบว่า ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่าจะเกิดผลเสียมากในแง่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องมุ่งสนองความต้องการของประชาชนอย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ย 1.95 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 หากศึกษาในรายละเอียดจะเห็นได้ว่ามีผู้เห็นด้วยถึงร้อยละ 53.2 เห็นด้วยอย่างยิ่งอีก ร้อยละ 27.8 ขณะที่ไม่มีผู้ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 4.0 สำหรับผลเสียในแง่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มุ่งทำงานเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั้นมีค่าเฉลี่ย 2.65 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 เป็นผลเสียระดับปานกลาง

2. ผลเสียด้านอิทธิพลทางการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยก

ผลเสียด้านนี้ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นผลเสียระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 และหากพิจารณาแยกเป็นรายข้อแล้วพบว่าเป็นผลเสียระดับปานกลางทั้งหมด ซึ่งข้าราชการและกำนันผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผลเสียต่าง ๆ เช่น ในแง่ที่จะเป็นการเปิดโอกาสให้การเมืองระดับชาติและท้องถิ่นเข้ามาอิทธิพลในพื้นที่ นั้นมีผู้เห็นด้วยถึงร้อยละ 54.3 และเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 15.0 ในด้านที่จะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แปรสภาพเป็นนักการเมืองท้องถิ่นแทนที่จะเป็นตัวแทนของรัฐ และของประชาชนมีผู้เห็นด้วยร้อยละ 45.9 และเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 15.6 ส่วนที่จะทำให้เกิดความแตกแยกในตำบล หมู่บ้าน อันเนื่องมาจากมีการแข่งขันในการเลือกตั้งมีผู้เห็นด้วยร้อยละ 41.3 และเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 13.5 สำหรับผลเสียด้านที่จะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตกอยู่ภายใต้ อาณัติของนักการเมือง ไม่วางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้งนั้น มีผู้เห็นด้วยร้อยละ 36.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 15.2 ซึ่งเป็นประเด็นที่มีผู้เห็นด้วยน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับประเด็นอื่น ๆ ในด้านเดียวกัน

3. ผลเสียด้านทำให้คนมีความรู้ ความสามารถ เบื่อหน่าย เพราะจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุก ๆ 5 ปี

ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีนั้น จะเป็นผลเสียด้านนี้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.03 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.24 โดยมีผู้ที่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 34.9 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 7.1 ขณะที่มิผู้เห็นด้วย ร้อยละ 28.6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 10.3 และกลุ่มผู้ที่ไม่แน่ใจอีก ร้อยละ 19.0

4. ผลเสียด้านผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ ต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดได้

สำหรับผลเสียด้านนี้ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าเป็นผลเสียระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 เมื่อแยกพิจารณาจะเห็นว่าข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นด้วยกับการที่ผู้ได้รับเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่จะต้องศึกษากฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอยู่มากมาย อันอาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงานได้ ร้อยละ 35.4 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.0 ขณะที่ไม่เห็นด้วยร้อยละ 29.1 และไม่แน่ใจร้อยละ 21.3 แต่อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาเพิ่มเติมพบว่า ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นด้วยถึงร้อยละ 57.5 และเห็นด้วยอย่างยิ่งอีกร้อยละ 20.5 ว่าปัจจุบันประชาชนทั่วไปเริ่มมีการศึกษาที่ดีขึ้น ดังนั้น ผู้ที่ได้รับเลือกเข้ามาดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใหม่นั้น ก็สามารถศึกษากฎ ระเบียบ อำนาจ หน้าที่ต่าง ๆ ได้ไม่ยาก

5. ผลเสียด้านประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวไม่ต่อเนื่อง

ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ก่อให้เกิดผลเสียในแง่ที่ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวขาดความต่อเนื่องในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.16 และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่าในแง่ที่ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่ำลงอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทุก 5 ปีนั้นเป็นผลเสียปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.09 ส่วนในแง่ที่จะทำให้การพัฒนาตำบล หมู่บ้าน ในระยะยาวขาดความต่อเนื่องเมื่อเปลี่ยนผู้มาดำรงตำแหน่งใหม่นั้น มีค่าเฉลี่ย 3.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10 ซึ่งเป็นผลเสียระดับปานกลาง หากพิจารณารายละเอียดของความคิดเห็นจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อ 2 ประเด็นนี้ในทำนองเดียวกัน คือส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เป็นร้อยละ 39.4 และ 38.1 ตามลำดับ ที่เห็นด้วย เป็นร้อยละ 25.2 และ 21.4 ส่วนที่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็นร้อยละ 6.3 และ 10.3 ตามลำดับ

6. ผลเสียด้านทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก สิ้นเปลืองงบประมาณ

สำหรับผลเสียด้านสุดท้ายนี้ ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่าเป็นผลเสียระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.82 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.20 โดยมีกลุ่มผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในระดับที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีผู้ที่เห็นด้วย ร้อยละ 37.8 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.0 ไม่เห็นด้วย 31.5 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4.7

ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

การศึกษาว่าข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี แตกต่างกันหรือไม่นั้น จะใช้เทคนิคทางสถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance, ANOVA) การทดสอบได้ผลดังตารางที่ 24, ตารางที่ 25 และตารางที่ 26

ตารางที่ 24 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี จำแนกตามจังหวัด เพศ ตำแหน่ง ของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ผลเสียด้าน	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	t-value	2- tailed Sig.
ผลเสียของการกำหนดให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรง ตำแหน่งคราวละ 5 ปี	จังหวัด	0.36	0.719
	เพศ	-0.97	0.341
	ตำแหน่ง	-3.58	0.000*
1. มุ่งสนองความต้องการ ของประชาชนเพื่อรักษา ฐานเสียงมากกว่าเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม	จังหวัด	1.127	0.262
	เพศ	-0.661	0.510
	ตำแหน่ง	-4.027	0.000*
2. อิทธิพลของการเมือง ระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ทำให้ ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิด ความแตกแยก	จังหวัด	-0.938	0.350
	เพศ	-0.106	0.916
	ตำแหน่ง	-1.876	0.063

ตารางที่ 24 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามจังหวัด เพศ ตำแหน่ง ของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ผลเสียด้าน	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	t-value	2- tailed Sig.
3. ทำให้คนมีความรู้ ความสามารถเบือหน่าย เพราะจะต้องมีการเลือก ตั้งใหม่ทุก 5 ปี	จังหวัด	0.325	0.745
	เพศ	-0.244	0.808
	ตำแหน่ง	-2.511	0.013*
4. ผู้เข้ามาใหม่ต้องเสีย เวลาศึกษากฎ ระเบียบ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาด ได้	จังหวัด	2.143	0.034*
	เพศ	-1.455	0.148
	ตำแหน่ง	-2.668	0.009*
5. ประสิทธิภาพการ ทำงานต่ำลง การพัฒนา ระยะยาวไม่ต่อเนื่อง	จังหวัด	0.581	0.562
	เพศ	-1.511	0.133
	ตำแหน่ง	-3.955	0.000*
6. ทำให้ประเทศชาติต้อง เสียค่าใช้จ่ายในการ เลือกตั้งมาก สิ้นเปลือง งบประมาณ	จังหวัด	0.088	0.930
	เพศ	1.336	0.184
	ตำแหน่ง	-2.067	0.041*

จากตารางที่ 24 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามจังหวัด เพศ และ ตำแหน่ง ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านด้วยสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น พบว่า ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มาจากจังหวัดสงขลาและจังหวัดนราธิวาสมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับผลเสียด้านผู้เข้ามาใหม่จะต้องเสียเวลาศึกษากฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงานได้ โดยมีค่า t-value = 2.143 ค่า 2-tailed Sig. = 0.034 ส่วนผลเสียด้านอื่น ๆ และผลเสียรวมนั้นไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ตัวแปรตำแหน่ง พบว่า กลุ่มข้าราชการกับกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียแตกต่างกันแทบทุกด้าน ยกเว้นด้านที่ทำให้อิทธิพลของการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยกเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากผลเสียรวมนั้นมีค่า t-value = -3.58 ค่า 2-tailed Sig. = 0.000 ด้านมุ่งสนองความต้องการของประชาชนเพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวมด้วยค่า t-value = -4.027 2-tailed Sig. = 0.000 ส่วน

ผลเสียด้านทำให้คนมีความรู้ ความสามารถเบือหน่ายเพราะจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี ด้วยค่า $t\text{-value} = -2.511$ 2-tailed Sig. = 0.013 ผลเสียด้านผู้เข้ามาใหม่ต้องเสียเวลาศึกษากฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดในการทำงาน มีค่า $t\text{-value} = -2.668$ 2-tailed Sig. = 0.009 สำหรับผลเสียด้านที่ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่ำลง การพัฒนาตำบล หมู่บ้านระยะยาวไม่ต่อเนื่องนั้นมีค่า $t\text{-value} = -3.955$ 2-tailed Sig. = 0.000 และผลเสียในด้านที่ทำให้ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณด้วยค่า $t\text{-value} = -2.067$ 2-tailed Sig. = 0.041

ตารางที่ 25 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี จำแนกตามอำเภอ อายุ ของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ผลเสียด้าน	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่างโดย SNK
ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี	อำเภอ	3.640	0.008*	อ.ความเนียงแตกต่างกับ อ.นาทวีและ อ.ตากใบ อ.จะนะแตกต่างกับ อ. เมืองนราธิวาส
	อายุ	3.89	0.023*	กลุ่มอายุ 20-40 ปีแตกต่างกับกลุ่มอายุ 41-50 ปี
1. มุ่งสนองความต้องการของประชาชนหรือรักษาสถานเสียมมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	อำเภอ	1.662	0.163	
	อายุ	0.850	0.430	
2. อิทธิพลของการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยก	อำเภอ	4.700	0.002*	อ.ความเนียงแตกต่างกับ อ.นาทวี และ อ.ตากใบ
	อายุ	3.443	0.035*	กลุ่มอายุ 51-60 ปีแตกต่างกับกลุ่มอายุ 20-40 ปี และอายุ 41-50 ปี

ตารางที่ 25 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามอำเภอ อายุ ของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ผลเสียด้าน	ลักษณะทาง ประชากรศาสตร์	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
3. ทำให้คนมีความรู้ ความสามารถเบื่อน่าย เพราะจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี	อำเภอ	2.154	0.078	
	อายุ	2.524	0.085	
4. ผู้เข้ามาใหม่ต้องเสียเวลาศึกษากฎระเบียบ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดได้	อำเภอ	1.423	0.231	
	อายุ	4.472	0.014*	กลุ่มอายุ 20-40 ปีแตกต่างกับกลุ่มอายุ 41-50 ปี
5. ประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวไม่ต่อเนื่อง	อำเภอ	2.546	0.043	
	อายุ	4.535	0.013*	กลุ่มอายุ 20-40 ปีแตกต่างกับกลุ่มอายุ 41-50 ปี
6. ทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากสิ้นเปลืองงบประมาณ	อำเภอ	4.469	0.002*	อ.ควนเนียง และ อ.เมืองนราธิวาส แตกต่างกับ อ.จะนะ และ อ.ตากใบ
	อายุ	0.701	0.498	

จากตารางที่ 25 เป็นการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำแนกตามอำเภอและอายุของข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น พบว่าในแง่ของตัวแปรอำเภอนั้นมีอย่างน้อย 2 อำเภอที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียรวมแตกต่างกันโดยมีค่า $F = 3.640$ ค่า $F \text{ Prob} = 0.008$ และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างต่อโดยการจำแนกเป็นรายอำเภอ ด้วยการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) ใช้วิธีการทดสอบ Student-Newman-Keuls Test (SNK) พบว่า ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอควนเนียงมีความคิดเห็นแตกต่างกับอำเภอนาทวี, อำเภอจะนะ และอำเภอ

ตากใบ นอกจากนั้นข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจาก อ.จะนะ มีความคิดเห็นแตกต่างกับ อำเภอมืองนราธิวาส สำหรับผลเสียด้านที่ทำให้อิทธิพลของการเมืองระดับชาติจะเข้าสู่พื้นที่ ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยก มีค่า $F = 4.700$ ค่า $F \text{ Prob.} = 0.002$ นั่นคือ มีอย่างน้อย 2 อำเภอที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน และเมื่อทำการทดสอบต่อด้วยวิธีการเดิม พบว่า ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มาจากอำเภอควนเนียงมีความคิดเห็นแตกต่างจากอำเภอนาทวีและอำเภอตากใบ ส่วนผลเสียด้านที่ให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ พบว่า มีความแตกต่างเช่นเดียวกันโดยมีค่า $F = 4.469$ และ $F \text{ Prob.} = 0.002$ ซึ่งเมื่อทำการทดสอบต่อด้วยวิธีการทดสอบเดิมจะเห็นได้ว่า ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากอำเภอควนเนียง และอำเภอมืองนราธิวาส มีความคิดเห็นแตกต่างกับอำเภอจะนะและอำเภอตากใบ ส่วนผลเสียด้านอื่น ๆ นั้นไม่พบว่าข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มาจากอำเภอต่าง ๆ จะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ตัวแปรอายุนั้น พบว่า มีความแตกต่างในการศึกษาผลเสียหลาย ๆ ด้านนับตั้งแต่ผลเสียรวม พบว่า มีข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างน้อย 2 กลุ่มอายุ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยมีค่า $F = 3.89$ $F \text{ Prob.} = 0.023$ ซึ่งเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างจำแนกเป็นรายกลุ่มอายุด้วยวิธีการทดสอบเดิมจะพบว่า ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ 20-40 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับที่มีอายุ 41-50 ปี ส่วนการศึกษาค่าผลเสียด้านที่ผู้เข้ามาใหม่จะต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบต่าง ๆ ทำให้อาจเกิดความผิดพลาดในการทำงานได้ และผลเสียด้านทำให้ประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวไม่ต่อเนื่องนั้น ก็จะพบความแตกต่างในลักษณะเดียวกับที่ผลเสียรวมแม้แต่การทดสอบความแตกต่างจำแนกตามกลุ่มอายุก็ตาม สำหรับผลเสียในด้านที่ทำให้อิทธิพลของการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยกนั้นมีค่า $F = 3.443$ $F \text{ Prob.} = 0.035$ กล่าวคือ มีข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอย่างน้อย 2 กลุ่มอายุที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน และเมื่อทำการทดสอบต่อด้วยวิธีการเดิม พบว่า ข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุ 51-60 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีอายุ 20-40 ปี และอายุ 41-50 ปี ส่วนด้านอื่น ๆ นั้นไม่มีความแตกต่างจากทั้งกลุ่มอายุ อย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 26 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามระดับการศึกษาของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ผลเสียด้าน	ระดับการศึกษา	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
ผลเสียของการ กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรง ตำแหน่งคราวละ 5 ปี	ข้าราชการ	4.809	0.012*	การศึกษาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่าแตกต่างกับ การศึกษาระดับปริญญาตรี ขึ้นไป
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.083	0.920	
1. มุ่งสนองความ ต้องการของประชา ชนหรือรักษาฐาน เสียงมากกว่าเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม	ข้าราชการ	3.586	0.034*	การศึกษาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่าแตกต่างกับ การศึกษาระดับปริญญาตรี ขึ้นไป
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	1.920	0.156	
2. อิทธิพลของการ เมืองระดับชาติเข้าสู่ พื้นที่ทำให้ไม่วางตัว เป็นกลาง เกิดความ แตกแยก	ข้าราชการ	1.524	0.226	
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.331	0.720	
3. ทำให้คนมี ความรู้ ความ สามารถเบือหน่าย เพราะจะต้องมีการ เลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี	ข้าราชการ	2.489	0.092	
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.062	0.940	
4. ผู้เข้ามาใหม่ต้อง เสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบ ซึ่งอาจเกิด ความผิดพลาดได้	ข้าราชการ	1.898	0.159	
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	2.719	0.075	

ตารางที่ 26 ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
จำแนกตามระดับการศึกษาของข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ต่อ)

ผลเสียด้าน	ระดับการศึกษา	F	F Prob.	การทดสอบความแตกต่าง โดย SNK
5. ประสิทธิภาพการ ทำงานต่ำลง การ พัฒนาระยะยาว ไม่ต่อเนื่อง	ข้าราชการ	5.245	0.008*	การศึกษาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่าแตกต่างกับ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.178	0.837	
6. ทำให้ประเทศชาติ ต้องเสียค่าใช้จ่ายใน การเลือกตั้งมาก สิ้นเปลือง งบประมาณ	ข้าราชการ	1.456	0.242	
	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	1.523	0.227	

ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า ระดับการศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น มีความแตกต่างกันอย่างมาก ดังนั้น การทดสอบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปีแตกต่างกันหรือไม่ ด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั้น จึงแยกกันทำการทดสอบระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสอง ซึ่งผลการทดสอบเป็นดังตารางที่ 26 พบว่าในกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น แม้จะมีการศึกษาต่างกันก็ไม่ได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียแตกต่างกันเลย ไม่ว่าจะเป็นผลเสียรวมหรือผลเสียด้านใดก็ตาม สำหรับกลุ่มข้าราชการ ซึ่งได้แก่ ปลัดอำเภอและพัฒนากานั้น พบว่า มีอย่างน้อย 2 ระดับการศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียแตกต่างกันในด้านผลเสียรวม ด้วยค่า $F = 4.809$ และ $F \text{ Prob.} = 0.012$ ผลเสียด้านที่จะต้องมุ่งสนองความต้องการของประชาชนอย่างเต็มที่ เพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยมีค่า $F = 3.586$ และค่า $F \text{ Prob.} = 0.034$ และผลเสียด้านที่ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่ำลง การพัฒนาระยะยาวไม่ต่อเนื่อง มีค่า $F = 5.245$ $F \text{ Prob.} = 0.008$ ทั้งสามผลเสียนี้เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างจำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) ใช้วิธีการทดสอบ Student-Newman-Keuls Test (SNK) พบว่า ข้าราชการที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่ามีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง " ระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น" นี้เป็นการศึกษาเฉพาะในประเด็นที่มีการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี แทนการดำรงตำแหน่งจนกระทั่งอายุครบ 60 ปีเช่นเดิม ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีผู้กล่าววิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมาก โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี ต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่น และศึกษาถึงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี นอกจากนี้ยังศึกษาเพื่อหาแนวคิดและข้อเสนอแนะที่เหมาะสมอีกทั้งสอดคล้องกับการพัฒนาระบบการปกครองท้องถิ่นของไทย โดยมีขอบเขตการศึกษาเฉพาะพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

รูปแบบวิธีการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มประชาชนกลุ่มหนึ่ง กลุ่มข้าราชการซึ่งได้แก่ปลัดอำเภอและพัฒนากรทุกคนที่ดำรงตำแหน่งอยู่ที่อำเภอที่เป็นตัวอย่าง และอีกกลุ่มคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านของตำบลที่เป็นตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนนั้นได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้คือ ระดับจังหวัดสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้มา 2 จังหวัดคือจังหวัดสงขลาและจังหวัดนราธิวาส ระดับอำเภอนั้นก็ใช้วิธีการเดียวกับระดับจังหวัดโดยที่จังหวัดสงขลามีขนาดใหญ่กว่าจึงสุ่มเลือก 3 อำเภอได้แก่ อำเภอนาทวี อำเภอจะนะ และอำเภอควนเนียง ส่วนจังหวัดนราธิวาสมีขนาดเล็กกว่าสุ่มเลือก 2 อำเภอได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาสและอำเภอบางขัน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบเดียวกันในระดับตำบลได้ตัวอย่างดังนี้

อำเภอนาทวี	2 ตำบล คือ ตำบลปลักหนู และตำบลคลองขวาง
อำเภอจะนะ	2 ตำบล คือ ตำบลน้ำขาว และตำบลแค
อำเภอควนเนียง	1 ตำบล คือ ตำบลควนไส
อำเภอบางขัน	2 ตำบล คือ ตำบลบางขุนทอง และตำบลเกาะสะท้อน
อำเภอเมืองนราธิวาส	2 ตำบล คือ ตำบลลำภู และตำบลโคกเคียน

ระดับหมู่บ้านก็จะเลือกตำบลละ 1 หมู่บ้านด้วยวิธีการเดิม จากนั้นเก็บตัวอย่างครัวเรือนละ 1 คน โดยต้องเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหมู่บ้านละ 50 ตัวอย่าง รวมกลุ่มประชาชนทั้งหมด 450 ตัวอย่าง แต่จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงมีข้อมูลที่เสียค่อนข้างมากเนื่องจากผู้ตอบตอบไม่ครบ จึงได้ข้อมูลทั้งหมด 390 คิดเป็นร้อยละ 86.67

นอกจากนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 คือข้อมูลส่วนตัว ซึ่งจะแตกต่างกันระหว่างประชากรสองกลุ่ม ส่วนตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นต่อการดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี โดยประชากรทั้งสองกลุ่มจะใช้แบบสอบถามส่วนนี้เหมือนกัน จำนวนแบบสอบถามที่นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ของกลุ่มประชาชนมี 390 ชุด สำหรับกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมี 127 ชุด สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ 2 ส่วนดังนี้

ส่วนแรกใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการบรรยายลักษณะข้อมูลทางประชากรศาสตร์ การไปใช้สถิติเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านของประชาชน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น ตลอดจนผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

ส่วนที่สองใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งได้แก่สถิติการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างประชากรสองกลุ่ม (T- Test) และการทดสอบความแปรปรวน (Analysis of Variance , ANOVA) ตลอดจนการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) โดยใช้วิธีการทดสอบ Student-Newman-Keuls Test (SNK) ในการทดสอบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันทั้งของกลุ่มประชาชนและกลุ่มข้าราชการกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้อง ผลดี และผลเสียแตกต่างกันหรือไม่

การวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows Version 7.5 ในการประมวลผลข้อมูล ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนซึ่งได้จาก 2 จังหวัด 5 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 390 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 73.8 อีกร้อยละ 26.2 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปีและ 31-40 ปีเป็นส่วนใหญ่ คือเป็นร้อยละ 36.1 และ 36.6 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 37.7 รองลงมาเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 67.2

กลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งสิ้น 127 คน แยกเป็นข้าราชการ 64 คน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 63 คน แยกรายละเอียดของลักษณะทั่วไปได้ดังนี้

ข้าราชการ ส่วนใหญ่คือร้อยละ 79.7 เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปีมากถึง ร้อยละ 41.3 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.7 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาร้อยละ 31.2 มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.9 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาภาคบังคับถึงร้อยละ 49.2 รองลงมา ร้อยละ 32.2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 36.5 เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ดำรงตำแหน่งไม่เกิน 5 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2535 นอกนั้นเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งมานานกว่า 5 ปี

2. การไปใช้สิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ประชาชนส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 58.9 และ 68.0 ตามลำดับ โดยให้เหตุผลหลักๆ ในการไปใช้สิทธิเลือกก็เพื่อที่จะได้เลือกคนที่เหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตน รองลงมาคือไปใช้สิทธิเลือกเพราะคิดว่าเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และคิดว่าเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย ส่วนผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นก็ด้วยเหตุผลหลักๆ คือ ขณะที่มีการเลือกตั้งนั้นตนยังไม่มีสิทธิเลือก เพราะอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ เหตุผลรองลงมาคือ ขณะนั้นไม่อยู่ในตำบล หมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเดียวกับที่ยังไม่มีสิทธิเลือก คือ ไปศึกษาอยู่ที่อื่น เหตุผลอื่น ๆ นั้นก็ได้แก่ ไม่มีเวลาว่าง หรือไม่สะดวกในการเดินทางไปลงคะแนน ฯลฯ

3. ความสอดคล้องของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี กับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น

กลุ่มประชาชนเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีนั้นมีความสอดคล้องในระดับสูงกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ย = 3.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 เมื่อแยกพิจารณาจะพบว่ามีความสอดคล้องระดับสูงในด้านการเรียนรู้ประชาธิปไตยโดยการเลือกตัวแทน ด้านเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมืองในตำบล หมู่บ้าน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนความสอดคล้องด้านการใช้อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับการศึกษาความแตกต่างของความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบอบ
 ประชาธิปไตยในท้องถิ่นตามลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่าประชาชนจากจังหวัดสงขลาและ
 จังหวัดนราธิวาสมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการเสริมสร้างบรรยากาศ
 ทางการเมือง และ การมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ประชาชนจาก
 อำเภอจะนะและอำเภอเมืองนราธิวาสมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความสอดคล้องโดยรวม
 และความสอดคล้อง 2 ด้านดังกล่าวข้างต้น ในแง่ของระดับการศึกษาพบว่าประชาชนที่มี
 การศึกษาระดับ ปวส. หรืออนุปริญญามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องโดยรวมแตกต่างกับ
 ผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้ผู้ที่มีการ
 การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ายังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการเรียนรู้
 ประชาธิปไตยโดยการเลือกตัวแทนแตกต่างกับผู้ที่จบการศึกษาระดับปวส. หรืออนุปริญญาและ
 การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ส่วนความแตกต่างของตัวแปรอื่นๆคือ เพศ อาชีพ
 การใช้สิทธิเลือกกำนัน และการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งอายุนั้นไม่พบว่ามีความสอดคล้อง
 แตกต่างกัน

กลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรง
 ตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีนั้นมีความสอดคล้องระดับสูงกับการพัฒนาระบบอบประชาธิปไตย
 ในท้องถิ่นโดยรวม และความสอดคล้องด้านการเรียนรู้ประชาธิปไตยโดยการเลือกตัวแทน
 ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมือง รวมทั้งด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบ
 ประชาธิปไตย ยกเว้นด้านการไม่สามารถใช้อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความสอดคล้อง
 ระดับปานกลาง

สำหรับการศึกษาความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มข้าราชการ
 และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่น พบว่า
 ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความ
 สอดคล้องโดยรวมและความสอดคล้องด้านการเรียนรู้ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้ง รวมทั้ง
 ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเมือง นอกจากนี้ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจาก
 อำเภอตากใบมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบ
 ประชาธิปไตยแตกต่างกับอำเภอควนเนียงและอำเภอเมืองนราธิวาส ส่วนข้าราชการและกำนัน
 ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านการไม่สามารถใช้
 อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกับผู้ที่มีอายุ 20-40 ปี และมีอายุ 41-50 ปี สำหรับผู้ที่มา
 จากจังหวัดต่างกัน ตำแหน่งต่างกันและระดับการศึกษาที่ต่างกันนั้นไม่พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยว

4. ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

กลุ่มประชาชน เห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีนั้นมีผลดีมากทั้งในแง่ของผลโดยรวมและผลดีด้านที่จะได้คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ด้านที่จะได้ไม่เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียน เปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งได้สะดวก รวมทั้งด้านที่จะเกิดความสมัครสมานสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนาตำบลและหมู่บ้านซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การศึกษาความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์กับความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของเรื่องดังกล่าว พบว่าประชาชนที่ไม่ไปใช้สิทธิและไม่ไปใช้สิทธิเลือกกำนันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีด้านที่จะได้คนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถ มีความกระตือรือร้นแตกต่างกัน นอกจากนี้ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีโดยรวมและผลดีด้านที่จะได้ไม่เกิดการผูกขาดในอำนาจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวกแตกต่างกับผู้ที่มีการศึกษาระดับปวส.หรืออนุปริญญา ส่วนประชาชนที่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่องจังหวัด เพศ อาชีพ การไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน อำเภอ และอายุนั้นไม่พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

กลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีนั้น มีผลดีมากทั้งในระดับภาพรวมและผลดีด้านต่างๆทุกด้านซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการศึกษาความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีนั้น พบว่าข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพศชายและเพศหญิงรวมทั้งกลุ่มข้าราชการและกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีด้านที่จะก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี ร่วมมือกันพัฒนาตำบลหมู่บ้านแตกต่างกัน สำหรับตัวแปรอื่นๆ คือ ข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากจังหวัด อำเภอ อายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันนั้นไม่พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลดีด้านต่างๆแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

5. ผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี

กลุ่มประชาชน เห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปีนั้น ก่อให้เกิดผลเสียในระดับปานกลางทั้งผลเสียโดยรวมและผลเสียด้านต่าง ๆ อันได้แก่ผลเสียด้านมุ่งทำงานสนองความต้องการของประชาชน เพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวมด้านที่ทำให้อิทธิพลทางการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความ

แตกแยก ด้านที่ทำให้คนมีความรู้ ความสามารถเบือหน่ายในการเข้ามาทำงานเพราะจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี ด้านผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงานได้ ด้านประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาต่ำลง หมู่บ้านระยะยาวขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งด้านที่ทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ

การศึกษาถึงความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์กับความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี พบว่าประชาชนจากจังหวัดสงขลาและนราธิวาสมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียโดยรวมและผลเสียด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ส่วนผู้ที่ไปใช้สิทธิและไม่ไปใช้สิทธิเลือกกำนัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียโดยรวมและผลเสียด้านต่าง ๆ แตกต่างกันยกเว้นผลเสียด้านที่จะต้องมุ่งทำงานสนองความต้องการของประชาชน เพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ตัวแปรอื่นที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียต่างกันคืออำเภอและระดับการศึกษา ซึ่งพบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียแตกต่างกันทั้งผลเสียโดยรวมและผลเสียด้านต่าง ๆ ยกเว้นด้านที่ผู้เข้ามาใหม่ต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง อันอาจนำมาซึ่งความผิดพลาดในการทำงานได้ และผลเสียด้านที่อิทธิพลทางการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยก ส่วนประชาชนที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียเฉพาะด้านที่ทำให้คนมีความรู้ความสามารถเบือหน่าย เพราะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ทุก 5 ปี แตกต่างกับผู้ที่มียอายุ 31-40 ปี สำหรับด้านอื่น ๆ ไม่พบว่ามีผลแตกต่างกัน ตัวแปรที่พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ เพศ อาชีพ และการไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

กลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ก่อให้เกิดผลเสียในระดับปานกลางทั้งผลเสียโดยรวมและผลเสียด้านต่าง ๆ ทุกด้าน และการศึกษาถึงความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสีย พบว่าข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากจังหวัดสงขลาและนราธิวาสมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียแตกต่างกันเฉพาะด้านที่ผู้เข้ามาใหม่ต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบต่าง ๆ อันอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงานได้ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับกลุ่มข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียแตกต่างกันทั้งผลเสียโดยรวมและผลเสียด้านต่าง ๆ ยกเว้นผลเสียด้านอิทธิพลของการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยก

นอกจากนั้นยังพบตัวแปรอื่นที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียแตกต่างกันคือ อำเภอ ซึ่งพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับผลเสียโดยรวมและผลเสียด้านอิทธิพลทางการเมือง ระดับชาติจะเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยก และผลเสียด้านที่ทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ และตัวแปรอายุที่พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับผลเสียโดยรวมและผลเสียด้านอิทธิพลของการเมืองระดับชาติเข้าสู่พื้นที่ ทำให้ไม่วางตัวเป็นกลาง เกิดความแตกแยก ด้านผู้เข้ามาใหม่ต้องเสียเวลาศึกษากฎ ระเบียบต่างๆ อันอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงานได้ และด้านที่ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า ข้าราชการที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียโดยรวมและผลเสียด้านมุ่งทำงานสนองความต้องการของประชาชน เพื่อรักษาฐานเสียงมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และผลเสียด้านประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง การพัฒนาระยะยาวขาดความต่อเนื่อง แตกต่างกับผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวแปรที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ เพศ และระดับการศึกษาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมได้ตามประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่าโดยส่วนใหญ่เป็นประชาชนเพศชายเพราะการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บครอบครัวละ 1 คน ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ลักษณะปกติของสังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมชนบทมักจะให้ผู้ชายเป็นตัวแทนของครอบครัวในการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ตลอดจนการเข้าสังคม ดังนั้นจึงเป็นไปตามลักษณะของสังคมที่กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายถึงร้อยละ 73.8 และเป็นผู้ที่มีอายุไม่มากคืออายุระหว่าง 20-40 ปี เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักจะไม่ยอมแสดงความคิดเห็นเกรงว่าจะไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจในสิ่งที่มีคนมาสอบถาม จะให้คนรุ่นหนุ่มรุ่นสาวที่มีการศึกษาระดับหนึ่งเป็นผู้ตอบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็น หรือเข้าร่วมประชุมต่างๆ แทนตน และเนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มประชาชนนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตำบล หมู่บ้าน ดังนั้นการศึกษาของประชาชนจึงไม่สูง ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าและที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายก็มีบ้าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นเป็นข้าราชการชาย เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแทบจะไม่มีเพศหญิงเลย ซึ่งเป็นลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่เป็นปกติเพราะตำแหน่งปลัดอำเภอ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศก็มีผู้หญิงจำนวนไม่มาก เนื่องจากทั้งสองกลุ่มนี้ทางราชการพึงเปิดโอกาสให้ผู้หญิงสามารถดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้ไม่นานมานี้เอง ด้านระดับการศึกษาพบว่าข้าราชการส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้นส่วนใหญ่จบการศึกษาก่อนมัธยมศึกษา ตามคุณสมบัติ ขั้นต้นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่กฎหมายกำหนดไว้ รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของประชากรสองกลุ่มนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 41-50 ปี คืออยู่ในวัยกลางคน สำหรับกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านรองลงมาจะเป็นผู้มีอาวุโส คืออายุระหว่าง 51-60 ปี ทั้งนี้เพราะผู้ใหญ่บ้านและกำนันบางส่วนเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งก่อนที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2535 มีผลบังคับใช้ จึงสามารถดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมานานกว่า 5 ปีได้ นอกจากนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชนให้เข้ามาทำงานเป็นตัวแทนของตน จะต้องเป็นผู้ที่มีอาวุโสทางวัยวุฒิระดับหนึ่ง นอกเหนือจากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีบารมีในการปกครองดูแลทุกข์สุขของประชาชน

2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเบื้องต้นโดยส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้วยเหตุผลหลักๆคือ เพื่อที่จะได้เลือกคนที่เหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตน และคิดว่าตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน นอกจากนั้นยังคิดว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย และเมื่อพิจารณาจากเหตุผลที่ไม่ไปใช้สิทธิแล้วจะพบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ยังไม่มีสิทธิในขณะที่มีการเลือกตั้งหรือไม่อยู่ในตำบล หมู่บ้านในขณะนั้นซึ่งอาจจะไปศึกษาอยู่ในเมืองหรือที่จังหวัดอื่น จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสนใจต่อการเมือง ต่อสิทธิ หน้าที่ และการส่งเสริมประชาธิปไตย การเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนในระดับล่างสุดแบบเป็นวาระเช่นนี้จึงน่าจะเป็นวิถีทางหนึ่งของการพัฒนาและส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยตลอดจนพัฒนาเรื่อง การกระจายอำนาจตามลักษณะการปกครองท้องถิ่น

3. ความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม คือกลุ่มประชาชนและกลุ่มข้าราชการกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นว่าการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งได้คราวละ 5 ปีตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2535 นั้นมีความสอดคล้องต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในระดับสูงแทบทุกด้านยกเว้นด้านการไม่สามารถใช้อิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็น

ไปตามกระแสการพัฒนาทางการเมืองที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นให้มากที่สุด
 ดังจะเห็นได้จากกระแสการเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งต่าง ๆ อยู่เป็น
 ระยะ ๆ แม้แต่ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อลดการผูกขาดในอำนาจไม่ให้อยู่ในมือของ
 ข้าราชการแต่ให้อำนาจตกอยู่ในมือของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงวาระ
 การดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ให้ผูกขาดในอำนาจจนกระทั่งอายุครบ 60 ปี มาเป็น
 ดำรงตำแหน่งตามวาระได้คราวละ 5 ปี แต่ก็มีโอกาสกลับเข้ามารับตำแหน่งได้อีกถ้าเป็นผู้มี
 ความรู้ ความสามารถได้รับการยอมรับจากประชาชนอย่างแท้จริง ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ก็เริ่มมี
 องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
 อันเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ ที่พยายามเน้นการกระจายอำนาจต่าง ๆ ลงสู่ท้อง
 ถิ่น มากขึ้นและลดอำนาจของราชการบริหารส่วนภูมิภาคคืออำเภอลงไป เน้นให้ประชาชน
 เลือกตัวแทนของตนเข้ามาทำหน้าที่ในการพัฒนาตำบลหมู่บ้าน ถึงแม้ว่าบทเฉพาะกาลของพระ
 ราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 จะยังคงอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่
 บ้านในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ก็ตาม แต่หลังจากพ้นกำหนดเวลาตามบท
 เฉพาะกาลแล้วก็จะเป็นการแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับองค์การบริหารส่วน
 ตำบล อย่างไรก็ตามนับได้ว่าเป็นก้าวใหม่ของการพัฒนาทางการเมืองไทยอีกขั้นหนึ่งที่ทำให้
 ประชาชนได้มีโอกาสใช้สิทธิเลือกตัวแทนของตนในระดับล่างสุดเป็นระยะ ๆ เพื่อมาเป็นตัวแทน
 ของประชาชนทางด้านปกครองและเป็นตัวแทนของทางราชการ

4. ผลดีของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี
 พบว่ากลุ่มประชาชนและกลุ่มข้าราชการกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่างเห็นว่าเป็นผลดีมากทุกด้าน
 แสดงว่าประชาชนรวมทั้งข้าราชการในตำแหน่งที่ทำงานใกล้ชิดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านคือปลัด
 อำเภอและพัฒนากร และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเองตระหนักถึงผลดีที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงเรื่อง
 นี้ว่าจะทำให้ได้คนรุ่นใหม่ที่มีอายุไม่มาก มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรู้ ความ
 สามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาช่วยกันทำงาน เพราะถ้าเป็นไปในลักษณะเดิมที่ดำรง
 ตำแหน่งจนอายุครบ 60 ปี นั้นบางคนดำรงตำแหน่งนาน ๆ อาจจะเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้น
 ขาดสำนึกและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน เนื่องจาก
 มีการผูกขาดในการดำรงตำแหน่ง การเปลี่ยนแปลงหรือการพ้นจากตำแหน่งนั้นแม้ว่ากฎหมายจะ
 เปิดโอกาสไว้ก็ตามเช่น นอกเหนือจากการตาย หรือการลาออกเองแล้วกฎหมายยังระบุให้ผู้ว่า
 ราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่งเพราะพิจารณาเห็นว่าบกพร่องในความประพฤติหรือมี
 ความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง รวมทั้งยังให้ราษฎรมีสิทธิเลือกในหมู่บ้านนั้นมีจำนวน
 ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งร้องให้ออกจากตำแหน่งได้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้วโอกาสที่จะขจัดคนไม่ดี
 ที่ใช้อำนาจในทางที่ผิด ในทางสร้างอิทธิพล ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น หรือเฉื่อยชาใน

การทำงานนั้นเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เพราะประชาชนมักไม่ค่อยใช้สิทธิดังกล่าว อีกทั้งไม่ได้รับบริการกระตุ้นหรือหนุนหลังจากฝ่ายปกครองให้ทำเช่นนั้น ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นการช่วยเหลือกันเองมากกว่า บางครั้งอาจเป็นเพราะประชาชนเกรงว่าจะเป็นอันตรายแก่ตนเองและครอบครัว รวมทั้งเป็นการยากที่ประชาชนจะรวบรวมเสียงให้ได้ถึงร้อยละ 50 ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งหมด ดังนั้นการศึกษาจึงพบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกว่าจะเกิดการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้สะดวกไม่เกิดการผูกขาดในอำนาจโดยอาศัยตำแหน่ง หน้าที่ เป็นเวลาที่ยาวนานมากเกินไป เพราะตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เดิมให้ดำรงตำแหน่งได้นานจนอายุครบ 60 ปี ซึ่งระยะเวลาดำรงตำแหน่งนานที่สุดที่เป็นไปได้คือ 35 ปี หากกำหนด ผู้ใหญ่บ้านเข้ามารับตำแหน่งตั้งแต่อายุครบ 25 ปีตามที่กฎหมายระบุคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครเอาไว้ ผลดีที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เมื่อเปลี่ยนมาดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปีนั้น ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเลือกคนใหม่ที่มีแนวความคิดตรงกันเข้ามาทำงาน ประชาชนก็จะให้การสนับสนุนและพอใจที่จะให้ความร่วมมือต่างๆ ด้วยดี แต่ถ้าเป็นไปตามกฎหมายเดิมนั้นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งอยู่นั้นอาจได้รับเลือกมานานแล้ว ซึ่งอาจจะมีแนวความคิด แนวทางการทำงานไม่ตรงกับคนรุ่นใหม่ๆ ในตำบล หมู่บ้าน ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการทำงาน อันจะนำมาซึ่งความล้มเหลวในการปกครองได้

5. ผลเสียของการกำหนดให้กำหนด ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี พบว่าทั้งสองกลุ่มคือ กลุ่มประชาชนและกลุ่มข้าราชการกับกำหนด ผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าเป็นผลเสียในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการดำเนินการใดๆ ก็ตามย่อมมีทั้ง 2 ด้านเกิดขึ้นคือ มีทั้งด้านดีและด้านไม่ดีขึ้นอยู่กับว่าด้านใดจะมีน้ำหนักมากกว่ากัน ผลเสียที่เกิดขึ้นก็สอดคล้องกับกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ของผู้เกี่ยวข้องก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ไม่ว่าจะเป็นในแง่ที่กำหนด ผู้ใหญ่บ้านต้องสนองตอบความต้องการและผลประโยชน์ของประชาชนผู้สนับสนุนตนอย่างเต็มที่ เพื่อรักษาฐานเสียง รักษาตำแหน่งของตนในการเลือกตั้งคราวต่อไปเอาไว้ ซึ่งจะทำให้เกิดผลเสียแก่เอกภาพในการปกครองได้ หรือว่าจะเป็นด้านที่แปรสภาพกลายเป็นนักการเมืองท้องถิ่น มีอิทธิพลของการเมือง พรรคการเมืองต่างๆ เข้าสู่พื้นที่มาก ดังนั้นกำหนด ผู้ใหญ่บ้านอาจจะไม่วางตัวเป็นกลางเนื่องจากต้องรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองที่ตนสังกัด การปฏิบัติงานก็เป็นไปโดยวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองแนวทาง นโยบาย และความต้องการของพรรคการเมืองเป็นหลัก ทำให้เสียความยุติธรรมในการปฏิบัติงานได้ ในด้านที่จะทำให้คนดี มีความรู้ ความสามารถไม่เสียสละเข้ามาทำงานเพื่อส่วนรวมเพราะไม่อยากจะมาต่อสู้แข่งขันแย่งชิงตำแหน่งต่างๆ 5 ปี เนื่องจากการต่อสู้แข่งขัน ชิงตำแหน่งในการเลือกตั้งนั้นทำให้เกิดระบบหัวคะแนนขึ้นในตำบล หมู่บ้านและนำมาซึ่งความแตกแยกเป็นฝักเป็นฝ่ายในหมู่ราษฎรได้ หรือจะเป็นผลเสียด้านที่ผู้เข้ามาดำรง

ตำแหน่งใหม่นั้นจะต้องเสียเวลาศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ซึ่งหากไม่ทำการศึกษาให้ดีแล้วอาจเกิดความผิดพลาดในการทำงานได้ เนื่องจากอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับมอบหมายนั้นมีมาก และเป็นไปตามกฎหมายหลายฉบับ ทั้งอำนาจหน้าที่โดยตรงและอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ อย่างไรก็ตามมีผู้ที่แสดงความคิดเห็นแย้งว่าการศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่างๆ ในปัจจุบันไม่ใช่เรื่องยุ่งยากมากมายเนื่องจากคนรุ่นใหม่มีการศึกษาดีขึ้น อีกทั้งการเลือกตั้งทุก 5 ปีก็มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่จะได้คนรุ่นใหม่ที่ไม่สูงอายุจนเกินไปเข้ามาทำงานมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ก็เป็นผลเสียด้านที่ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานต่ำลงอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ และการพัฒนาตำบล หมู่บ้านระยะยาวอาจจะขาดความต่อเนื่องกัน เพราะผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่อาจจะไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาดังกล่าวจึงไม่ให้การสนับสนุน หรือไม่สนใจที่จะเร่งรัดผลักดันให้งานที่ดำเนินการอยู่สำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้จะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศชาติอย่างมาก อีกประการหนึ่งคือผลเสียในแง่ที่ทำให้ประเทศต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก เพราะจำนวน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศมีมาก ซึ่งการเลือกตั้งทุกระดับต้องมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นดังนั้นจึงเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของประเทศชาติ

จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของประชาชนและกลุ่มข้าราชการกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับผลดีและผลเสียของการกำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ 5 ปี ล้วนสอดคล้องกับกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้งงานศึกษาวิจัยในช่วงก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ไม่ว่าจะเป็นงานศึกษาวิจัยของอาษา เมฆสวรรค์ (2521) ฉัตรชัย พรหมเลิศ (2536) และประพัฒน์พงษ์ ป่าเพ็ญสิทธิ์ (2536)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง " ระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น " ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแยกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. กระทรวงมหาดไทยควรมุ่งศึกษาและกำหนดฐานะของตำบล หมู่บ้านให้ชัดเจนว่าจะยังคงเป็นลักษณะการปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนภูมิภาค หรือจะแยกออกจากการบริหารราชการส่วนภูมิภาคมาเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เพราะปัจจุบันนี้ตัวแทนระดับตำบล หมู่บ้านทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งของประชาชน นอกจากนี้ยังมีการกระจายอำนาจหน้าที่จากอำเภอมาให้แก่องค์กรส่วนท้องถิ่นระดับตำบลเกือบทั้งหมดแล้ว

2. กระทรวงมหาดไทยควรที่จะกำหนดสถานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ชัดเจน เพราะปัจจุบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหลายฐานะ ฐานะแรกคือเป็นตัวแทนของทางราชการในการนำนโยบายของทางราชการไปปฏิบัติ เป็นผู้ประสานงานช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ที่เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน เป็นผู้นำของการพัฒนาตำบลหมู่บ้าน ฐานะที่สองคือเป็นตัวแทนของประชาชนนำความต้องการและปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่แจ้งให้ทางราชการทราบ และหาวิธีการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ลุ่ส่งไป รวมทั้งเป็นผู้นำของท้องถิ่นในงานสังคม งานประเพณี งานบุญต่างๆ ฐานะที่สามซึ่งเกิดขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขวาระการดำรงตำแหน่งเป็นคราวละ 5 ปี ก็คือ ฐานะของการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น (พุทธิ พลอยงาม , ย่างแล้ว) ซึ่งจะก่อให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงานแก่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้

3. ควรมีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจนระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ ควรจะได้มีการศึกษาหาทางออกก่อนที่จะครบเวลาตามบทเฉพาะกาล ที่ให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยตำแหน่งและให้กำนันเป็นประธานคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งกำลังเป็นปัญหาที่กำนันผู้ใหญ่บ้านกำลังเรียกร้องให้มีการแก้ไขกันอยู่ทุกวันนี้ สำหรับปัญหาลักษณะนี้จะเป็นบทเรียนแก่หน่วยราชการต่างๆ ในการพิจารณาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงควรทำให้เป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างการบริหารราชการที่ส่งผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ หรือตำแหน่งอื่นๆ มาก มิใช่ปล่อยให้เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเฉพาะส่วนแล้วคอยแก้ปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับหน่วยหรือส่วนอื่นๆ ในภายหลัง

4. การมุ่งเน้นการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นตามหลักการปกครองท้องถิ่นโดยให้ประชาชนมีโอกาสเลือกตัวแทนของตนทุกระดับนั้นเป็นสิ่งที่ดี แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีหน้าที่ดูแลการเลือกตั้งทุกระดับควรเอาใจใส่ ดูแลให้การเลือกตั้งต่างๆ นั้นเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ไม่มีการใช้อำนาจอิทธิพลของตำแหน่งใดๆ ไปเพื่อประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นอกจากนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการให้การศึกษาทุกระดับก็ควรปลูกฝังถึงความเป็น

ประชาธิปไตยที่ถูกต้องแท้จริงแก่เยาวชน เพื่อให้คนรุ่นใหม่ที่เจริญเติบโตขึ้นมาทดแทนคนรุ่นเก่าได้ใช้สิทธิตามหน้าที่ของตนอย่างบริสุทธิ์ ไม่ยอมให้มีอิทธิพลใดๆ มาบีบบังคับได้ ซึ่งจะทำให้การเลือกตั้งนั้นจะได้คนที่ดี มีความรู้ ความสามารถ เข้ามาทำงานเป็นตัวแทนของคนอันจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าแก่ท้องถิ่น มิใช่ให้ผู้มีอำนาจ มีอิทธิพล มีเงินเป็นผู้ที่เป็นตัวแทนของท้องถิ่นและใช้อำนาจอิทธิพลในทางที่แสวงหาประโยชน์แก่ตนเอง

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

สำหรับการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่น่าจะศึกษาต่อไปนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ

1. ควรจะมีการศึกษาวิจัยให้ทราบถึงผลดีผลเสียของการคงให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อหาคำตอบให้แน่ชัดว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านสมควรจะยังคงสถานภาพตามบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 หรือให้หมดอำนาจไป โดยศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง มิใช่ปล่อยให้มีการประท้วง เคลื่อนไหวเรียกร้องจากผู้เสียอำนาจและการเคลื่อนไหว ประท้วงจากผู้เสียอำนาจจะกลายเป็นปัจจัยทางการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจ ซึ่งอาจจะได้ผลการตัดสินใจที่ไม่ถูกต้องตามที่ควรจะเป็น แต่เป็นผลการตัดสินใจที่มุ่งขจัดปัญหาความวุ่นวายที่เกิดขึ้นชั่วคราวเท่านั้น อันอาจจะก่อให้เกิดผลเสียในระยะยาวต่อไปได้

2. ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยหารูปแบบ ฐานะของตำบล หมู่บ้านในอนาคตควรจะ เป็นราชการส่วนใด จึงจะก่อให้เกิดผลดีแก่การพัฒนาตำบล หมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้า และไม่เกิดความซ้ำซ้อน สับสนในการทำงานของทุกฝ่าย ซึ่งจะทำให้ต้องคอยแก้ไขปัญหาเป็นส่วนๆ จนอาจทำให้เกิดผลเสียกับส่วนอื่น ๆ ได้

บรรณานุกรม

- การปกครอง, กรม. 2538 ก. กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- _____ . 2538 ข. คู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- _____ . 2539. คู่มือพนักงานส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- _____ . 2531. สมุดคู่มือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- _____ . กองปกครองท้องถิ่น. 2534. ที่มท 0409/24315. บันทึกข้อความ **ด่วนที่สุด**. เรื่องระยะเวลาดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. 13 มีนาคม 2534.
- _____ . วิทยาลัยการปกครอง. 2534. ที่มท 0417.3/1325. บันทึกข้อความ. เรื่องการทดแทนเรื่องการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านวาระ 4 ปี ผลกระทบและข้อเสนอแนะ. 17 พฤษภาคม 2534.
- ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พุทธศักราช 2535
- ฉัตรชัย พรหมเลิศ. 2534. "เจตคติของข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อการกำหนดวิธีเลือกตั้งแบบเป็นวาระและผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม". เอกสารวิจัยตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- เชาวน์วัศ สุตลาภา. 2505. "กำนันกับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค". วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ตำราฐานภาพ , สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา . 2470. ลักษณะการปกครอง
ประเทศแต่สยามโบราณ. พระนคร : ไสภณพิพัฒน์กร.

นักปกครอง (นามแฝง). 2528. " ความมั่นคงของชาติกับวิธีการบริหารประชาธิปไตยในตำบล
หมู่บ้าน ", เทศกาล . 80 (สิงหาคม 2528) 17-19.

ประพัฒน์พงษ์ ป่าเพ็ญสิทธิ์. 2536. " การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : จุดแตกหักของการ
บริหารราชการแผ่นดิน ". เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. 2526. การปกครองท้องถิ่น . พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
พีระพินา.

ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2526. การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ
: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

ปรีชา คุวินทร์พันธุ์. 2514. เศรษฐกิจชนบทของอำเภออุทัย : รายงานการวิจัยเบื้องต้น
การวิจัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัทธา สายหู. 2514. รายงานการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาคใต้.
กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาชุมชน และ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัทธา สายหู และ กองวิจัยประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน. 2509. รายงานการวิจัย
เรื่องการศึกษาสภาพหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างใกล้ชิดระยะ
ยาว ตอนที่ 4 ภาคทั่วไป การปฏิบัติงานของพัฒนากรในอำเภออุทุมพร
พิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457.

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2535.

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537.

พระพิศาลสงคราม. 2493. "สำเนาตราพระราชสีห์น้อยของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยถึงข้าหลวงเทศาภิบาลเรื่องการจัดการปกครองท้องที่ ลงวันที่ 21 กันยายน ร.ศ. 115" ตำราการปกครองเล่ม 1. พระนคร : พระจันทร์.

พฤทธิ พลอยงาม. 2536. "การวิเคราะห์ปัญหาเชิงกฎหมายเกี่ยวกับฐานะของกำนันผู้ใหญ่บ้านและการเลือกตั้ง". วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพโรจน์ พรหมสาส์น. 2538. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตำบล หมู่บ้าน". เทศาภิบาล. 80 (มีนาคม 2538), 55-66.

มหาดไทย, กระทรวง. 2495. "เรื่องมหาดไทย", อนุสรณ์เนื่องในงานฉลองวันที่ระลึกสถาปนากระทรวงมหาดไทยครบรอบ 60 ปี. พระนคร : พระจันทร์.

ยุติศักดิ์ เอกอักษร. 2523. "ผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่น : การศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจทางสื่อของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2521-2522". วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งกำนัน พุทธศักราช 2524.

วิรัช นิภาวรรณ. 2535. "ความคิดเห็นของกรรมการสภาตำบลและประชาชนต่อการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น", นิตยสารการทำเรือ. 39 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2535), 19-22.

สงคราม กอสุทธิรัฐกุล. 2515. "การพัฒนาท้องที่ในหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน". วิทยานิพนธ์ทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สนิท วิไลจิตต์. 2507. "กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้าน". เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

- สมพร ธนสถิตย์. 2520. " บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับความมั่นคงภายในชาติ ".
เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- สุชาติ แสนดี. 2533. " จุดที่ควรเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน ", เทศกาล. 85
(เมษายน 2533), 82-88.
- สุเทพ สุนทรเกสัช และ กองวิจัยประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน. 2510. รายงานการ
วิจัยเรื่องการศึกษาหมู่บ้านอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับลักษณะผู้นำท้องถิ่น
อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- อภิชัย พันธเสน. 2539. พัฒนารอบทไทย : สมุทัยและมรรค. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- อาษา เมฆสวรรค์. 2521. การปกครองระดับตำบล หมู่บ้านกับความมั่นคงแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- Clark, John J. 1957. Outline of Government of The United Kingdom. London :
Sir Issac Pitman and Son, Ltd.
- Holloway, William V. 1951. State and Local Government in The United States.
New York : Mc Graw-Hill.
- Montagu, Harris.G. 1984. Comparative Local Government. Great Britain : William
Brendon and Son Ltd.
- Robson, William A. 1953. " Local Government " in Encyclopaedia of Social Science,
Vol.X New York : The Macmillan Company.
- Wit, Daniel. 1967. A Comparative Survey of Local Government and Administration.
Bangkok : Kurusapha Press.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ระบบการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
(ฉบับข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามทั้งหมดมี 2 ตอน
ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามวาระ 5 ปี
2. การตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านได้โปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความคิดเห็นของท่าน ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ซึ่งจะส่งผลให้การวิจัยมีประโยชน์อย่างยิ่ง
3. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ จะนำผลออกมาใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ผู้วิจัย

annที่ 2 ความคิดเห็นต่อการดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ความคิดเห็นต่อการดำรงตำแหน่ง ตามวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ทำให้ได้คนรุ่นใหม่ที่ยังมีอายุไม่มากเข้ามาพัฒนาตำบล หมู่บ้าน					
เปิดโอกาสให้คนมีความรู้ความสามารถเข้ามาช่วยพัฒนาท้องถิ่น มากขึ้น					
ทำให้เกิดการหมุนเวียนให้ผู้อื่นเข้ามามีบทบาทในการสร้าง เจริญให้กับพื้นที่					
ทำให้ได้คนที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานให้กับตำบล หมู่บ้าน					
ทำให้ได้คนที่ประชาชนพอใจและสนับสนุนเข้ามาดำรงตำแหน่งจะ ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการทำงานเป็นอย่างดี					
เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกคนที่มีความคิดเห็นตรงกัน ทำให้ เกิดความสามัคคี ประองคองในตำบล หมู่บ้าน					
ทำให้ประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ง่ายกว่าเดิม					
จะได้สะดวกในการเปลี่ยนแปลงเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งอยู่เดิมทำตัว เป็นผู้มีอิทธิพล หรือเฉื่อยชาในการทำงาน					
จะได้ไม่เกิดการสร้างอิทธิพลขึ้นในตำบล หมู่บ้าน					
เป็นพื้นฐานให้ประชาชนได้เรียนรู้ระบบประชาธิปไตยโดยใช้สิทธิ เลือกตัวแทนของตำบล หมู่บ้านเป็นระยะๆ					
ประชาชนจะได้ตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนที่จะเลือกตัวแทน เข้ามาทำหน้าที่ปกครองและพัฒนาตำบล หมู่บ้าน					
เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกผู้ปกครองตนเอง					
ทำให้บรรยากาศการเมืองเข้าสู่ท้องถิ่นทุกแห่งตามระบบเสรี ประชาธิปไตย					
เป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง					
เป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม					
เป็นการฝึกให้ประชาชนรู้สึกตนว่ามีความเกี่ยวข้องพามีส่วนได้ ส่วนเสียในการปกครองบ้านเมือง					
ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงการต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง					
ทำให้ประชาชนได้รู้สึกว่าตนเองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางการเมือง					
ทำให้ประชาชนได้รู้ถึงแนวทางการรักษาผลประโยชน์ของตน					

ความคิดเห็นต่อการดำรงตำแหน่ง ตามวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุก 5 ปีเป็นการเข้าสู่วิถีทาง การเมืองของประชาชน					
ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ต้องอยู่นานจนใช้อิทธิพลครอบงำอบต.					
ถึงจะอยู่เป็นวาระ 5 ปีก็ยังมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของ อบต.					
ปัจจุบันการศึกษาของประชาชนเริ่มดีขึ้น การศึกษากฎ ระเบียบ อำนาจ หน้าที่เมื่อได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่ง จึงไม่ใช่เรื่องยาก					
ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องสนองความต้องการของประชาชน อย่างเต็มที่					
เป็นการเปิดโอกาสให้การเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เข้ามามีอิทธิพลในระดับพื้นที่					
กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะตกอยู่ภายใต้อาณัติของนักการเมือง ทำให้ ไม่วางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้ง					
ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านกลายเป็นนักการเมืองท้องถิ่น					
การแข่งขันในการเลือกตั้งทำให้เกิดความแตกแยกสามัคคี ในตำบล หมู่บ้าน					
ทำให้คนดี มีความรู้ความสามารถ เบื่อหน่ายเพราะจะต้องมี การเลือกใหม่ทุก 5 ปี					
การเปลี่ยนใหม่ทุก 5 ปีทำให้ผู้เข้ามาใหม่ต้องศึกษากฎ ระเบียบ ต่างๆมากมาย ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน					
ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่ำลง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทุก 5 ปี					
ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านในระยะยาวขาดความต่อเนื่องเพราะ มีการเปลี่ยนแปลงทุก 5 ปี					
ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมุ่งทำงานเพื่อรักษาฐานคะแนนเสียง มากกว่าการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
ทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ					
เนื่องจากปัจจุบันมีอบต. ดังนั้นถึงแม้ว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะดำรง ตำแหน่งเป็นวาระหรือไม่ก็ไม่มีผลอะไรต่อการพัฒนา					

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ระบบการเลือกตั้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้านกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
(ฉบับประชาชน)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามทั้งหมดมี 2 ตอน
ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามวาระ 5 ปี
2. การตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านได้โปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความคิดเห็นของท่าน ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ซึ่งจะส่งผลให้การวิจัยมีประโยชน์อย่างยิ่ง
3. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับจะนำผลออกมาใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 20-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี
 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. ปวส. หรือ อนุปริญญา
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
4. อาชีพหลักของครอบครัว ทำนา ทำสวน ทำไร่ ประมง
 ค้าขาย รับจ้าง
 รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ อื่น(ระบุ).....
5. ท่านไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านครั้งหลังสุดหรือไม่
 ไปใช้สิทธิ (ไม่ต้องตอบข้อ 7)
 ไม่ไปใช้สิทธิ (ข้ามไปตอบข้อ 7)
6. เหตุที่ท่านไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านครั้งหลังสุด (ตอบได้หลายข้อ)
 ผู้สมัครเป็นญาติพี่น้อง / เพื่อนสนิทของท่าน
 เพื่อที่จะได้เลือกคนที่เหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของท่านในระดับหมู่บ้าน
 ผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้าน
 เพื่อไม่ให้ผู้อื่นมาใช้สิทธิของท่าน
 เพื่อเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย
 อื่นๆ (ระบุ).....
7. เหตุที่ท่านไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านครั้งหลังสุด (ตอบได้หลายข้อ)
 ขณะนั้นยังไม่มีสิทธิเลือก
 ไม่มีบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นที่น่าสนใจที่จะเลือก
 เลือกไปก็ไม่เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว
 ไม่มีเวลาว่าง
 ขณะนั้นไม่อยู่ในหมู่บ้าน
 ไม่สะดวกในการเดินทางไปลงคะแนน
 อื่นๆ (ระบุ).....

8. ท่านไปใช้สิทธิเลือกกำนันครั้งหลังสุดหรือไม่

[ ] ไปใช้สิทธิ (ไม่ต้องตอบข้อ 10)

[ ] ไม่ไปใช้สิทธิ (ข้ามไปตอบข้อ 10)

9. เหตุที่ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันครั้งหลังสุด (ตอบได้หลายข้อ)

[ ] ผู้สมัครเป็นญาติพี่น้อง / เพื่อนสนิทของท่าน

[ ] เพื่อที่จะได้เลือกคนที่เหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของท่าน

[ ] กำนันเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาตำบล

[ ] เพื่อไม่ให้ผู้อื่นมาใช้สิทธิของท่าน

[ ] เพื่อเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย

[ ] อื่นๆ (ระบุ).....

10. เหตุที่ท่านไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันครั้งหลังสุด (ตอบได้หลายข้อ)

[ ] ขณะนั้นยังไม่มีสิทธิเลือก

[ ] ไม่มีบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นที่น่าสนใจที่จะเลือก

[ ] เลือกไปก็ไม่เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว

[ ] ไม่มีเวลาว่าง

[ ] ขณะนั้นไม่อยู่ในหมู่บ้าน

[ ] ไม่สะดวกในการเดินทางไปลงคะแนน

[ ] อื่น (ระบุ).....

อนุที่ 2 ความคิดเห็นต่อการดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ความคิดเห็นต่อการดำรงตำแหน่งตามวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ทำให้ได้คนรุ่นใหม่ที่ยังมีอายุไม่มากเข้ามาพัฒนาตำบล หมู่บ้าน					
เปิดโอกาสให้คนมีความรู้ความสามารถเข้ามาช่วยพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น					
ทำให้เกิดการหมุนเวียนให้ผู้อื่นเข้ามามีบทบาทในการสร้างความสำเร็จให้กับพื้นที่					
ทำให้ได้คนที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานให้กับตำบล หมู่บ้าน					
ทำให้ได้คนที่ประชาชนพอใจและสนับสนุนเข้ามาดำรงตำแหน่งจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการทำงานเป็นอย่างดี					
เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกคนที่มีความคิดเห็นตรงกัน ทำให้เกิดความสามัคคี ประองตองในตำบล หมู่บ้าน					
ทำให้ประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ง่ายกว่าเดิม					
จะได้สะดวกในการเปลี่ยนแปลงเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งอยู่เดิมทำตัวเป็นผู้มีอิทธิพล หรือเฉื่อยชาในการทำงาน					
จะได้ไม่เกิดการสร้างอิทธิพลขึ้นในตำบล หมู่บ้าน					
0. เป็นพื้นฐานให้ประชาชนได้เรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยโดยใช้สิทธิเลือกตัวแทนของตำบล หมู่บ้านเป็นระยะๆ					
1. ประชาชนจะได้ตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนที่จะเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่ปกครองและพัฒนาตำบล หมู่บ้าน					
2. เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกผู้ปกครองตนเอง					
3. ทำให้บรรยากาศการเมืองเข้าสู่ท้องถิ่นทุกแห่งตามระบอบเสรีประชาธิปไตย					
4. เป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง					
5. เป็นการฝึกฝนให้ประชาชนให้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม					
6. เป็นการฝึกให้ประชาชนรู้สึกตนว่ามีความเกี่ยวพันมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองบ้านเมือง					
7. ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงการต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง					
8. ทำให้ประชาชนได้รู้สึกว่าคุณเองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง					
9. ทำให้ประชาชนได้รู้ถึงแนวทางการรักษาสถิติประโยชน์ของตน					

ความคิดเห็นต่อการดำรงตำแหน่ง ตามวาระ 5 ปีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0. การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุก 5 ปีเป็นการเข้าสู่วิถีทาง การเมืองของประชาชน					
1. ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ต้องอยู่นานจนใช้อิทธิพลครอบงำอบต.					
2. ถึงจะอยู่เป็นวาระ 5 ปีก็ยังมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของ อบต.					
3. ปัจจุบันการศึกษาของประชาชนเริ่มดีขึ้น การศึกษากฎ ระเบียบ อำนาจ หน้าที่เมื่อได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่ง จึงไม่ใช่เรื่องยาก					
4. ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องสนองความต้องการของประชาชน อย่างเต็มที่					
5. เป็นการเปิดโอกาสให้การเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เข้ามามีอิทธิพลในระดับพื้นที่					
6. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะตกอยู่ภายใต้อาณัติของนักการเมือง ทำให้ ไม่วางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้ง					
7. ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านกลายเป็นนักการเมืองท้องถิ่น					
8. การแข่งขันในการเลือกตั้งทำให้เกิดความแตกแยกสามัคคี ในตำบล หมู่บ้าน					
9. ทำให้คนดี มีความรู้ความสามารถ เบื่อหน่ายเพราะจะต้องมี การเลือกใหม่ทุก 5 ปี					
0. การเปลี่ยนใหม่ทุก 5 ปีทำให้ผู้เข้ามาใหม่ต้องศึกษากฎ ระเบียบ ต่างๆมากมาย ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน					
1. ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่ำลง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทุก 5 ปี					
2. ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านในระยะยาวขาดความต่อเนื่องเพราะ มีการเปลี่ยนแปลงทุก 5 ปี					
3. ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมุ่งทำงานเพื่อรักษาฐานคะแนนเสียง มากกว่าการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
4. ทำให้ประเทศชาติต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมาก เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ					
5. เนื่องจากปัจจุบันมีอบต. ดังนั้นถึงแม้ว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะดำรง ตำแหน่งเป็นวาระหรือไม่ก็ไม่มีผลอะไรต่อการพัฒนา					